

ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟ ΚΑΙ ΤΟ ΔΑΣΚΑΛΟ

ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΡΩΤΟ

Τεύχος 2ο: “Παίζω και μαθαίνω”

Τεύχος 3ο: “Βλέπω και διαβάζω”

Τεύχος 4ο: “Μαθαίνω και διαβάζω”

Τεύχος 5ο: “Διαβάζω και γράφω”

ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΡΩΤΟ

Τεύχος 2ο: "Παίζω και μαθαίνω"

Τεύχος 3ο: "Βλέπω και διαβάζω"

Τεύχος 4ο: "Μαθαίνω να διαβάζω"

Τεύχος 5ο: "Διαβάζω και γράφω"

ΟΔΗΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗ ΝΗΠΙΑΓΩΓΟ ΚΑΙ ΤΟ ΔΑΣΚΑΛΟ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ - ΑΘΗΝΑ

Το έργο χρηματοδοτήθηκε από εθνικούς πόρους
και την Ευρωπαϊκή Ένωση στα πλαίσια του Β' Κ.Π.Σ 1994-1999
(ΕΠΕΑΕΚ)

Με απόφαση της ελληνικής κυβέρνησης τα διδακτικά βιβλία του
Δημοτικού, του Γυμνασίου και του Λυκείου τυπώνονται από τον
Οργανισμό Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων και διανέμονται δωρεάν.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΑΓΩΓΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ Δ.Ε.
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΩΝ
ΚΑΙ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ (Ε.ΔΙΑ.Μ.ΜΕ.)
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΟΜΟΓΕΝΩΝ

Το "Πρόγραμμα Παιδείας Ομογενών" χρηματοδοτήθηκε από την Επιτροπή της Ε.Ε. και του ΥΠΕΠΘ στα πλαίσια του ΕΠΕΑΕΚ, έργο 1.1.Z (δ), και η υλοποίησή του ανατέθηκε στο "Εργαστήριο Διαπολιτισμικών και Μεταναστευτικών Μελετών" του Πανεπιστημίου Κρήτης.
Για την παραγωγή του διδακτικού υλικού που περιέχεται στο παρόν τεύχος εργάστηκαν τα παρακάτω πρόσωπα:

ΣΥΓΓΡΑΦΗ

Μιχάλης Βάμβουκας
Χρυσάνθη Ασμέτη, Αναστασία Κορφιάτη

ΔΑΚΤΥΛΟΓΡΑΦΗΣΗ

Δήμητρα Αναστάση

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ

Φωτεινή Παναγιώτου

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΡΓΟΥ

Μιχάλης Δαμανάκης

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ο οδηγός αυτός αναφέρεται στο εκπαιδευτικό υλικό του πρώτου επιπέδου, και συγκεκριμένα στα τεύχη 2-5, της σειράς ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ.

Τα συγκεκριμένα τεύχη μαζί με το 1ο τεύχος (Παίζω και μιλώ) και το συνοδευτικό οπτικοακουστικό υλικό συγκροτούν το εκπαιδευτικό υλικό του πρώτου επιπέδου, το οποίο με τη σειρά του αποτελεί μέρος του συνολικού εκπαιδευτικού υλικού που προορίζεται για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας στα σχολεία του εξωτερικού και που κατανέμεται στα ακόλουθα πέντε επίπεδα:

Επίπεδα παραγωγής εκπαιδευτικού υλικού για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας και Ιστορικοπολιτισμικών Στοιχείων

ΗΛΙΚΙΑ	ΤΑΞΗ	ΕΠΙΠΕΔΟ	ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΥΛΙΚΟ	ΙΣΤΟΡΙΚΟΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ
6	Προδημοτική	ΠΡΩΤΟ:	Προαναγνωστικό-Αναγνωστικό	Το άτομο και η οικογένειά του (οικο-ιστορία)
7	1η			
8	2η			
9	3η	ΔΕΥΤΕΡΟ:	Εμπέδωση της παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου	Το άτομο, η οικογένεια και ο άμεσος περίγυρός του (τοπο-ιστορία)
10	4η			
11	5η	ΤΡΙΤΟ:	Καλλιέργεια της παραγωγής προφορικού και γραπτού λόγου	Χώρα προέλευσης και παροικίες (εθνο-ιστορία)
12	6η			
13	7η	ΤΕΤΑΡΤΟ:	Αυτόνομη παραγωγή γραπτού λόγου	Ελληνική και παροικιακή ιστορία (εθνο-ιστορία)
14	8η			
15	9η			
16	10 η	ΠΕΜΠΤΟ:	Ενασχόληση με την ελληνική γλώσσα και γραμματεία	Ενασχόληση με την ιστορία και τον πολιτισμό της Ελλάδας και της ελληνικής διασποράς
17	11η			
18	12η			

Τα πέντε τεύχη που συγκροτούν το πρώτο επίπεδο είναι τα ακόλουθα:

Τεύχος 1ο : Παίζω και μιλώ (βιβλίο και τετράδιο δραστηριοτήτων)

Τεύχος 2ο : Παίζω και μαθαίνω (καρτέλες, τετράδιο πρότυπων λέξεων και τετράδιο δραστηριοτήτων)

Τεύχος 3ο : Βλέπω και διαβάζω (βιβλίο και τετράδιο δραστηριοτήτων)

Τεύχος 4ο : Μαθαίνω να διαβάζω (βιβλίο και τετράδιο δραστηριοτήτων)

Τεύχος 5ο : Διαβάζω και γράφω (βιβλίο και τετράδιο δραστηριοτήτων).

Για το πρώτο τεύχος, επειδή αυτό είναι εκτεταμένο και έχει ως εξειδικευμένο στόχο την άσκηση των παιδιών προσχολικής ηλικίας στον προφορικό λόγο και επειδή ο οδηγός εμπειρεί και φύλλα εργασίας, έχει εκδοθεί ξεχωριστός οδηγός για τον/την εκπαιδευτικό.

Το 2ο και 3ο τεύχος αποτελούν συνέχεια του πρώτου και εντάσσονται στο προ-αναγνωστικό στάδιο έχουν δε ως κύριο στόχο να φέρουν τον μαθητή σε μια πρώτη επαφή με τον ελληνόγλωσσο γραπτό λόγο και να τον οδηγήσουν με έμμεσο διαισθητικό και ολικό τρόπο σε ένα είδους διαισθητικής –ολικής ανάγνωσης, μέσα από μια σειρά πρότυπων λέξεων, που συνοδεύονται από την εικονική τους αναπαράσταση, (2ο τεύχος), καθώς και πρότυπων φράσεων (3ο τεύχος) που οικοδομούνται πάνω στις πρότυπες λέξεις.

Τα τρία πρώτα τεύχη προορίζονται κατά κύριο λόγο για την προσχολική γλωσσική αγωγή. Μπορούν όμως να χρησιμοποιηθούν ταχύρρυθμα και στην πρώτη τάξη. Επίσης μπορούν να χρησιμοποιηθούν και για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Ξένης Γλώσσας, λόγω του εποπτικού χαρακτήρα τους και των ελάχιστων γλωσσικών γνώσεων που προϋποθέτουν.

Το 4ο τεύχος έχει ως κύριο στόχο τον αλφαριθμητισμό των μαθητών στην Ελληνική, ο οποίος ωστόσο δεν πρέπει οπωσδήποτε να ολοκληρωθεί τον πρώτο χρόνο φοίτησης του μαθητή στα Τμήματα ή Τάξεις Διδασκαλίας της Ελληνικής, αλλά μπορεί να ολοκληρωθεί κατά το δεύτερο χρόνο με τη χρήση (ολοκλήρωση) τόσο του τετάρτου όσο και του 5ου τεύχους.

Ας σημειωθεί ότι τα δύο πρώτα έτη/τάξεις φοίτησης αντιμετωπίζονται ως μια «παιδαγωγική ενότητα» και ότι στόχος του πρώτου επιπέδου είναι ο αλφαριθμητισμός των μαθητών στην Ελληνική. Δηλαδή η πρόσκτηση από το μαθητή των τεσσάρων βασικών γλωσσικών δεξιοτήτων (ακρόασης, ομιλίας, ανάγνωσης, γραφής) οι οποίες θα εμπεδωθούν και θα σταθεροποιηθούν κατά το επόμενο, δεύτερο, επίπεδο.

Ας σημειωθεί επίσης ότι ο αλφαριθμητισμός – με την ευρεία του έννοια (litteracy) – υποστηρίζεται από το ιστορικοπολιτισμικό υλικό του πρώτου επιπέδου (τεύχος 1) με τίτλο ΕΜΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΛΛΟΙ, καθώς και από το συνοδευτικό οπτικοακουστικό υλικό (slides, κασέτες, CD).

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι το υλικό του πρώτου επιπέδου για τη διδασκαλία της Ελληνικής ως Δεύτερης Γλώσσας (δηλαδή σε μαθητές που είναι φορείς έστω και του πολιτισμικού ελάχιστου) είναι σύνθετο και ο δάσκαλος/ δασκάλα μπορεί

να το χρησιμοποιήσει – ανάλογα με τις θεσμικές, οργανωτικές συνθήκες και προτά-
ντων ανάλογα με τις κοινωνικοπολιτισμικές και γλωσσικές προϋποθέσεις των μαθη-
τών και τη συνακόλουθη μαθησιακή σύνθεση του πληθυσμού ενός Τμήματος ή Τάξης-
είτε ως έχει είτε διαφοροποιώντας το και προσαρμόζοντάς το στις δικές του συνθήκες.

Ρέθυμνο, Ιούλιος 2000

Μιχάλης Δαμανάκης
Επιστημονικός υπεύθυνος του έργου

ΤΕΥΧΗ 2ο και 3ο

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

1.0 Εισαγωγή

Στο πλαίσιο του Προγράμματος "Παιδεία Ομογενών" και ειδικότερα για τη διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας σε παιδιά ελληνικής καταγωγής κατασκευάστηκε η σειρά βιβλίων "ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΑ". Η σειρά αυτή περιλαμβάνει πέντε επίπεδα γλωσσικής μάθησης. Το πρώτο επίπεδο της σειράς (ΕΠΙΠΕΔΟ ΠΡΩΤΟ) καλύπτει το προαναγνωστικό και αναγνωστικό στάδιο εκμάθησης του ελληνικού προφορικού και γραπτού λόγου. Για το επίπεδο αυτό έχουν κατασκευαστεί πέντε τεύχη. Αυτά είναι:

- Τεύχος 1ο Παιζώ και μιλώ (βιβλίο)
Παιζώ και μιλώ (ασκήσεις)
- Τεύχος 2ο Παιζώ και μαθαίνω (βιβλίο)
Ένα παιχνίδι με καρτέλες
Παιζώ και μαθαίνω (τετράδιο ασκήσεων)
- Τεύχος 3ο Βλέπω και διαβάζω (βιβλίο)
Βλέπω και διαβάζω (ασκήσεις)
- Τεύχος 4ο Μαθαίνω να διαβάζω (βιβλίο)
Μαθαίνω να διαβάζω (ασκήσεις)
- Τεύχος 5ο Διαβάζω και γράφω (βιβλίο)
Διαβάζω και γράφω (ασκήσεις)

Για το 1ο τεύχος υπάρχει ξεχωριστός οδηγός για τη νηπιαγωγό. Ο παρών οδηγός για τη νηπιαγωγό και το δάσκαλο, αναφέρεται στα τεύχη 2ο - 5ο καθώς και στο *Παιχνίδι με καρτέλες*. Σ' αυτόν εκτίθενται οι γενικές αρχές, οι οποίες κατηύθυναν τη σύλληψη και κατασκευή των τευχών, τα χαρακτηριστικά του υλικού, οι πιθανές διδακτικές τεχνικές προσέγγισης του υλικού και επισημαίνονται ορισμένες μεθοδολογικές υποδείξεις για την πιο αποτελεσματική οικείωση του μαθητή με το ελληνικό γλωσσικό σύστημα από τα πρώτα κιόλας στάδια της προσέγγισής του.

2.0 Αποδέκτες του υλικού και στόχοι του

Το υλικό αυτό απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας 5-7 ετών που φοιτούν σε σχολεία ελληνικής γλώσσας στην αλλοδαπή και αρχίζουν την εκμάθηση του ελληνικού γλωσσικού συστήματος. Λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι οι αποδέκτες του υλικού ζουν σε ξενόγλωσσο περίγυρο, όπου δεν παράγεται καθημερινά ελληνικός λόγος ή, αν παράγεται, είναι περιορισμένης έκτασης.

Βασική επιδίωξη του υλικού των τευχών (βιβλίων) και των ασκήσεων και δραστηριοτήτων (τετραδίων) που τα συνοδεύουν είναι η εξοικείωση των νηπίων και παιδιών με φυσικό, αβίαστο και παιγνιώδη τρόπο με τον ελληνικό προφορικό λόγο, η μύησή τους στους μηχανισμούς ανάγνωσης και γραφής και ο εμπλουτισμός του ελλη-

νικού λεξιλογίου τους, ώστε να διαβάζουν με κατανόηση απλές φράσεις στην Ελληνική.

Παράλληλα, μέσω της διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας, επιδιώκεται να έλθουν προοδευτικά σ' επαφή με την ελληνική πολιτισμική κληρονομιά και την ελληνορθόδοξη παράδοση, να τις εκτιμήσουν και να τις αγαπήσουν, συνειδητοποιώντας συνάμα τη διπολιτισμική τους ταυτότητα και την ισοτιμία των δυο πολιτισμών στους οποίους συμμετέχουν.

3.0 Αρχές και επιστημονική θεμελίωση του υλικού

Η παραγωγή του υλικού βασίστηκε και προσανατολίστηκε σε και από μια σειρά αρχών και σύγχρονων επιστημονικών δεδομένων της Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας, της Ψυχολογίας, της Γνωστικής Ψυχολογίας και της Ψυχοπαιδαγωγικής σχετικά με τη γλωσσική μάθηση γενικά και τη μάθηση του γραπτού λόγου ειδικότερα. Πιο συγκεκριμένα στην κατασκευή του υλικού ελήφθησαν υπόψη:

- *Η αρχή της παιδοκεντρικότητας.* Η εικονογράφηση του υλικού είναι πλούσια και πολύχρωμη. Οι απεικονίσεις προσώπων, ζώων και πραγμάτων ανταποκρίνονται στις αντίστοιχες παιδικές αντιλήψεις. Αναπαριστούν το περιεχόμενο, ερμηνεύουν τις έννοιες και διευκολύνουν το πέρασμα του μαθητή από τον εικονικό στο γραπτό κώδικα της γλωσσικής επικοινωνίας. Οι δραστηριότητες και οι ασκήσεις ικανοποιούν τις ψυχοκινητικές ανάγκες του παιδιού. Οι έννοιες, τέλος, των πρότυπων λέξεων, "τα σημαίνοντα" εκτός του ότι απεικονίζονται, είναι, στη συντριπτική τους πλειονότητα, γνωστά και οικεία αντικείμενα.

- *Η διπολιτισμικότητα.* Ορισμένα στοιχεία του υλικού και συγκεκριμένα ορισμένες πρότυπες λέξεις μπορούν να αποτελέσουν ερεθίσματα και το έναυσμα για να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά την αλληλεπίδραση των δυο πολιτισμών μέσω της λεκτικής σηματοδότησης αντικειμένων της φύσης και του κόσμου. Για παράδειγμα οι λέξεις: ταξί-ταξί, salami-σαλάμι, τηλέφωνο-telephone, omelet-ομελέτα, vase-βάζο, ιπποπόταμος-hipporotamus-hipporotame, ξυλόφωνο-xylophone κ.τ.λ. Βέβαια η διδακτική αξιοποίηση αυτών των "γλωσσικών δανείων" προς επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου εξαρτάται από τις παιδαγωγικές δεξιότητες του εκπαιδευτικού.

- *Η ενθολοιτισμική διάσταση της ταυτότητας των παιδιών.* Νύξεις για την παρουσίαση στοιχείων της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς δίνουν οι πρότυπες λέξεις (*Ίκαρος, Οδυσσέας, Άρης, Πάρης*) καθώς και η αφήγηση ή το διάβασμα από τον νηπιαγωγό ή το δάσκαλο στα παιδιά των παραλλαγών των 21 αισώπειων μύθων με τις ζωγραφικές απεικονίσεις τους στο 2ο τεύχος. Τα κείμενα των 21 μύθων του Αισώπου και μια παραλλαγή του μύθου *Δαίδαλος και Ίκαρος* είναι καταχωρημένα στο δεύτερο μέρος του παρόντος *Οδηγού*. Ερεθίσματα ακόμη για συζήτηση πάνω σε ελληνικούς τρόπους διατροφής (ελληνική γαστρονομία, εδέσματα και ποτά) μπορούν να αποτελέσουν οι πρότυπες λέξεις του υλικού (*ελιά, λάδι, σίζο*), ενώ οι λέξεις (*πατάς και θυμιατό*) και οι φράσεις "*Το έλατο γέμισε με δέματα*". "*Τα δέματα έχουν δώρα*" παραπέμπουν εύκολα στη θρησκευτική και λατρευτική ζωή και την ορθόδοξη παράδοση και εύκολα σχετίζονται με εμπειρίες και βιώματα των μικρών μαθητών από την οικογε-

νειακή, ενοριακή και παροικιακή ζωή. Τέλος, η απεικόνιση του *Οδυσσέα* ως γέροντα παππού και ως *μικρού παιδιού* που το πλύνει η μητέρα του στην μπανιέρα (σ. 25, τεύχος 3ο) μπορεί να συσχετισθεί με το ελληνικό έθιμο οι εγγονοί να φέρουν συχνά το όνομα ενός παππού και οι εγγονές μιας γιαγιάς τους.

● *Η συμπληρωματικότητα.* Το υλικό δεν προτείνεται ως μια αυστηρή κι απαρέγκλιτη μέθοδος με ορισμένη αρχή, μέσο και τέλος αλλά ως μια διαδικασία προσέγγισης της γραπτής ελληνικής γλώσσας με ενεργητικό και δραστήριο τρόπο. Το παιδί μπορεί να πιάνει τις λέξεις, να τις παρατηρεί, να τις συγκρίνει, να τις ταξινομεί, να τις αναλύει και να διαπιστώνει τις αναλογίες και διαφορές τους (*ξύλο-φώνο-τηλέφωνο, πόδι-χταπόδι, αλάτι-παλάτι, μήλο-μηλιά, γάτα-γατάκι, νύφη-νυφούλα*). Το παιδί χειρίζεται τις λέξεις, τις αρχίζει, τις συμπληρώνει, κατασκευάζει φράσεις κι έτσι οικειοποιείται ενεργητικά και ευχάριστα το γραπτό λόγο. Η προτεινόμενη λοιπόν διαδικασία προσέγγισης-μάθησης των μηχανισμών ανάγνωσης είναι ανοικτή, δυναμική, ελαστική κι ελεύθερη. Κάθε νηπιαγωγός ή δάσκαλος μπορεί να κάνει τις επιλογές του ως προς τις τεχνικές προσέγγισης (βλέπε πιο κάτω) σύμφωνα με τα γνωστικά και κοινωνικοπολιτισμικά χαρακτηριστικά των παιδιών της ομάδας-τάξης του, και να συμπληρώνει ανάλογα το υλικό.

● *Η ολιστική προσέγγιση της γλώσσας.* Οι τέσσερις μορφές της ανθρώπινης γλωσσικής επικοινωνίας (*ακρόαση, ομιλία, ανάγνωση και γραφή*) προσεγγίζονται ενιαία και σφαιρικά. Επειδή ο γραπτός λόγος (ανάγνωση και γραφή) προηγείται οντογενετικά και οικοδομείται πάνω στον προφορικό (ακρόαση και ομιλία) δίνεται προτεραιότητα στον τελευταίο. Το προτεινόμενο υλικό ευνοεί την *παραγωγή προφορικού λόγου* (αφήγηση ή διάβασμα μύθων, περιγραφή και σχολιασμός απεικονισμένων αντικειμένων, ενεργειών και καταστάσεων) και *γραπτού λόγου* (ό,τι είναι γραμμένο μπορεί να διαβάζεται, να μεταγράφεται, να κατανοείται, να σχηματοποιείται, να ιχνογραφείται, να δραματοποιείται και γενικά να μεταφράζεται σε άλλη μορφή επικοινωνίας ή επικοινωνιακής πράξης). Έτσι η προσέγγιση του λόγου παίρνει μορφή δημιουργικής και παιγνιώδους δραστηριότητας, ο μαθητής κινητοποιείται ψυχοκινητικά και διανοητικά (ασκήσεις, δραστηριότητες, παιχνίδια ρόλων κ.τ.λ) και *μαθαίνει βλέποντας και παίζοντας*.

● *Οι γνώσεις που έχει ο μικρός μαθητής για τον κόσμο, τη γλώσσα και τη μεταγλώσσα.* Σύγχρονα ερευνητικά δεδομένα δείχνουν ότι η γλωσσική μάθηση και ειδικότερα η μάθηση του γραπτού λόγου εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό και από τις γνώσεις που ο αρχάριος μαθητής έχει για τον κόσμο που τον περιβάλλει, τις γνώσεις του για τη γλώσσα και τη μεταγλώσσα. Ο κόσμος, όπου ζει ο μικρός έλληνας μαθητής αποδέκτης του υλικού, η πολιτισμική πραγματικότητα, η φύση και γενικά ο περίγυρος, είναι σε πολλά σημεία διαφορετικός από τον "κόσμο" τον ελληνικό τον οποίο σηματοδοτούν και μεταφέρουν οι λέξεις. Πρέπει επομένως να γνωρίσει τον "κόσμο" αυτό μέσα από τις "εικόνες" και μετά από τη γλώσσα. Να περάσει από την εικονική έκφραση του κόσμου αυτού στη γλωσσική (λεξική) του έκφραση. Από τα *Πράγματα* να περάσει στα *Γράμματα*.

Οι γνώσεις οι γλωσσικές και οι μεταγλωσσικές αποτελούν βασικό προαπαιτού-

μενο για η μάθηση του γραπτού λόγου κάθε γλωσσικού αλφαβητικού συστήματος. Τα παιδιά που πρωτοπροσεγγίζουν συστηματικά τη μάθηση της μητρικής γλώσσας κατέχουν ένα αρκετά εκτενές λεξιλόγιο, κατέχουν τη μορφολογία και τη σύνταξη της μητρικής γλώσσας και την ικανότητα να τη χρησιμοποιούν για να ικανοποιούν βασικές καθημερινές επικοινωνιακές τους ανάγκες. Στα ελληνόπουλα όμως που ζουν στην αλλοδαπή το σχετικό λεξιλόγιο είναι περιορισμένης έκτασης και η διαισθητική γνώση της ελληνικής καθώς και η ικανότητα χρήσης της είναι πολύ μικρές. Πρέπει επομένως να διευρυνθούν, να εμπλουτισθούν και να αναπτυχθούν. Επιπλέον εξαρχής το ελληνόπουλο της αλλοδαπής πρέπει να συνειδητοποιήσει πως οι ελάχιστες γλωσσικές γνώσεις που κατέχει κι όσες προοδευτικά αποκτά συνδέονται με το νέο οπτικό σύστημα συμβόλων, το ελληνικό αλφάβητο, και πως τα σύμβολα αυτά (τα γράμματα και τα γραφήματα) συνδυάζονται και εμφανίζονται. Χρειάζεται δηλαδή να αναπτύξει από νωρίς τη μεταγλωσσική ικανότητά του στην Ελληνική, που σημαίνει ότι οφείλει να αποκτήσει τη δεξιότητα να χειρίζεται τη γλώσσα και τα στοιχεία της ως αντικείμενα στοχασμού και ανάλυσης. Να συνειδητοποιήσει προοδευτικά ότι η γλώσσα συγκροτείται από ενότητες (λέξεις, συλλαβές) οι οποίες μπορούν να αναλυθούν, να αναδομηθούν και να οδηγήσουν στη διατύπωση και κατασκευή νέων και διαφορετικών ιδεών και ενοτήτων σκέψης.

Η συνειδητοποίηση από το μικρό παιδί της τμηματικής δομής του λόγου, των φωνολογικών συνιστωσών των γλωσσολογικών ενοτήτων και ο συνειδητός και σκόπιμος χειρισμός τους είναι βασικά προαπαιτούμενα για τη μάθηση της ανάγνωσης και γραφής. Γι' αυτό, μέσα στο υλικό που προτείνεται εμπεριέχονται δραστηριότητες και ασκήσεις που ευνοούν τη φωνολογική συνειδητοποίηση της δομής του λόγου, όπως *φράσεις με ομοιοκαταληξία ή παρήχηση*. (Να μια καμήλα. Έφαγε πολλά μήλα. Ο δύτης βουτά σε βαθιά θάλασσα. Κάθε μέρα η μαμά ένα φύλλο ξεκολλά. Πάρη πάρη ένα μήλο), *ασκήσεις απαρίθμησης, συγχώνευσης ή συμπλήρωσης γλωσσικών ενοτήτων* (πί_τα, _λόνα), *αντικατάστασης φωνημάτων* (Χάρης-Άρης-Πάρης), *κατάργησης φωνημάτων* (παλάτι-αλάτι), *αντικατάστασης συλλαβών* (μόδα - σόδα - ρόδα, πόδι - βόδι - ρόδι) και *αντιμετάθεσης συλλαβών* (σόδα - δάσο).

Οι παραπάνω αρχές και επιστημονικά δεδομένα που διέπουν την κατασκευή του διδακτικού υλικού θα γίνουν πιο σαφείς και πιο συγκεκριμένα αμέσως παρακάτω, στη συνοπτική παρουσίαση του υλικού κατά τεύχος και των χαρακτηριστικών του.

4.0 Τα χαρακτηριστικά των τευχών

4.1 Το 2ο τεύχος, Παίζω και μαθαίνω, (βιβλίο) διαιρείται σε τρία μέρη. Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει εικονογραφημένες τις έννοιες 124 λέξεων που είναι διαταγμένες σε αλφαβητική σειρά. Κάτω ή πάνω ή δεξιά ή αριστερά (ερέθισμα για άσκηση των παιδιών σ' αυτές τις βασικές έννοιες του χώρου) από κάθε εικόνα

είναι γραμμένη η λέξη του αντικειμένου με μονοχρωμία και διχρωμία. Η διχρωμία επιτρέπει την πιο εύκολη αντίληψη της συλλαβικής σύνθεσης της κάθε λέξης. Οι 124 λέξεις του μέρους δηλώνουν κύρια πρόσωπα 7 (Ηλίας, Θεανώ, Θάνος, Ιωάννα, Οδυσσεάς, Υβόνη), πρόσωπα και μέλη του ανθρώπινου σώματος 15, ζώα 15 και πράγματα 82.

Οι λέξεις που αρχίζουν από το ίδιο γράμμα καταλαμβάνουν μια έως μιάμιση σελίδα στην αρχή της οποίας εμφανίζονται σε διχρωμία το αντίστοιχο κεφαλαίο και μικρό γράμμα (άλλοτε είναι μπροστά το κεφαλαίο και άλλοτε το μικρό) του αλφάβητου.

Εκτός από τις εικονογραφημένες λέξεις στο πρώτο μέρος του τεύχους περιλαμβάνονται και 21 έγχρωμες εικόνες που καταλαμβάνουν το ένα τρίτο της σελίδας και παριστάνουν μια σκηνή από αντίστοιχους 21 μύθους του Αισώπου. Οι τίτλοι των μύθων και αριθμός των σελίδων, όπου απεικονίζονται οι αντίστοιχες σκηνές, αναγράφονται στο τέλος του τεύχους, ενώ τα κείμενα των μύθων αποτελούν το β' μέρος του παρόντος οδηγού.

Η κατανομή των 124 λέξεων στα 24 γράμματα του αλφάβητου είναι ακόλουθη:

Ψψ = 2	Μμ, Ξξ, Χχ = 6
Ωω, Υυ, Ιι, Ηη = 3	Ββ, Γγ, Κκ, Ρρ = 7
Νν, Εε, Δδ = 4	Σσ = 8
Αα, Ζζ, Θθ, Λλ, Οο, Ττ, Φφ = 5	Ππ = 9

Η επιλογή των λέξεων έγινε με κριτήρια: τη συχνότητα χρήσης τους και την οικειότητά τους, τη δυνατότητα απεικόνισης του "σημαινομένου" τους, την κατά το δυνατό πλήρη αντιστοιχία φωνημάτων και γραφημάτων των λέξεων. Έτσι αποκλείστηκαν λέξεις που γράφονται με δίψηφα και συμφωνητικά συμπλέγματα. Οι λέξεις διαβάζονται και γράφονται όπως ακούγονται (μ' εξαίρεση το | i | = <i, η, υ> και το | o | = <ο, ω>. Τέλος, επιδιώχθηκε, οι λέξεις να είναι κατά το δυνατό ολιγοσύλλαβες. Οι ολιγοσύλλαβες λέξεις είναι κατά κανόνα πολύχρηστες και ευκολοπρόφερτες. Και πράγματι η κατανομή των 124 λέξεων ως προς τον αριθμό των συλλαβών τους είναι 64/124 ή 50.8% δισύλλαβες, 44/124 ή 35.5% τρισύλλαβες και 17/124 ή 13.7% πολυσύλλαβες (12 λέξεις 4/σύλλαβες, 2 λέξεις 5/σύλλαβες και 1 λέξη 6/σύλλαβη).

Με τα ανωτέρω κριτήρια επιλογής των 124 λέξεων, που περιλαμβάνονται στο α' μέρος του 2ου τεύχους, ικανοποιούνται σημαντικά δυο βασικές προϋποθέσεις επιτυχούς προσέγγισης του γραπτού λόγου (ανάγνωσης και γραφής). Συγκεκριμένα, ένα άτομο μπορεί να διαβάσει, όταν γνωρίζει:

- α) τα γραφηματικά στοιχεία των λέξεων και τη γραφηματικο-φωνηματική αντιστοιχία τους
- β) τις έννοιες των λέξεων και τους γραμματικο-συντακτικούς κανόνες της γλώσσας. Και αντίστροφα, ένα άτομο μπορεί να γράφει, όταν γνωρίζει ή αναγνωρίζει:
 - α) τα ηχητικά σημεία (φωνήματα) του προφορικού λόγου και τη φωνηματικο-γραφηματική αντιστοιχία τους, και
 - β) τις έννοιες των λέξεων που ακούει ή θέλει να γράφει και τους γραμματικο-συντακτικούς κανόνες της γλώσσας.

Ακόμη αξίζει να σημειωθεί ότι μεταξύ των 124 λέξεων περιλαμβάνονται 15 (βάξο, βιολί, βαγόνι, ζακέτα, ιπποπόταμος, λεμόνι, ξυλόφωνο, ομελέτα, ρακέτα, σαλάμι, σοκολάτα, ταξί, τηλέφωνο, φάρος και φάκια) που ομοιάζουν φωνολογικά και σημασιολογικά είναι ταυτόσημες με αντίστοιχους ξένους όρους (αγγλικούς ή και γαλλικούς) πράγμα που διευκολύνει τη σύλληψη της φωνηματικο-γραφηματικής αντιστοιχίας από τη μια και τη συνειδητοποίηση της διαπολιτισμικής ή διπολιτισμικής αλληλεπίδρασης.

Το μέρος β' περιλαμβάνει εικονογραφημένες πρότυπες λέξεις με τις οποίες επιδιώκεται τα παιδιά να συνειδητοποιήσουν την αντιστοιχία του φωνήματος / u / με το ελληνικό γράφημα <ου>, του / ja / με <ια> και να αντιληφθούν την παραγωγή των λέξεων (μήλο-μηλιά, λεμόνια-λεμονιά, γάτα-γατάκι, νύφη-νυφούλα, φέτα-φετούλα κ.τ.λ).

Συνολικά το β' μέρος του 2ου τεύχους περιέχει 33 πρότυπες λέξεις από τις οποίες οι 15 (ουρά, ούζο, γούνα, κουζίνα, κουτάλι, γουρούνι, πιρούνι, κουδούνι, σαπούνι, μαγιό, φασόλι, αγόρι, φέτα, γιαγιά, γιασεμι) εμφανίζονται για πρώτη φορά.

Το μέρος γ' περιέχει οκτώ εικονογραφημένες πρότυπες λέξεις (ζάρι-ψάρι, πατάτα-κανάτα, πόδι-χταπόδι και αλάτι-παλάτι) ως παραδείγματα δραστηριοποίησης και άσκησης των παιδιών για να συνειδητοποιήσουν φωνολογικούς και μορφολογικούς κανόνες της Ελληνικής.

Από τις 22 λέξεις του γ' μέρους μόνο τρεις (χταπόδι, χαμόμηλο και παλάτι) εμφανίζονται για πρώτη φορά. Οι υπόλοιπες εμπεριέχονται στο α' ή και το β' μέρος του 2^{ου} τεύχους.

Συνολικά το 2^ο τεύχος αποτελείται από 142 πρότυπες λέξεις και συνοδεύεται από ένα *Παιχνίδι καρτελών*.

4.2 Το Παιχνίδι με καρτέλες αποτελείται από καρτέλες εικόνων και καρτέλες λέξεων.

Οι καρτέλες εικόνων αποσπώνται εύκολα από 12 χαρτόνια καθένα από τα οποία συγκροτείται από 12 τετράγωνα (0.065x0.065) εικόνες. Έτσι, υπάρχουν 144 καρτέλες εικόνων που αντιστοιχούν στις πρότυπες λέξεις του 2ου τεύχους (έχουν προστεθεί και τα υποκοριστικά *κεράκι, γατάκι, νυφούλα και κοτούλα*). Κάθε τετράγωνη καρτέλα εκτός από την "εικόνα" της πρότυπης λέξης φέρει στην οπίσθια όψη της, σε μεγάλο μέγεθος, το αρχικό γράμμα της πρότυπης λέξης που απεικονίζει και στην αριστερή κάτω γωνία ένα αριθμό που δηλώνει τον αριθμό της σελίδας του 2ου τεύχους όπου βρίσκεται η ίδια εικόνα της καρτέλας. Έτσι, λόγου χάρη, η καρτέλα που απεικονίζει τη γάτα, στην οπίσθια όψη της φέρει, σε μεγάλο μέγεθος, το γ και τον αριθμό 9 (στη σελίδα 9 του τεύχους βρίσκεται η εικόνα της γάτας η οποία απεικονίζεται στην πρόσθια όψη της καρτέλας). Σε ορισμένες καρτέλες αντί του αρχικού γράμματος της απεικονιζόμενης λέξης αναγράφονται σε μεγάλο επίσης μέγεθος τα αριθμητικά ψηφία 0-9.

Οι καρτέλες λέξεων περιλαμβάνονται σε τέσσερα φύλλα χαρτονιού των 36 λέξε-

ων καθένα και αποσπώνται εύκολα όπως και οι καρτέλες εικόνων. Καθεμιά καρτέλα λέξης αντιστοιχεί σε μια καρτέλα εικόνας. Το μήκος της (0.065) είναι ίσο με το μήκος καρτέλας-εικόνας. Έτσι αν, π.χ., το παιδί έχει μπροστά του τρεις καρτέλες-εικόνες με τις λέξεις τους οφείλει να τοποθετήσει τις καρτέλες λέξεων κάτω από τις αντίστοιχες καρτέλες εικόνων, ώστε να αντιστοιχίζεται η “εικονική” και η “γλωσσική” αναπαράσταση.

4.3 Τεύχος 2^ο, Παίζω και μαθαίνω (τετράδιο)

Το Τετράδιο συγκροτείται από 24 ενότητες.

Η πρώτη ενότητα περιλαμβάνει οπτικογραφοκινητικές ασκήσεις και δραστηριότητες χρωματισμού γεωμετρικών σχημάτων, αριστερού – δεξιού, πάνω –κάτω μέρους τους, με σκοπό να οδηγηθεί παιγνιωδώς και προοδευτικά το μικρό παιδί στο να συνειδητοποιήσει την «ανάδυση» των μορφών των γραμμάτων της ελληνικής γλώσσας μέσα από το φόντο των γεωμετρικών σχημάτων καθώς και στον προσανατολισμό τους στο χώρο (αριστερά-δεξιά, πάνω – κάτω, πάνω –αριστερά, - κάτω δεξιά και πάνω αριστερά, - κάτω δεξιά και κάθετα). Οι δραστηριότητες προοδευτικά εκλεπτύνονται και καταλήγουν στα καθαρά προγραφικά οπτικά σχήματα των γραμμάτων.

Οι επόμενες είκοσι (20) ενότητες αποσκοπούν, μέσα από την οπτικογραφοκινητική δράση του παιδιού, στην εμπέδωση του «γνωστικού σχήματος» των γραμμάτων του ελληνικού αλφάβητου και στην ανάλυση και σύνθεση πρότυπων λέξεων και συλλαβών.

Οι είκοσι δύο ενότητες (22) κατανέμονται στα εικοσιτέσσερα (24) γράμματα ως εξής:

Ενότητα 2η Αα	Ενότητα 13η Μμ
Ενότητα 3η Ββ	Ενότητα 14η Νν
Ενότητα 4η Γγ	Ενότητα 15η Ξξ
Ενότητα 5η Δδ	Ενότητα 16η Οο
Ενότητα 6η Εε	Ενότητα 17η Ππ
Ενότητα 7η Ζζ	Ενότητα 18η Ρρ
Ενότητα 8η Ηη	Ενότητα 19η Σσ
Ενότητα 9η Θθ	Ενότητα 20η Ττ-Υυ
Ενότητα 10η Ιι	Ενότητα 21η Φφ
Ενότητα 11η Κκ	Ενότητα 22η Χχ
Ενότητα 12η Λλ	Ενότητα 23η Ψψ-Ωω

Οι ενότητες περιλαμβάνουν: Ασκήσεις και δραστηριότητες σφαιρικής (ολικής) αντίληψης λέξεων, συλλαβών και γραμμάτων καθώς και των στοιχείων (μερών) τους. Ασκήσεις ανάλυσης και σύνθεσης λέξεων, αναγνώρισης λέξεων, συλλαβών, γραμμάτων, αντιστοίχιση- εικόνας και λέξης, συμπλήρωσης κενών σε λέξεις και ιχνηλασίες.

Η τελευταία 24η ενότητα, είναι ένα δισέλιδο δραστηριοτήτων αξιολόγησης του μαθητή.

Η νηπιαγωγός / δασκάλα της τάξης θα πρέπει πρώτα-πρώτα να εξηγήσει τους συμβολισμούς των δραστηριοτήτων του τεύχους, (ένα μολύβι σημαίνει ζωγραφίζω,

ένα ψαλίδι - ψαλιδίζω κ.τ.λ.) που αποτελούν και το αρχικό στάδιο μύησης στο γραπτό κώδικα της ανθρώπινης γλωσσικής επικοινωνίας.

Η σειρά με την οποία είναι διαθρωμένες οι ενότητες του τεύχους δεν είναι δεσμευτική για την εκπαιδευτικό. Εκείνη επιλέγει, ανάλογα με τα ενδιαφέροντα και το επίπεδο των μαθητών της και την συζήτηση που προηγήθηκε, την ανάγνωση και τη γραφή του γράμματος που θα απασχολήσει τους μικρούς μαθητές ώστε να επιτύχει την εμπέδωση του γνωστικού του “σχήματος”.

4.4 Τεύχος 3ο, Βλέπω και διαβάζω (βιβλίο). Όπως και ο υπότιτλος του τεύχους δηλώνει, πρόκειται για εικονογραφημένες, απλές φράσεις (*Να ο Άρης, Να ένα βόδι, Να ένα μεγάλο παλάτι*) που ολοένα γίνονται πιο σύνθετες και καταστάσεις με δύο ή τρία επεισόδια (*Η γάτα έριξε κάτω το βάζο. Το βάζο έγινε κομμάτια. Η Μαριάννα φόρεσε τη ζακέτα της. Πήρε τη ρακέτα της. Καβάλησε το ποδήλατό της κι έφυγε*). Βλέποντας τα εικονογραφημένα φραστικά σύνολα ο μικρός μαθητής συλλαμβάνει εύκολα το μήνυμα που μεταφέρουν και μπορεί εύκολα να αποκωδικοποιήσει τη λεκτική τους έκφραση.

Τα φραστικά σύνολα που απεικονίζονται συντίθεται από λέξεις οι οποίες περιέχονται στο 2ο τεύχος. Οι μόνες καινούριες λέξεις είναι τα ρήματα των φράσεων τα οποία δηλώνουν ενέργειες της καθημερινής ανθρώπινης δραστηριότητας και διατυπώνονται έτσι ώστε να υπάρχει γραφηματικο-φωνηματική συμφωνία των στοιχείων τους. Γενικά η συντακτική πλοκή των φράσεων και προτάσεων του 3ου τεύχους είναι απλή. Προτιμήθηκαν προτάσεις καταφατικού τύπου και ενεργητικής φωνής, επειδή τα μηνύματα που μεταφέρονται μ' αυτές είναι πιο ευκολοκατανόητα παρά εφόσον αυτά διατυπώνονται σε προτάσεις αποφατικού τύπου και παθητικής φωνής. Επίσης, οι φράσεις παρουσιάζουν συχνά παρηχήσεις και ομοιοκαταληξίες, ρυθμικότητα (*Η Μαριάννα φορά μια ροζ ζακέτα, κόκκινο σακάκι, Ο δύτες βουτά σε βαθιά θάλασσα, Πάρη πάρε..., Ο Θάνος κι ο Πάνος πήγαν για ψώνια. Ο Θάνος αγόρασε δύο λεμόνια. Ο Πάνος αγόρασε δυο πεπόνια*.) ώστε να συγκρατούνται ευκολότερα από τους μικρούς αναγνώστες και να αφομοιώνεται η τμηματική δομή του λόγου. Εδώ οφείλουμε να σημειώσουμε επίσης ότι σκόπιμα στη μια περίπτωση γράφεται δύο και στην άλλη δυο. Η διπλοτυπία αυτή όπως και άλλες υπάρχουν στην Ελληνική και επομένως ας τη συναντήσει από νωρίς ο μικρός μαθητής. Επιπλέον μπορεί να αποτελέσει ερέθισμα για να συνειδητοποιήσει, με τη μεσολάβηση του εκπαιδευτικού, τη σημασία του τονισμού των λέξεων. Έτσι ο μικρός μαθητής που έχει μάθει να αναγνωρίζει τις λέξεις και στοιχειωδώς τη γραφηματικο-φωνηματική τους αντιστοιχία μπορεί και με τη βοήθεια των εικόνων να διαβάζει τα φραστικά σύνολα του 3ου τεύχους.

Τα θέματα του τεύχους αυτού αφυπνίζουν εμπειρίες και βιώματα από τη ζωή των παιδιών στο σπίτι, στην αγορά, στη γειτονιά-συνοικία, από τις ευχάριστες στιγμές της ζωής, από τους χώρους των παιχνιδιών τους, από τον κόσμο των παραμυθιών κ.τ.λ. Είναι λοιπόν, πολύ πιθανό με την εικονογράφηση και το περιεχόμενό τους να διεγείρουν το ενδιαφέρον των μικρών αναγνώστών και να υποκινούν τη φαντασία τους.

4.5 Τεύχος 3ο, Βλέπω και διαβάζω, (Τετράδιο).

Με τις προτεινόμενες δραστηριότητες στο τετράδιο αυτό ο αρχάριος μαθητής ασκείται ψυχοκινητικά και ενεργοποιείται διανοητικά, ώστε να εμπεδώσει την ολική αντίληψη των λέξεων του 2ου τεύχους και των συλλαβικών τους στοιχείων καθώς και των φραστικών συνόλων του 3ου τεύχους (βιβλίου). Πιο συγκεκριμένα, ο μικρός μαθητής δρώντας και παίζοντας μαθαίνει να αναγνωρίζει και να ταυτίζει λέξεις, να αναγνωρίζει τα συστατικά τους στοιχεία και να αναγνωρίζει τα δομικά στοιχεία απλών φράσεων. Αυτό πετυχαίνεται με το να *χρωματίζει*, να *ψαλιδίζει*, να *τοποθετεί*, να *κολλά*, να *κυκλώνει*, να *ενώνει*, να *διαγράφει*, να *ακολουθεί οπτικο-γραφοκινητικά ένα διάγραμμα*, να *γράφει*, να *ζωγραφίζει*, να *συμπληρώνει φράσεις*, *λέξεις* και *συλλαβές*. Τέλος, *διαβάζει* και *δείχνει* ότι κατανοεί απλές φράσεις.

Το τετράδιο περιλαμβάνει και τρία φύλλα αξιολόγησης των παραπάνω ικανοτήτων και δεξιοτήτων των αρχάριων μαθητών.

Από τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό ότι για την εκτέλεση των προτεινόμενων δραστηριοτήτων απαιτούνται: *ένα ψαλίδι*, *χρωματιστά μολύβια* και *κόλλα*. Και τέλος, για να δράσει ο αρχάριος μαθητής, δίνονται εντολές-οδηγίες γι' αυτό το οποίο κάθε φορά οφείλει να πράξει και πώς θα το πράξει. Η δομή των φράσεων-οδηγιών όμως δεν επιτρέπει την ανάγνωση και κατανόηση τους από τον αρχάριο μαθητή. Γι' αυτό ο εκπαιδευτικός οφείλει να διαβάζει, να επεξηγεί, στους μικρούς μαθητές αυτό που τους ζητείται να πράξουν, το "*πώς θα παίξουν*" και να βεβαιώνεται ότι κατανόησαν "τους κανόνες του παιχνιδιού".

5.0 Δυνατές διδακτικές τεχνικές χρήσης των τευχών 2^{ου} & 3^{ου}.

Όπως ήδη σημειώσαμε, το προτεινόμενο υλικό είναι δεκτικό συμπλήρωσης από άποψη περιεχομένου και ανοιχτό από άποψη διαδικασία προσέγγισης. Δεν προτείνεται ως μια μεθοδική διαδικασία προσέγγισης των ελληνικών φθόγγων και γραμμάτων, που συχνά είναι πληκτική και βαρετή στα παιδιά, αλλά ως ένα σύνολο παιγνιδιών δραστηριοτήτων που αποβλέπουν, ωστόσο, στην οικείωση των μηχανισμών μάθησης του γραπτού λόγου.

* Επειδή όμως ο *γραπτός λόγος* προϋποθέτει τον προφορικό, ο οποίος στο ελληνόπουλο της αλλοδαπής, που ζει σε ξενόγλωσσο περίγυρο, είναι ανεπάρκως ανεπτυγμένος, *χρειάζεται να δοθεί σ' αυτόν προτεραιότητα και έμφαση*. Για να μάθει κανείς το γραπτό λόγο πρέπει να ξέρει ήδη το προφορικό, να ξέρει ήδη να ομιλεί. Αυτή η προϋπόθεση συνιστά το κυριότερο εμπόδιο, την πηγή των δυσκολιών που συναντούν τα κωφά παιδιά και τα παιδιά των μεταναστών των οποίων η προφορική γλώσσα διαφέρει πολύ από τη γλώσσα που συναντούν στα γραπτά κείμενα. Όταν το παιδί κατέχει την προφορική γλώσσα και κατανοήσει την αντιστοιχία φωνημάτων-γραφημάτων, δε θα χρειαστεί πολύ χρόνο για να κατακτήσει το μηχανισμό της ανάγνωσης.

* Οι εικόνες των αντικειμένων (προσώπων, ζώων, πραγμάτων) θα γίνονται αντικείμενο συζήτησης και ανάλυσης. Θα αποτελούν ερεθίσματα για τη γλωσσική άσκηση, τον εμπλουτισμό του λεξιλογίου, την ορθή προφορική έκφραση νηπίων και παιδιών και την ορθή χρήση της ελληνικής από τα πρώτα στάδια της συστηματικής εκμάθησής της.

Κάθε εικόνα-καρτέλα μπορεί να δίνει αφορμή για "κουβεντούλα". Ερωτήσεις

όπως: *τι είναι; πού το έχεις δει; τί το θέλουμε; τί το κάνουμε (μας χρειάζεται); πού το βρίσκουμε; από πού το αγοράζουμε; το τρώμε; το πίνουμε; πώς είναι; πώς το μαγειρεύει η μαμά; κ.α.* μπορεί να δίνουν αφορμή για κατανόηση εννοιών με ακρόαση και παραγωγή προφορικού λόγου από τους μαθητές. Μπορεί επίσης ο εκπαιδευτικός να παρουσιάζει δυο εικόνες ζώων και να προκαλέσει συζήτηση συγκρίνοντας διάφορα χαρακτηριστικά των ζώων, οπότε οι ερωτηματικές *αντωνυμίες, ποιος, ποια, ποιο, πόσος, πόση, πόσο* και τα συγκριτικά *πιο ... από, τόσο ... όσο* κατανοούνται και οικειοποιούνται από τους μαθητές.

* Οι εικονογραφημένες καταστάσεις και αντικείμενα του 3ου τεύχους πρέπει επίσης πρώτα να σχολιάζονται και να κατανοούνται από τους μαθητές και μετά να διαβάζεται το φραστικό σύνολο της λεκτικής τους έκφρασης. Ερωτήσεις όπως: *τι βλέπετε στην πάνω, στην μεσαία, στην κάτω εικόνα; που μας δείχνει ότι ο Άρης κι ο Πάρης έχουν από μια ρακέτα; τι μας δείχνει η πρώτη, η δεύτερη και η τελευταία εικόνα; κ.α.* ασκούν τη δεξιότητα ακρόασης με κατανόηση και τη σύλληψη εννοιών χώρου και χρόνου.

* Η διήγηση ή το διάβασμα των μύθων επίσης, εκτός των άλλων, ασκεί τις γλωσσικές δεξιότητες ακρόασης, εμπλουτίζει το λεξιλόγιο των παιδιών και παγώνει την κατανόηση της σημασίας ορισμένων λέξεων και φραστικών συνόλων. Ανάλογα δε με το επίπεδο των μαθητών μπορεί να ζητείται η επαναδιήγηση του μύθου ή η διαλογική έκφραση ορισμένων επεισοδίων του μύθου με μορφή παιχνιδιών ρόλων.

* Η ταύτιση των λέξεων δεν προϋποθέτει τη προγενέστερη ταύτιση των γραμμάτων. Επομένως θα ασκούνται τα παιδιά να ταυτίζουν δυο λέξεις που σημαίνουν δυο "αντικείμενα" και προοδευτικά θα μάθουν να αναγνωρίζουν-ταυτίζουν τις λέξεις που σημαίνουν περισσότερα αντικείμενα. Δεν είναι απαραίτητο να γνωρίζει πλήρως ή μερικώς το αλφάβητο για να μπορεί το παιδί να ταυτίζει τις λέξεις. Η ταύτιση γίνεται σφαιρικά, μπορεί όμως να γίνεται με σύγκριση δυο λέξεων (πόδι-βόδι) *γράμμα προς γράμμα* και τέλος με *"ταύτιση πυρήνων"* λέξεων ή αλλιώς των *"ορθογραφικών σχημάτων των λέξεων"*. Επομένως δεν είναι απαραίτητο η μάθηση της ταύτισης-αναγνώρισης των λέξεων να γίνεται αλφαβητικά, όπως είναι διαταγμένες στο τεύχος 2ο. Οι καρτέλες μπορούν να κατηγοριοποιούνται σε ομάδες: *ζώων* (δάσους, θάλασσας, κατοικίδια), *προσώπων*, *μελών ανθρωπίνου σώματος*, *φρούτων*, *ενδυμάτων*, *τροφίμων*, *εργαλείων*. Μπορεί επίσης να επιλέγονται καρτέλες εικόνων και λέξεων των οποίων τα αρχικά γράμματα είναι ίδια φωνολογικά και γραφημικά με τα γράμματα του αλφαβήτου της χώρας διαβίωσης των παιδιών. Μπορεί ακόμη για τη ταύτιση των λέξεων να επιλέγονται καρτέλες εικόνων και λέξεων των οποίων η γραφή στην Ελληνική και στη γλώσσα της χώρας διαμονής είναι παραπλήσια και χαρακτηρίζονται από σχεδόν πλήρη γραφηματικο-φωνηματική αντιστοιχία (*salami-σαλάμι, omelet-ομελέτα, taxi-ταξί, lemon-λεμόνι, hippopotamus-hippopotame-ιπποπόταμος*) οπότε εύκολα αντιλαμβάνονται την αντιστοιχία των φωνημάτων-γραφημάτων στην Ελληνική και η μάθηση αυτή μεταφέρεται εύκολα στην αναγνώριση και αποκωδικοποίηση άλλων ελληνικών λέξεων. Όποια τεχνική κι αν επιλέγεται, η διαδικασία θα παίρνει τη μορφή ατομικής ή ομαδικής δραστηριότητας κατά την οποία τα παιδιά θα αντιστοιχίζουν τις καρτέλες ενός μικρού συνόλου εικόνων με τις καρτέλες των λέξεών τους.

* Με αφετηρία τα κύρια ονόματα (*Ηλίας, Θεανώ, Θάνος, Ιωάννα, Ίκαρος, Οδυσσέας, Υβόνη, Άρης, Πάρης, Χάρης, Ηλιάννα, Άννα, Έλλη, Νέλλη*) που περιέχονται στα δυο τεύχη, 2ο και 3ο, του προτεινόμενου υλικού, είναι ενδιαφέρον να μάθουν τα παιδιά να λένε και να αναγνωρίζουν γραμμένο το δικό τους όνομα και να κάνουν μικρούς διάλογους του τύπου: *Εμένα με λένε ... Εσένα πώς σε λένε;* Επίσης ο εκπαιδευτικός μπορεί να επινοεί και να προτείνει ασκήσεις, στις οποίες ακούγεται ή εμφανίζεται το όνομα (λέξη, συλλαβή, γράμμα) μαθητών του. όπως για παράδειγμα: Τίνος το όνομα μοιάζει με το Θάνος; Τίνος το όνομα έχει τη "φωνούλα" *θα*, σε τίνος το όνομα ακούγεται το "ου";

* Οι καρτέλες της σειράς δημιουργούν κίνητρα για συζήτηση και διάλογο και αφορμή για εμπλουτισμό του λεξιλογίου των μαθητών. Τα παιδιά μπορούν να "παίζουν" με τις καρτέλες. Ένας μαθητής γίνεται δάσκαλος/α και διαλέγει μια καρτέλα την οποία δείχνει στην τάξη του. Αυτός/ή που ξέρει τη λέξη που αντιστοιχεί στην εικόνα της καρτέλας γίνεται δάσκαλος/α και επαναλαμβάνεται η διαδικασία. Μπορεί ακόμα η τάξη να χωρίζεται σε δύο ομάδες και να παίζουν "λεξομανία". Η ομάδα, που ξέρει πιο πολλές λέξεις κερδίζει. Η ομάδα που θα συγκεντρώσει πρώτη πέντε νίκες, παίρνει ένα δωράκι (αυτοκόλλητο, μολύβι, σβήστρα, ετικέτα με την επιγραφή "ξέρω τις λέξεις μου").

* Είναι ανάγκη τα παιδιά να ξεκινούν τη μάθηση-ταύτιση των λέξεων κάνοντας αμέσως χρήση τους. Να ακούν τη λέξη και να τη λένε, να τη βλέπουν γραμμένη και να τη χρησιμοποιούν σε απλά φραστικά σύνολα. Να τη συνδυάζουν με άλλες λέξεις των οποίων γνωρίζουν τη σημασία και να σχηματίζουν μικρές φράσεις (*Δείξε τη μύτη σου, το κεφάλι σου, το γόνατο σου. Δείξε το σακάκι του Κώστα, τη ζακέτα της Μαίρης* κ.τ.λ). Οι ασκήσεις του τύπου αυτού καθώς και άλλες συναφείς δραστηριότητες διευκολύνονται, όταν στην αίθουσα διδασκαλίας υπάρχει ένας φανελοπίνακας, όπου στερεώνονται οι καρτέλες με εικόνες και οι καρτέλες με τις λέξεις τους. Οι ασκήσεις και δραστηριότητες αυτές μπορούν να παίρνουν χαρακτήρα ομαδικό, και το ένα παιδί να ζητά από το άλλο να εκτελεί μια εντολή πάνω σ' ένα συμμαθητή του (*Γιάννη δείξε μου το γόνατο του Αλέκου*). Είναι επίσης δυνατό ο μαθητής να καλούνται να διηγούνται μια σύντομη "ιστοριούλα" που εμπεριέχει δυο-τρεις γνωστές λέξεις (*Θάνος, ταξί, ταξίδι*) έχοντας ενώπιόν τους τις αντίστοιχες καρτέλες εικόνων ή και τις καρτέλες των λέξεών τους.

* Η ανάγνωση αρχίζει με την αναγνώριση και ταύτιση των λέξεων. Η αποκωδικοποίηση μαθαίνεται αργότερα, όταν ο μαθητής ανακαλύψει και συνειδητοποιήσει τη φωνηματο-γραφηματική αντιστοιχία. Η ανάγνωση όμως απευθύνεται κυρίως και πριν απ' όλα στο μάτι. Αυτό μεταβιβάζει στον εγκέφαλο τα ερεθίσματα τα οποία δέχεται (χρώμα, μέγεθος, μορφή). Και κάθε λέξη έχει το δικό της γραφικό περίγραμμα που εξαρτάται από το μήκος (μήκος καρτέλας λέξης), τον αριθμό των γραμμών της, τη μορφή και τη θέση τους (πάνω στη γραμμή, πάνω και κάτω από τη γραμμή). Να σημειωθεί ακόμη ότι οι διαφορετικές γραφές του ίδιου γράμματος και συνεπώς λέξεων είναι λειτουργικά ισοδύναμες, πράγμα που πρέπει να γίνει αντιληπτό από τους μικρούς μαθητές από την αρχή. Γι' αυτό έχουν προβλεφθεί σχετικές ασκήσεις στο τετράδιο δραστηριοτήτων και για τον ίδιο λόγο ο εκπαιδευτικός μπορεί να παρουσιάζει τις προς

ταύτιση λέξεις σε διαφορετικές γραφές (έντυπη-χειρόγραφη). Η γρήγορη και αλάνθαστη οπτική αντίληψη αυτών των χαρακτηριστικών των λέξεων είναι εγγύηση της επιτυχούς εκμάθησης της ανάγνωσης. Γι' αυτό προτείνονται πολλές δραστηριότητες που βοηθούν στην ανάπτυξη της οπτικής αντίληψης και διάκρισης. (Να διακρίνει μια λέξη ανάμεσα σε άλλες παραπλήσιες μορφές, να ταυτίσει την ίδια λέξη ανάμεσα σε άλλες διαφορετικές. Λέξεις ονομάτων γραμμένες σε διαφορετικό τύπο γραφής).

* Ο εκπαιδευτικός (νηπιαγωγός ή δάσκαλος) μπορεί να αναγράφει σε χαρτί ορισμένα φραστικά σύνολα του 3ου τεύχους, να τα φωτοτυπεί σε τόσα αντίγραφα όσα είναι τα παιδιά της τάξης του. Τα αντίγραφα διανέμονται στους μαθητές οι οποίοι κομματιάζουν το φραστικό σύνολο (φράση, πρόταση) στις λέξεις που το συνθέτουν.

Η | Ιωάννα | έκοψε | δυο | λεμόνια | Η | γάτα | έριξε | κάτω | το | βάζο. Ανακατεύονται τα κομμάτια και επανασυντίθεται το φραστικό σύνολο. Η ίδια δραστηριότητα μπορεί να γίνει πρώτα με επίδειξη σε φανελοπίνακα, όπου σκόπιμα ο εκπαιδευτικός τοποθετεί λαθεμένα τα στοιχεία του φραστικού συνόλου και εκμεταλλευόμενος τη λαθεμένη διάταξη των στοιχείων της δομής οδηγεί τους μικρούς μαθητές να συνειδητοποιήσουν τη σημασία των γραμματικοσυντακτικών κανόνων για την έκφραση ενός σημασιολογικά ορθού μηνύματος.

*Οι μαθητές πρέπει με ποικίλες δραστηριότητες να ασκούνται στην αποσύνθεση, τμήση και ανάλυση του προφορικού και γραπτού λόγου και στη σύγκριση αποτελεσμάτων. Αυτές οι δράσεις τους συντελούν στο να δομούν προοδευτικά το σύστημα αντιστοιχιών φωνημάτων και γραφημάτων. Η μάθηση της ανάγνωσης παίρνει έτσι μορφή παιχνιδώδους δραστηριότητας, δεν είναι αποθήκευση γνώσεων, (γραμμάτων, φθόγγων, λέξεων κ.τ.λ), αλλά πρόσκτηση, μέσω δράσης, διανοητικών δεξιοτήτων (αναγνώρισης, ταύτισης, ανάλυσης, σύνδεσης, συνδυασμού, σύγκρισης, ταξινόμησης και αξιολόγησης).

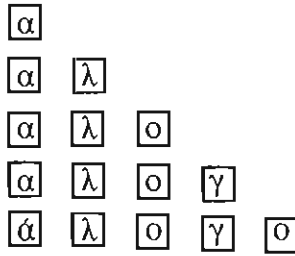
Τα διαφορετικά χρώματα γραφής των συλλαβών των λέξεων στο 2ο τεύχος βοηθούν στην οπτική αντίληψη της συλλαβικής του σύνθεσης.

Η αναζήτηση της ίδιας συλλαβής ή του ίδιου φθόγγου σε διαφορετικές λέξεις και η εκφορά από τα παιδιά και άλλων λέξεων που αρχίζουν από την ίδια "φωνούλα" ή από το ίδιο γράμμα, που έχουν την ίδια "φωνούλα" ή γράμμα στην αρχή, στο τέλος ή στο εσωτερικό τους, είναι σημαντικής αξίας δραστηριότητα. Εκτός από την εμπέδωση των παραπάνω δεξιοτήτων, ενεργοποιεί το "εν δυνάμει" λεξιλόγιο των μαθητών και προετοιμάζει τους μαθητές στην εκμάθηση της ανάγνωσης και γραφής προτάσεων που περιέχουν συμφωνικά συμπλέγματα και αποτελεί στόχο του επόμενου 4ου τεύχους.

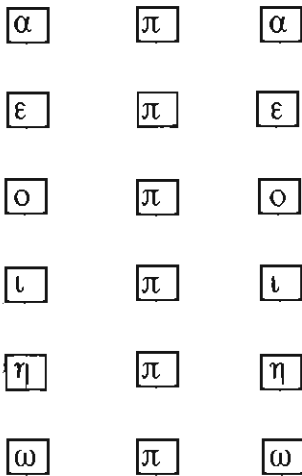
* Ο εκπαιδευτικός εκμεταλλεύεται την αναγραφή των γραμμάτων πίσω από τις καρτέλες των εικόνων και προτείνει διάφορες δραστηριότητες ατομικής ή ομαδικής εκτέλεσης. Για παράδειγμα, έχοντας ενώπιόν τους την καρτέλα με τη λέξη *άλογο* ζητεί από τα παιδιά να τη σχηματίσουν προσθέτοντας κάθε παιδί το δικό του γράμμα

ά | λ | ο | γ | ο.

Η ίδια δραστηριότητα μπορεί να εκτελεστεί ομαδικά κατά το ακόλουθο σχήμα:

Χρησιμοποιώντας το φανελοπίνακα ο εκπαιδευτικός τοποθετεί σε δυο στήλες μερικά φωνήεντα. Μετά τοποθετεί μπροστά από τα φωνήεντα της δεύτερης στήλης μερικά σύμφωνα (π, κ, γ, λ) και σχηματίζονται συλλαβές.

Έτσι, μπορούν να σχηματιστούν λέξεις όπως: παπί, πόπη, πέπη, πίπα, κ.τ.λ.

Οι μαθητές μπορούν επίσης να ανοίγουν, για παράδειγμα, στις σελίδες 6-7 του 2ου τεύχους και να καλούνται να εντοπίσουν τις συλλαβές με το γράμμα "λ" ("λο"⇒ άλογο, "λα" ⇒ αγελάδα, "λι" ⇒ βιολί) ή τις συλλαβές που είναι γραμμένες με χρώμα μπλε ή μαύρο στις λέξεις που αρχίζουν από ένα συγκεκριμένο γράμμα.

Κατά την παρουσίαση ενός γράμματος εξηγείται στα παιδιά η έννοια και στοιχειωδώς η χρήση πεζών και κεφαλαίων (μικρών και μεγάλων). Τα παιδιά πρέπει να συνειδητοποιούν, στο μέτρο του δυνατού, αν το συγκεκριμένο γράμμα είναι ίδιο ή διαφορετικό, ως προς της φωνηματική και γραφηματική τους αξία, στη γλώσσα της χώρας διαμονής τους.

Το παιδί μπορεί μέσα από το χωρισμό των λέξεων στις συλλαβές τους, να πραγματοποιεί δικούς του εντοπισμούς, να ταυτίζει καινούριες λέξεις από συλλαβές γνωστών λέξεων και προοδευτικά να κατανοεί τη λειτουργία του φωνολογικού και μορ-

φολογικού συστήματος της Ελληνικής γλώσσας (π.χ. πιπίλα-φίδι ⇒ πιλάφι, παπάς,-ταξί-ταξίδι ⇒ πατάτα, ελάφι-έλατο ⇒ έλα, καλάθι-χελώνα-πίτα ⇒ κανάτα κ.τ.λ).

Όταν οι μαθητές έχουν συνειδητοποιήσει και κατακτήσει μέσα από τις δραστηριότητες, που ενδεικτικά αναφέρθηκαν πιο πάνω, τη βασική αντιστοιχία φωνημάτων-γραφημάτων της Ελληνικής πρέπει να είναι ικανοί να διαβάζουν-αποκωδικοποιούν άλλες άγνωστες ως τότε λέξεις παρόμοιας φωνηματικο-γραφηματικής δομής των οποίων θα αναγνωρίζουν την έννοια. Ενώπιον αυτών των καινούριων λέξεων οι μαθητές ενεργούν βασιζόμενοι, είτε στις λέξεις και συλλαβές των λέξεων που έχουν μελετήσει, είτε σε αναλογίες, ομοιότητες και διαφορές, είτε σε αυτοσχεδιασμούς και δοκιμές της στιγμής που συχνά ευνοούνται από το γενικό περίγραμμα της λέξης ή το νόημα της φράσης και της σχετικής εικονογράφησης.

6.0 Μερικές μεθοδολογικές επισημάνσεις

Το υλικό των τευχών 2^{ου} & 3^{ου} πιστεύουμε ότι είναι ελκυστικό στην εμφάνισή του, ενδιαφέρον στο περιεχόμενό του και προσιτό από την άποψη της δομής και της διάταξής του στο παιδί-αποδέκτη του. Το παιδί παίζοντας με το γλωσσικό υλικό υποκινείται νοητικά και σκέφτεται πάνω στη γλώσσα, συνειδητοποιεί στοιχειωδώς τη λειτουργία του φωνολογικού, μορφολογικού και σημασιολογικού συστήματος της Ελληνικής και αβίαστα μυείται στους μηχανισμούς ανάγνωσης του ελληνικού γραπτού συστήματος.

Στα χέρια του εκπαιδευτικού δεν αποτελεί παρά ένα "εργαλείο" η αποτελεσματικότητα του οποίου εξαρτάται, σε μεγάλο βαθμό, από την επιδέξια διδακτική χρήση που θα του κάνει ανάλογα με τα γνωστικά και κοινωνικο-πολιτισμικά χαρακτηριστικά των μαθητών του. Οι διδακτικές τεχνικές που παρουσιάστηκαν προηγουμένως δεν είναι παρά ενδεικτικές και ως τέτοιες οφείλει να τις εκλάβει ο εκπαιδευτικός.

Κρίνουμε όμως σκόπιμο να τις συμπληρώσουμε με ορισμένες μεθοδολογικές υποδείξεις, οι οποίες συνάγονται ως διαπιστώσεις μελετών πάνω στο λόγο ελλήνων μαθητών που διαμένουν στην αλλοδαπή.

* Η διαδικασία αλφαριθμητισμού στην Ελληνική μπορεί σε ορισμένα παιδιά να έχει επαρκώς αναπτυχθεί και προχωρήσει, είτε λόγω μεταφοράς των μηχανισμών ανάγνωσης από τη ξενόγλωσση διδασκαλία, είτε λόγω παρεμβάσεων του κοινωνικού περιβάλλοντος (γονείς, αδέρφια). Στην περίπτωση αυτή τα προχωρημένα παιδιά αφού διατρέξουν τα τεύχη 2ο και 3ο μπορούν να ενταχθούν σε ανώτερο τμήμα ή επίπεδο.

* Από καιρό σε καιρό, μετά την παρέλευση 2-3 ημερών-μαθημάτων, οι μαθητές πρέπει να επανέρχονται και να επαναλαμβάνουν προηγούμενα μαθήματα και δραστηριότητες και να αναγνωρίζουν ή να διαβάζουν (ολικά, συλλαβιστά και φωνηματικά) ορισμένες λέξεις. Οι επαναλήψεις να είναι πιο συχνές στην αρχή, ώστε να παγιώνονται οι πρώτες μαθήσεις.

* Κατά τις δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης των πρότυπων λέξεων πρέπει τα οπτικά, ακουστικά και αρθρωτικά τους "σχήματα" να συνείρονται, δηλαδή οι λέξεις πρέπει να παρουσιάζονται ταυτόχρονα οπτικώς (γραφτώς) και ακουστικώς και να

αρθρώνονται σωστά από το δάσκαλο και τους μικρούς μαθητές. Να προφέρονται καθαρά, να αρθρώνονται σωστά, να επαναλαμβάνονται συχνά και να συνειρνονται πάντοτε με αντικείμενα και καταστάσεις. Τα φωνητικά σχήματα, οι γλωσσικές δομές και συνήθειες μαθαίνονται και σταθεροποιούνται τόσο πιο εύκολα όσο πιο μικρή είναι η ηλικία των μαθητών. Βέβαια, τα παραπάνω προϋποθέτουν ότι ο εκπαιδευτικός οφείλει να προσέχει την προφορά του, να ομιλεί αργά, να αρθρώνει τέλεια και να είναι ορθοφωνικά άψογος.

* Από τα πρώτα κιόλας βήματα συστηματικής προσέγγισης του ελληνικού λόγου χρειάζεται να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή σε ορισμένα γραφήματα τα οποία μοιάζουν, αλλά έχουν διαφορετική φωνολογική αξία στην Ελληνική και την ξένη γλώσσα (<η#η, ν#ν, ρ#ρ, χ#χ) ή έχουν ελάχιστη διαφορά στη γραφή αλλά περίπου την ίδια φωνολογική αξία (<τ#ι, υ#υ, ε#ε>) και στην αντιστοιχία ορισμένων φωνημάτων-γραφημάτων, όπως /d, g, ts, tz, ks, ps/ που είναι προβληματική. Το ίδιο ισχύει και για τη θέση του φωνήματος /s/, επειδή στην Ελληνική αντιστοιχεί σε τρία γραφήματα <σ, σσ, > και η θέση του <σ> είναι πάντοτε στο τέλος της λέξης, του <σ> στην αρχή και του <σσ> μόνο στο εσωτερικό της λέξης. Συχνά κατά την παραγωγή γραπτού λόγου από τα ελληνόπουλα της αλλοδαπής παρατηρούνται αποκλίσεις από την παρεμβολή των γραφηματικών κανόνων της ξένης γλώσσας, καθόσον αυτή (αγγλική, γαλλική) έχει μόνο ένα γράμμα <σ> για την παράσταση του φωνήματος /s/, το οποίο τίθεται στην αρχή, στο εσωτερικό και στο τέλος των λέξεων. Και μάλιστα η μεγαλογράμματη γραφή του δε διαφέρει από τη μικρογράμματη παρά μόνο στο μέγεθος. Επιβάλλεται επομένως να μαθαίνουν οι μικροί μαθητές να διακρίνουν ακουστικώς παραπλήσια φωνητικώς φωνήματα ή χωρίς πλήρη αντιστοιχία με φωνήματα της γλώσσας της χώρας διαβίωσής τους και να τα αρθρώνουν και να τα προφέρουν σωστά.

Βασική δε αρχή για τη μάθηση των φωνημάτων και φθόγγων της Ελληνικής είναι αυτά να παρουσιάζονται μέσα σε πραγματικές λέξεις. Καταρχήν προφέρονται από το δάσκαλο τον οποίο ακροώνται προσεχτικά οι μαθητές. Ακολουθεί η μίμηση της προφοράς του δασκάλου με την παραγωγή τους από το μαθητή. Μάλιστα καλό είναι ο φθόγγος-το φώνημα να παρουσιάζεται σε ελάχιστα ζευγάρια για να καταλάβει ο μικρός μαθητής ότι τα φωνήματα διακρίνουν τις λέξεις, έχουν ουσιαστική σημασία, καθορίζουν τη σημασία των λέξεων και, επομένως, είναι αναγκαίο να τα ξεχωρίζει (πόδι-βόδι-ρόδι, πάγος-πάχος, δίνω-ντύνω, χέρι-χέλι, δέμα-θέμα, κερί-κελί, τώρα-δώρα).

* Ιδιαίτερη προσοχή επίσης πρέπει να δίνεται στο σωστό τονισμό των λέξεων. Λόγω της διακρίτοτητας του τόνου στην Ελληνική χρειάζεται κατά την προφορά των πρότυπων λέξεων να συνδυάζεται ο τόνος τους με παράλληλη κίνηση ή χτύπημα του χεριού που ακολουθεί τον επιτονισμό. Έτσι, δηλώνεται η θέση του τόνου και ο ρυθμός των εκφωνημάτων. Επίσης αποτελεσματικό μέσο είναι να ακούν οι μαθητές απλά ομοιοκατάληκτα ελληνικά τραγούδια και ποιηματάκια. Η μουσική και ο ρυθμός τους, εκτός των άλλων, τα βοηθούν στην εσωτερική μορφή και λέξημάτων της γλώσσας μας και στον εμπλουτισμό του λεξιλογίου τους.

* Ακόμη, επειδή τα ελληνόπουλα στη ξένη συναντούν δυσκολίες και κάνουν λάθη στη

συμφωνία άρθρου-ονόματος κατά γένος και αριθμό, καθόσον η Ελληνική έχει τρία γένη (αρσενικό, θηλυκό και ουδέτερο), επιβάλλεται από τις πρώτες μαθήσεις της γλώσσας μας να υπογραμμίζεται το γένος με τα αντίστοιχα άρθρα (οριστικό και αόριστο) και ο σωστός σχηματισμός των αριθμών (ενικού και πληθυντικού) των ονομάτων.

* Τέλος, κι ίσως το πιο σημαντικό είναι, το παιδί που αρχίζει να μαθαίνει συστηματικά την ελληνική γλώσσα στο εξωτερικό, πρέπει να έχει συνειδητοποιήσει πως η μάθηση αυτή δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά μέσο για την επίτευξη άλλων σκοπών. Να έχει κατανοήσει ότι αξίζει τον κόπο το να μάθει να διαβάζει και να γράφει και ελληνικά. (Θα επικοινωνεί, για παράδειγμα, με συγγενείς και φίλους στην Ελλάδα). Η συνειδητοποίηση της σκοπιμότητας και χρησιμότητας εκμάθησης της Ελληνικής αποτελεί ισχυρό παρωθητικό παράγοντα, που ενεργοποιεί και κινητοποιεί το μαθητή για να μαθαίνει.

* Το προτεινόμενο υλικό, όπως σημειώθηκε, είναι ένα μέσο για δραστηριότητες μάθησης της γλώσσας. Παράλληλα, ο εκπαιδευτικός οφείλει να οργανώνει καταστάσεις, όπου οι μικροί μαθητές θα ακροώνται μαγνητοφωνημένα ελληνικά παραμύθια, ποιήματα και άσματα (λαϊκά και έντεχνα) και απαγγελίες εκλεκτών λογοτεχνικών αποσπασμάτων. Επίσης θα πρέπει οι μαθητές να παρακινούνται στο να διηγούνται στην ελληνική, ελεύθερα και αυθόρμητα, επεισόδια και καταστάσεις που έχουν βιώσει. Να περιγράφουν ή να διηγούνται μια εικονογραφημένη ιστορία, μια ιστορία σε κόμικ ή σε διαφάνειες. Τέλος, δεν περιττεύει να επαναληφθεί κι εδώ ότι ο εκπαιδευτικός οφείλει να διηγείται αργά και καθαρά παραμύθια, ιστορίες, ανέκδοτα και να διαβάζει με σωστή άρθρωση και καλή προφορά. Οφείλει να βελτιώνει διαρκώς τη δική του ομιλία σε καθαρότητα, ρυθμό, τόνο και γενικά σε ποιότητα. Και στον τομέα αυτό αποτελεί πρότυπο για τους μαθητές του.

7.0 Επίμετρο

Το διδακτικό υλικό, που συνοπτικά παρουσιάστηκε στις προηγούμενες σελίδες ως προς τους σκοπούς, τα περιεχόμενα, τα χαρακτηριστικά και ενδεικτικές τεχνικές διδακτικής χρήσης του, είναι προϊόν ανθρώπινης δημιουργίας. Ως τέτοιο δεν είναι τέλειο και δεν αποτελεί "πανάκεια" για την πρώτη προσέγγιση της ελληνικής γλώσσας (προφορικής και γραπτής) από ελληνόπουλα που διαβιώνουν στην αλλοδαπή. Αποτελεί μια πρόταση που, ύστερα από μια δοκιμαστική εφαρμογή του, θα χρειαστεί πιθανό να αναθεωρηθεί και να βελτιωθεί υπό το φως των παρατηρήσεων των εκπαιδευτικών που θα το δοκιμάσουν στις τάξεις, όπου διδάσκουν. Οι συντελεστές συγγραφής, παραγωγής και έκδοσής του αναμένουν, λοιπόν, τις παρατηρήσεις και υποδείξεις όσων μελετήσουν και εφαρμόσουν το υλικό αυτό.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Όπως σημειώθηκε ήδη, στο α΄ μέρος του 2^{ου} τεύχους υπάρχουν και 21 έγχρωμες, σχετικά μεγαλύτερες από τις συγκείμενες τους εικόνες, που παριστάνουν σκηνές από 21 μύθους ή παραλλαγές μύθων του Αισώπου. Επίσης, στη σελ. 27 του 3^{ου} τεύχους υπάρχουν τρεις εικόνες από τις σκηνές του μύθου "Δαίδαλος και Ίκαρος".

Εκτός από τα κείμενα των 22 αυτών μύθων δίνεται λόγω της εύκολης λεξιλογικής του σύνθεσης και το κείμενο του παραμυθιού: *Η κότα, η γάτα και το γουρουίνι*. Τα κείμενα των 23 αυτών μύθων αποτελούν το Β΄ μέρος του Οδηγού αυτού.

Έχοντας τα κείμενα αυτά, ο εκπαιδευτικός μπορεί να διαβάξει ή να διηγείται τους μύθους αυτούσιους ή παραλλαγμένους και προσαρμοσμένους στο γνωστικό και γλωσσικό επίπεδο των μαθητών του.

Σε κάθε μύθο έχουν "υπογραμμισθεί" γραμμένες πλάγια, λέξεις και φράσεις επειδή οι περισσότερες απ' αυτές αποτελούν τις πρότυπες λέξεις του 2ου τεύχους ή είναι εύκολα αναγνώσιμες. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να γράφει στον πίνακα αυτές που δεν περιλαμβάνονται στο 2ο τεύχος και οι μαθητές να δοκιμάζουν να τις "διαβάζουν" και να κατανοούν τη σημασία τους στο συγκείμενο του μύθου. (*Πήραν τα μυαλά του αέρα. Καλό μου αλογάκι, πάρε μου ... Τι κακό που έπαθε. Το καημένο το γαϊδούρι. Δεν πέρασε πολλή ώρα ... Κατέβα κάτω νεαρέ* (προσταγή). *Αχ! καλέ μου φίλε*). Επίσης ο εκπαιδευτικός μπορεί να αποσπάσει διαλογικά μέρη από μύθους (No 17) και οι μαθητές να παίξουν σχετικό παιχνίδι ρόλων. Η παιδαγωγική γενικά εκμετάλλευση των μύθων θα προσδιορίζεται από τον εκπαιδευτικό, ανάλογα με τις ανάγκες και τις ικανότητες των μαθητών του.

ΟΙ ΜΥΘΟΙ

1. Η κότα που γεννούσε χρυσά αυγά.
2. Βάτραχος και βόδι.
3. Η γάτα που έγινε νύφη.
4. Άλογο και γάιδαρος.
5. Η ελιά και το καλάμι.
6. Ο ήλιος και ο αέρας.
7. Ο βοσκός κι η θάλασσα.
8. Ο φαλακρός.
9. Αράτης και καμήλα.
10. Λύκος και λελέκι.
11. Η απρέτεια των μελισσών.
12. Ο μυλωνάς κι ο γάιδαρος.
13. Γεωργός και φίδι.
14. Αλεπού και τράγος.
15. Ο σμάραντος και το ρόδο.
16. Το ανόητο κοράκι κι η αλεπού.

17. Ο υλοτόμος (ξυλοκόπος) κι ο Ερμής.
18. Λαγός, σκαθάρι κι αετός.
19. Ο Ερμής, οι κοντοί και οι ψηλοί.
20. Χελώνα κι αετός.
21. Το μικρό και το μεγάλο ψάρι.
22. Δαίδαλος και Ίκαρος.
23. Η κότα, η γάτα και το γουρούνι

1. Η ΚΟΤΑ ΠΟΥ ΓΕΝΝΟΥΣΕ ΧΡΥΣΑ ΑΒΓΑ

Μια φορά κι έναν καιρό ζούσε σε ένα μικρό χωριό ένας χωρικός που όλοι τον φώναζαν κυρ-Κοτούλα. Τον έλεγαν έτσι γιατί όλη μέρα δεν έκανε τίποτ' άλλο από το να περιποιείται τις κοτούλες του. Τις τάιζε, τις πότιζε, τις έβγαζε και στη βοσκή στον καθαρό αέρα. Τις φώναζε με τ' όνομά τους, καθεμιά χωριστά, και όλη μέρα μιλούσε μαζί τους. Έλα Ασπρούλα μου εδώ, εσύ Μαυρούλα μου μη τρως το καλαμπόκι της Κοκκίνως κ.ο.κ.

Οι κοτούλες, με τη σειρά τους, του έδιναν γι' αντάλλαγμα, λέει, κι από ένα αβγό την ημέρα η καθεμιά. Κι έτσι ήταν όλοι ευτυχισμένοι στην αυλή του κυρ-Κοτούλα, που πουλούσε τα αβγά στην αγορά και κέρδιζε λίγα χρήματα για ν' αντιμετωπίζει ο φτωχός τις ανάγκες της ζωής.

Η ευτυχία όμως δεν κράτησε πολύ. Μιαν άγρια νύχτα του χειμώνα, όταν η κυρά-Μαριώ η αλεπού η πονηρή, δεν μπορούσε να βρει τροφή στο δάσος, πήρε παρέα τρεις ξαδέρφες της, κατέβηκαν στο χωριό και ρήμαξαν το κοτέτσι του κυρ-Κοτούλα.

Του πήραν όλα τα πουλερικά εκτός από μια μικρή κοτούλα τη Χρυσή που δεν την είδαν στο σκοτάδι.

Μόλις ο δύστηχος ο χωρικός αντίκρισε τα θέαμα, την άλλη μέρα το πρωί, δεν ήξερε τι να κάνει! Στεναχωρέθηκε πολύ και παίρνοντας στην ποδιά του την κότα, που τη φώναζε Χρυσή, άρχισε να κλαίει.

Εκείνη τη στιγμή, λες πως ήθελε η κότα να παρηγορήσει τον αφέντη της, γίνεται ένα θαύμα. Ένα θαύμα που δεν είχε ξαναγίνει. Η κότα η Χρυσή γέννησε ένα χρυσό αβγό.

Ο κυρ-Κοτούλας δεν πίστευε στα μάτια του. Κι όμως το χρυσό αβγό ήταν αληθινό. Αληθινό χρυσάφι.

Δεν είπε σε κανένα τίποτα την πρώτη μέρα. Την άλλη μέρα πάλι τα ίδια. Η κότα γέννησε κι' άλλο χρυσό αβγό. Την τρίτη μέρα άλλο. Και τη τέταρτη μέρα και την πέμπτη μέρα κι όλη τη βδομάδα. Η κοτούλα γεννούσε ένα χρυσό αβγό την ημέρα.

Ο κυρ-Κοτούλας πάνω στη βδομάδα μάζεψε επτά αβγά. Τα πήρε προσεχτικά προσεχτικά να μην τον δει κανείς και πήγε με το γαϊδουράκι του στην πολιτεία για να τα πουλήσει. Κανείς δεν θα μάθαινε το μεγάλο του μυστικό.

Αυτό γινόταν κάμποσο καιρό μέχρι που μπήκαν άλλες σκέψεις στο μυαλό του αγαθού κυρ-Κοτούλα. Του ήρθε η ιδέα δηλαδή ότι μέσα στην κοιλιά της η κότα θα' χε

κανένα μεγάλο κομμάτι χρυσάφι. Για να το πάρει λοιπόν και να γίνει κι αυτός πλούσιος, έπιασε κι έσφαξε την κότα που την έλεγαν Χρυσή. Όταν όμως άνοιξε την κοιλιά της βρήκε τα σπλάχνα της ολόγεια με κάθε άλλης κότας.

Αλίμονο! Ο άμυαλος τι έπαθα! Δυστυχία μου! Έλεγε και ξανάλεγε μονάχος.

Μετανιωμένος τώρα κλαίει ακόμα. Κανείς δεν μπορεί να τον παρηγορήσει για ό,τι έπαθε, γιατί κανείς δεν συγχωρεί την απληστία. ' 'Όποιος πάει για τα πολλά, χάνει και τα λίγα', λέει ο λαός. Έτσι και ο κυρ-Κοτούλας πίστεψε πως θα πλούτιζε μονομιάς κι έχασε και τα λίγα που κέρδιζε κάθε μέρα.

Διασκευή: Νότα Χριστοπούλου

Η κότα που γεννούσε χρυσά αβγά

Ένας άνθρωπος είχε μια κότα που γεννούσε χρυσά αβγά. Μια μέρα του ήρθε η ιδέα ότι μέσα στην κοιλιά της η κότα θα' χε κανένα μεγάλο κομμάτι χρυσάφι. Για να το πάρει, λοιπόν, έπιασε κι έσφαξε την κότα. Όταν όμως άνοιξε την κοιλιά της βρήκε τα σπλάχνα της ολόγεια με κάθε άλλης κότας.

Κι έτσι την έπαθε, γιατί, εκεί που πίστευε πως θα πλούτιζε μεμιάς, έχασε και το λίγο που κέρδιζε κάθε μέρα.

2. ΒΑΤΡΑΧΟΣ ΚΑΙ ΒΟΔΙ

Ένας βάτραχος είδε μια μέρα ένα βόδι που έβροσκε στο καταπράσινο λιβάδι. Στάθηκε στα πισινά του πόδια, σήκωσε ψηλά το κεφάλι του και θαύμαζε το ωραίο ανάστημα (κορμί) του βοδιού. Τι ωραίο βόδι, πόσο ωραίο κορμί έχει! Το ζήλευε, το καμάρωνε, το θαύμαζε ο βάτραχος, που δεν ήταν χοντρός και μεγάλος όπως ένα βόδι. Ζηλιάρης και φθονερός, ξαπλώνεται καταγής, φουσκώνεται (πρήζεται), παιδεύεται (βασανίζεται) για να γίνει ίσος σε όγκο (μέγεθος) (το ίδιο χοντρός) με το βόδι.

Φώναξε μάλιστα και τον αδελφό του το βάτραχο και κάθε λίγο και λιγάκι τον ρωτούσε:

- Αδελφέ μου, κοίτα με, πες μου μήπως έχω αρκετά μεγαλώσει;
- Όχι του απαντούσε ο αδελφός του.
- Και τώρα δεν είμαι ακόμη σαν βόδι;
- Όχι, καθόλου.
- Μα ξανακοίτα με, του έλεγε.
- Δεν το πλησιάζεις, δεν το φτάνεις.

Το αδύνατο ζώο φούσκωσε πολύ, πρήστηκε τόσο πολύ, που από το πολύ φούσκωμα έσκασε.

Βάτραχος και βόδι

Μες τη λίμνη τη μικρή ζούσαν μύριοι βάτραχοι
Κι ήταν όλοι αγαπημένοι, μονιασμένοι

και καλοί μιας φαμίλιας αδερφοί.

*Όλη μέρα τραγουδούσαν κι' έπαιζαν μες το νερό,
κάνοντας πήδους και χορό, πότε' κει και πότε' δω.*

Τι κι' αν ήταν μικρά, πρασινούλια, στρουμπουλά;

Ήταν όλα μια χαρά.

Έτσι πέραγε ο καιρός ξέγνοιαστα και χαρωπά μες τη λίμνη τη πλατειά, ώσπου ένα βατραχάκι ζωηρό και πονηρό βγήκε έξω απ' το νερό παίρνοντας για συνοδό του το μικρό του αδελφό. Είπανε να πάνε βόλτα, για να δουν κι άλλον κόσμο πιο μεγάλο ή πιο μικρό. Ήθελαν να μάθουν, λέει, πώς περνούνε στα λιβάδια, πώς βαδίζουν, πώς μιλούν.

Εβαδίσανε πολύ, μέχρι που εσυναντήσαν κάποιον βόδι στη βοσκή. Πω, πω μεγάλο που' ναι! Είπε αμέσως ο Κεκέξ. Αχ! Ας ήμουνα και γώ! Θα' μουν σίγουρα στ' αλήθεια μες στη λίμνη αρχηγός!

Πήραν τα μυαλά του αέρα και με δίχως αργητό βάλθηκε με πείσμα για να γίνει πιο χοντρό. Φούσκωνε, ξεφούσκωνε και δος του να παχύνει, με τον αέρα πίστευε ο δόλιος θα χοντρύνει.

Σαν πήρε ανάσες αρκετές ρωτά τον αδερφό του. Τι λες Κοάξ *μεγάλωσα λιγάκι; Μπα, δεν το βλέπω, του απαντά, προσπάθα λίγο ακόμη. Και άντε πάλι απ' την αρχή. Ρουφά ο Κεκέξ αέρα δυνατό, πρήζεται η κοιλιά του. Τώρα Κοάξ δεν είμαι πιο μεγάλος; Όχι Κεκέξ, του λέει ο άλλος.*

Το πείσμα δυναμώνει. Ρίχνεται πάλι στον αγώνα. *Ρουφά αέρα και φουσκώνει σαν να' τανε μπαλόνη.*

- Και τώρα Κοάξ δεν είμαι σαν το βόδι;

- Όχι, καθόλου.

- Μα ξανακοίτα με αδερφέ δεν του' μοιασα λιγάκι;

- Ούτε που το πλησίασες, ούτε που θα το φτάσεις. Μόν' σύνελθε και σκέψου το καλά. Εσύ είσαι ένας βάτραχος και αυτό είν' ένα βόδι. Ο βάτραχος είναι μικρός, δεν γίνεται μεγάλος.

Ο άμυαλος Κεκέξ δεν εννοεί να το πιστέψει. Η ζήλια του ετράνεψε και δεν το βάζει κάτω.

- Τι και πως είμαι βάτραχος; Εγώ το βόδι θα το φτάσω! Θα μεγαλώσω σαν κι' αυτό και θα το ξεπεράσω!

Ξαπλώνει πάλι στο χορτάρι. Να καταπιεί τον ουρανό, να φάει το λιβάδι. Φουσκώνει τόσο η κοιλιά, άλλο δεν χωράει. Κι ευθύς ακούγεται το μπαμ και ο Κεκέξ μας πάει...

Έσκασε απ' το φούσκωμα δεν άντεξ' η κοιλιά του.

Διασκευή: Νότα Χριστοπούλου

3. Η ΓΑΤΑ ΠΟΥ ΕΓΙΝΕ ΝΥΦΗ

Κάποτε ζούσε στα κεραμίδια ενός σπιτιού μια γκριζα γάτα, η Σωσώ. Στη γειτο-

νιά την *ήξεραν* όλοι και την *αγαπούσαν*. Την *καμάρωναν* μάλιστα και τη θαύμαζαν γιατί τους είχε *γλιτώσει*, μέσα σε λίγες μέρες, απ' όλους τους *ποντικούς* που *τρύπωναν* στα σπίτια τους και *έτρωγαν* τα φαγητά τους και πολλές φορές και τα ρούχα τους και τα βιβλία τους. Σωτήρας σωστός, η *Σωσώ*, της γειτονιάς. *Μια μέρα* λοιπόν εκεί που η *γάτα καθόταν* *ξέγνοιαστη* στον *ήλιο* για να *ζεσταθεί*, ένα *ωραίο παλικάρι* τη *φώναξε* να πάει στο σπίτι του, να *πιάσει* ένα *ποντικάκι* που είχε *τρυπώσει* στη *βιβλιοθήκη* και υπήρχε *φόβος* να του *κόψει* τα *σπουδαία* του βιβλία.

Η *Σωσώ*, *πρόθυμη* όπως πάντα, όπου της *σφύριζαν* *έτρεχε*, δεν *αρνήθηκε* να πάει. *Ήξερε*, *εξάλλου*, ότι αν *έπιανε* τον *ποντικό*, θα *χόρταινε* και η *κοιλιά* της.

Όμως απ' τη στιγμή που *μπήκε* μέσα σ' αυτό το *καινούριο* σπίτι, αντί να *ψάχνει* για τον *ανεπιθύμητο* *μουσαφίρη*, *στάθηκε* *έκπληκτη* *μπροστά* στην *όμορφη* *κορμωστασιά* του *νοικοκύρη*. "*Καλέ*, τι *όμορφος* *άντρας* είν' αυτός; Τι *ωραία* *μάτια* που έχει; Τι *όμορφα* που *μιλάει*; *Θα*' ναι και *μορφωμένος* για να' χει και *τόσα* *πολλά* *βιβλία* στο *τοίχο*! *Αχ!* *Αν ήμουν* *να κοπέλα* ένα *τέτοιο* *νέο* *θα ήθελα* για *άντρα* μου!". Αυτά και άλλα *σκεφτόταν* η *Σωσώ* για *πολλή* *ώρα*. *Ακίνητη* *μπροστά* στο *νέο* *ξέχασε* *ολότελα* το *μεζέ*, τον *ποντικό*.

Ευτυχώς που της τον *θύμισε* ο *κυρ-Μελέτης*, έτσι τον *έλεγαν* τον *νεαρό*, και μ' ένα *σάλτο* πάνω στα *ράφια* του *τοίχου* *άρπαξε* *δίχως* *κόπο* τον *απρόσκλητο* *λαθροαναγνώστη* και τον *καταβρόχθισε* με *υπερηφάνεια*, όχι γιατί *πεινούσε* εκείνη τη στιγμή, αλλά να, *πώς* να το *κάνουμε*, δεν *έπρεπε* να *γίνει* και *ρεζίλι*! *Έπρεπε* να *βγει* και *ασπροπρόσωπη*.

Και *μέχρι* *εδώ* όλα *καλά*. Το *μαρτύριο* όμως το *μεγάλο* *ώρα* *άρχισε* για τη *Σωσώ*. Από εκείνη την *ημέρα* και στο *εξής* *άλλο* δεν είχε στο *μυαλό* της *παρά* *πως* θα *μπορούσε* να *γίνει* *κοπέλα*, να *παντρευτεί* τον *Μελέτη*. Τον είχε *ήδη* *αγαπήσει*. *Καθισμένη* στα *κεραμίδια* της *στέγης* *παρακαλούσε* τη *θεά* *Αφροδίτη*, *θεά* της *ομορφιάς* και του *έρωτα*, να την *μεταμορφώσει* σε *ανθρώπινο* *πλάσμα*. *Πέρασε* *μια* *νύχτα*, *πέρασαν* *δυο* και *ακόμα* *δυο* και η *θεά* την *ελυπήθηκε* και *συμφώνησε*. Της *ζήτησε* όμως να *αρνηθεί* τις *γατίσιες* της *συνήθειες*. Η *γάτα* *χαρούμενη* και *ευτυχισμένη*, που θα *μπορούσε* να *γίνει* το *όνειρό* της *αληθινό*, *υποσχέθηκε* *πρόθυμα* στην *πονόφυχη* *θεά* *πως* θα το *κάνει* και έτσι εκείνη τη *μεταμόρφωσε* *πράγματι* σε *μια* *πανέμορφη* *κοπέλα*.

Μόλις την *είδε* ο *Μελέτης* *γοητεύτηκε* τόσο *πολύ* από την *ομορφιά* της που δεν *δίστασε* την *ίδια* *κιόλας* *μέρα* να της *ζητήσει* να *γίνει* *γυναίκα* του.

Σαν *έγινε* κι ο *γάμος* και *έφυγαν* *όλοι* οι *καλεσμένοι* της *γειτονιάς*, *έκατο*' η *νύφη* κι ο *γαμπρός* *δίπλα* στο *τζάκι* του *σπιτιού* τους. Τότε *έστειλε* η *θεά* ένα *ποντίκι* που *άρχισε* να *τριγυρνά* *ανάμεσα* στα *πόδια* της *νύφης*. *Δίχως* *καθόλου* να *σκεφτεί*, η *νύφη* *ασυναίσθητα* *τινάχθηκε* *μεμιάς*, *όρμησε* κι *άρπαξε* το *ποντίκι*. Τότε *μόνο* *θυμήθηκε* τα *λόγια* της *θεάς* και την *υπόσχεσή* της *μα* *ήταν* *πια* *πολύ* *αργά*. *Πριν* *προλάβει* να *ζητήσει* *συνγνώμη*, η *Αφροδίτη* την *είχε* *πάλι* *μεταμορφώσει* σε *Σωσώ*, σε *γκρίζα* *γάτα*.

Διασκευή: Νότα Χριστοπούλου

Η γάτα που έγινε νύφη

Μια φορά μια γάτα αγάπησε ένα όμορφο άντρα. Παρακάλεσε τη θεά Αθηνά να την μεταμορφώσει σε ανθρώπινο πλάσμα. Κι η θεά τη λυπήθηκε και συμφώνησε. Της ζήτησε όμως να αρνηθεί τις γατίσιες συνήθειές της.

Η γάτα υποσχέθηκε πρόθυμα στη θεά Αθηνά πως θα το κάνει και έτσι εκείνη τη μεταμόρφωσε σε μια μαγευτική κοπέλα. Ο άντρας τότε γοητεύτηκε από την υπέροχη ομορφιά της και την ίδια κιόλας στιγμή την παντρεύτηκε.

Μόλις η νύφη κι ο γαμπρός κάθισαν δίπλα δίπλα στο τζάκι του σπιτιού τους, η θεά έστειλε ένα ποντίκι που άρχισε να τριγυρνά ανάμεσα στα πόδια της νύφης. Η νύφη ταράχτηκε, όρμησε κι άρπαξε τον ποντικό. Και τότε θυμήθηκε την υπόσχεσή της, αλλά ήταν πια αργά. Πριν προλάβει να ζητήσει συγχώρεση, η Αθηνά την είχε πάλι μεταμορφώσει σε γάτα.

4. ΤΟ ΑΛΟΓΟ ΚΙ Ο ΓΑΪΔΑΡΟΣ

Μια φορά κι έναν καιρό ένας χωρικός είχε ένα μεγάλο, γεροδεμένο άλογο κι ένα γέρικο, μικρόσωμο κι αδύναμο γαίδαρο. Κάθε φορά που ήθελε ο χωρικός να πάει άλλοτε στο μύλο, άλλοτε στην πόλη, στο παζάρι κι άλλοτε στα κτήματα τα μακρινά φόρτωνε τα ζώα του με τα απαραίτητα δέματα, ανάλογα με την περίπτωση, κι έκανε τις διάφορες δουλειές του.

Μια μέρα τα δυο ζώα περπατούσαν φορτωμένα. Ο γαίδαρος όμως ένωθε τρομερή κούραση. Εκτός απ' το φορτίο που του βάραινε τη πλάτη ήταν και τα γεράματα βαριά. Τα πόδια του δεν τον κρατούσαν πια. Τότε λέει στο άλογο:

- Καλό μου αλογάκι, πάρε μου σε παρακαλώ, λίγο απ' το φορτίο μου. Δεν αισθάνομαι καλά. Δεν αντέχω άλλο. Νομίζω πως θα πέσω. Τα πόδια μου πονούνε, τρεκλίζω και παραπατώ, λυπήσου με αδερφέ μου.

Το άλογο όμως, χωρίς να δώσει απάντηση στο γαίδαρο, συνέχισε το δρόμο του δίχως να νιώσει ταραχή, δίχως να δείξει συμπόνια. Το καημένο το γαϊδουράκι δεν άντεξε τη μεγάλη του κούραση. Λίγο δρόμο πιο πέρα, πριν την ανηφοριά, πέφτει κατάκοπο στη γη και σε λίγη ώρα ξεψύχησε.

Ο χωρικός, μόλις είδε ψόφιο το αγαπημένο του γαϊδούρι, στενοχωρήθηκε πάρα πολύ. Το είχε πολλά χρόνια στη δουλειά του κι είχανε γίνει φίλοι. Το πόνεσε και έκλαψε πάνω στο χαμό του. Τι να κάνει όμως; Για να μεταφέρει τα πράγματά του, αναγκάστηκε να φορτώσει στη ράχη του αλόγου κι εκείνα που σήκωνε πριν λίγο το γαϊδούρι.

Κλαίει και οδύρεται το άλογο με το ασήκωτο βάρος που του φόρτωσε το αφεντικό στην πλάτη. Το βάδισμά του δυσκολεύει, γίνεται πιο αργό. Κλαίει και συλλογάζεται:

Ωχου τι έπαθα το δύστυχο. Δε θέλησα να βοηθήσω το γαίδαρο και να του πάρω λίγο βάρος. Να τώρα, το φορτώθηκα ολόκληρο στην πλάτη μου.

Το Άλογο κι ο γάιδαρος

Μια φορά κι έναν καιρό ένας χωρικός είχε ένα μεγάλο άλογο κι έναν μικρόσωμο γάιδαρο. Ο χωρικός φόρτωνε τα ζώα του πήγαινε στις διάφορες δουλειές του.

Μια μέρα τα δυο ζώα περπατούσαν φορτωμένα. Ο γάιδαρος ένιωθε τρομερή κόουραση. Τότε λέει στο άλογο:

- Καλό μου άλογο, πάρε λίγο από το βάρος μου. Δεν αισθάνομαι καθόλου καλά. Δεν αντέχω άλλο.

Το άλογο όμως χωρίς να δώσει απάντηση στο γάιδαρο συνέχισε το δρόμο του.

Το καημένο το γαϊδούρι δεν άντεξε στην τρομερή κόουραση και λίγο δρόμο πιο πέρα πέφτει κάτω και σε λίγη ώρα ξεψύχησε.

Ο χωρικός βλέπει ψόφιο το γαϊδούρι του και στενοχωρέθηκε πάρα πολύ. Τι να κάνει όμως; Για να μεταφέρει τα πράγματά του, αναγκάζεται να φορτώσει και αυτά που σήκωνε το γαϊδούρι στη ράχη του αλόγου.

Κλαίει και οδύρεται το άλογο με το ασήκωτο βάρος που του φόρτωσε στη ράχη του αφεντικό του. Και μέσα στα κλάματά του λέει:

- Τι κακό που έπαθα το δυστυχισμένο. Δεν θέλησα να βοηθήσω το γάιδαρο και να του πάρω λίγο βάρος. Να τώρα που φορτώθηκα στην πλάτη μου όλο το φορτίο του.

Το καημένο το γαϊδούρι έπεσε κάτω
από την κόουραση.
Σε λίγη ώρα ξεψύχησε

Διασκευή: Νότα Χριστοπούλου

5. Η ΕΛΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΚΑΛΑΜΙ

Μια μέρα μια ελιά και ένα καλάμι μάλωναν για τη δύναμή τους. Μάλωναν για το πόσο μπορούσαν να αντέξουν στη μανία του αέρα και της βροχής. Η ελιά κατηγορούσε το καλάμι πως ήταν αδύναμο και λύγιζε εύκολα στο παραμικρό φύσημα του ανέμου. Το καλάμι δεν έλεγε κουβέντα.

Δεν πέρασε πολλή ώρα. Ένας τρελός αέρας σηκώθηκε κι άρχισε να φυσάει δυνατά. Από το φύσημα του αέρα το καλάμι λύγιζε, δίπλωνε και ξανά ίσιωνε. Γλίτωσε από την ανεμοθύελλα και την καταιγίδα χωρίς να πάθει τίποτα. Η περήφανη ελιά προσπάθησε να αποδείξει τη δύναμή της και να αντισταθεί στον άνεμο. Ο αέρας τη λύγισε. Την έκοψε στα δυο.

Η ελιά και το καλάμι

*Μια μέρα μια ελιά κι ένα καλάμι μάλωναν.
Μάλωναν για τη δύναμή τους.*

Η ελιά κατηγορούσε το καλάμι πως ήταν αδύναμο και λύγιζε με το φύσημα του αέρα. Δεν πέρασε πολλή ώρα. Ένας αέρας σηκώθηκε. Από το φύσημα του ανέμου το καλάμι λύγισε, αλλά δεν έπαθε τίποτε. Η περήφανη ελιά λύγισε. Ο αέρας την έκοψε σε δυο κομμάτια. Τη σώριασε καταγής.

6. Ο ΗΛΙΟΣ ΚΑΙ Ο ΑΕΡΑΣ

Ο ήλιος και ο αέρας μάλωσαν μια μέρα. Ο ήλιος έλεγε πως ήταν πιο δυνατός από τον αέρα. Κι ο αέρας έλεγε πως ήταν πιο δυνατός από τον ήλιο. Ύστερα από πολλά μαλώματα και γκρίνιες συμφώνησαν πως καλύτερος τρόπος για να αποδείξουν τη δύναμή τους ήταν να δοκιμάσουν ποιος από τους δυο θα μπορούσε να αναγκάσει ένα άνθρωπο να βγάλει τα ρούχα του.

Πρώτος δοκίμασε ο αέρας. Άρχισε να φυσά δυνατά. Όσο πιο δυνατά φυσούσε ο αέρας τόσο πιο πολύ σφιγγόταν ο άνθρωπος και τυλιγόταν στα ρούχα του. Ύστερα ο αέρας φύσηξε ακόμα πιο δυνατά. Ο άνθρωπος ξεπάγιασε, που αναγκάστηκε να φορέσει κι άλλο πανωφόρι, την κάπα του. Στο τέλος ο αέρας εγκατάλειψε την προσπάθεια κι άφησε τον ήλιο να δοκιμάσει.

Ο ήλιος άρχισε να ζεσταίνει στην αρχή απαλά απαλά κι αυτό έκανε τον άνθρωπο να βγάλει πρώτα την κάπα του. Μετά έστειλε στη γη τις θερμές ακτίνες του και τότε ο άνθρωπος έβγαλε το σακάκι του. Τέλος, ο ήλιος έλαμψε, λαμπροκόπησε μ' όλη του τη δύναμη. Ο άνθρωπος τότε δεν άντεχε άλλο τη ζέστη, ξεντύθηκε ολότελα, γδύθηκε κι έπεσε στο κοντινό ποτάμι για να δροιστεί.

Ο Ήλιος και ο αέρας

Ο ήλιος κι ο αέρας μάλωσαν μια μέρα.

Μάλωσαν για το ποιος από τους δυο είναι ο πιο δυνατός.

Την ώρα που μάλωναν είδαν ένα γέρο που φορούσε τη βαριά την κάπα του (πανωφόρι του). Τότε ο ήλιος είπε στον αέρα. "Γιατί μαλώνουμε; Όποιος είναι πιο δυνατός θα βγάλει από το γέρο την κάπα".

Κι ο αέρας δέχτηκε αμέσως. Άρχισε τότε να φυσά όσο πιο δυνατά μπορούσε. Φυσούσε με όλη τη δύναμη που είχε. Ο γέρος τότε κρύωνε πιο πολύ και τυλίχτηκε πιο πολύ την κάπα του.

Μετά ήρθε η σειρά του ήλιου. Έριξε τις χρυσές ακτίνες του, ζέστανε τη γη, ζέστανε και το γέρο. Από τη δυνατή ζέστη ο γέρος πέταξε την κάπα του.

Έτσι, ο Ήλιος απέδειξε στον Αέρα πως είναι πιο δυνατός.

Ο ήλιος και ο αέρας

1. Ο αέρας θύμωσε
με τον ήλιο μάλωσε
Ο αέρας έλεγε
"σε περνώ στη δύναμη".
2. Ένας γέρος άνθρωπος
με τη μαύρη κάπα του
στο χωράφι πήγαινε.
3. Ο αέρας λάλησε:
"Όποιος έχει δύναμη
παίρνει από το γέροντα
τη χοντρή τη κάπα του".
4. Φύσηξε, ξεφύσηξε,
έσκασε στο φύσημα
άδικος ο κόπος του
Κρύωσε ο γέροντας
και διπλά τυλίχτηκε
στη χοντρή τη κάπα του.
5. Και ο ήλιος λάλησε
"Όποιος έχει δύναμη
παίρνει από το γέροντα
τη χοντρή τη κάπα του".
6. Έφεξε ολόλαμπρος,
καλοσύνη σκόρπισε
κι έβγαλε ο γέροντας
τη χοντρή τη κάπα του
7. Άκουσε και μάθε το
σε περνώ στη δύναμη
γιατί πας με το καλό
κι εγώ πάω με το καλό

Γεώργιος Δροσίνης

7. Ο ΒΟΣΚΟΣ ΚΙ Η ΘΑΛΑΣΣΑ

Μια φορά κι έναν καιρό ένας βοσκός έβοσκε τα ζώα του σ' ένα παραθαλάσσιο μέρος. Μια μέρα που είδε τη θάλασσα γαλήνια και ήρεμη, χωρίς κύματα, πεθύμησε να γίνει ναυτικός και να ταξιδέψει.

Πήγε λοιπόν και πούλησε τα πρόβατά του, αγόρασε σταφίδες (χουρμάδες), τις φόρτωσε σ' ένα καίκι (μια βάρκα) και ανοίχτηκε στο πέλαγος. Έπιασε όμως αγριοκαίρι, η θάλασσα φούσκωσε, ο αέρας λυσομανούσε, τα κύματα όλο και αγριεύαν και κάποια στιγμή η βάρκα (καίκι) αναποδογύρισε. Ο βοσκός τα' χασε όλα. Κι ο ίδιος με πολύ δυσκολία κατάφερε να βγει στη στεριά.

Ύστερα από λίγες μέρες η θάλασσα πάλι γαλήνεψε. Είδε λοιπόν κάποιο στη στεριά να παινεύει την ηρεμία της θάλασσας και τότε γυρίζει και του λέει: "Είναι γαληνεμένη φίλε μου γιατί θέλει κι από σένα σταφίδες (να φάει)".

Πολλές φορές τα παθήματα στους φρόνιμους γίνονται μαθήματα.

8. Ο ΦΑΛΑΚΡΟΣ

Μια φορά κι έναν καιρό ζούσε ένας όμορφος, πολύ όμορφος άντρας, που είχε

δυο φιλενάδες. Η μια ήταν νέα και η άλλη γριά. Τα μαλλιά του όμορφου άντρα ήταν μαύρα και σγουρά, αλλά όσο περνούσαν τα χρόνια άρχισαν σιγά σιγά να ασπρίζουν.

Η γριά ντρεπόταν που είχε νέο άντρα και γι' αυτό, όταν εκείνος βρισκόταν μαζί της, του τραβούσε όσο πιο πολλές μαύρες τρίχες μπορούσε απ' το κεφάλι.

Η νέα γυναίκα, από την άλλη, ένιωθε άσχημα να έχει ένα γέρο άντρα, κι όταν βρισκόταν μαζί της, του έβγαλε τις άσπρες τρίχες.

Έτσι, στο τέλος, ο άμοιρος έμεινε ολότελα φαλακρός.

9. ΑΡΑΠΗΣ ΚΑΙ ΚΑΜΗΛΑ

Ζούσε κάποτε σε μια μακρινή χώρα, κάπου εκεί κάτω στη μαύρη Αφρική ένας φτωχός χωρικός, που για να ζήσει τη φαμίλια του, που δεν ήταν και μικρή, έξι παιδιά είχε με τη γυναίκα του καμωμένα, έπρεπε ο δόλιος να πηγαίνει από χωριό σε χωριό, να πουλεί τα φρούτα και τα λαχανικά του.

Φόρτωνε λοιπόν, το μοναδικό του μέσο μεταφοράς, την καμήλα του, κάθε πρωί και ξεκίναγε ολόχαρος για το μεροκάματο. Πατάτες, ντομάτες, κολοκυθάκια, αγγουράκια, χόρτα δροσερά, φρούτα υγιεινά κι ό,τι άλλο έβγαζε το περιβολάκι του μπάμπι-Θωμά με τη φροντίδα και των παιδιών του.

Ένα πράγμα μόνο στενοχωρούσε το φουκαρά το μπάμπι-Θωμά κάθε μέρα: Ο δρόμος. Αν τράβαγε κατά την Ανατολή, είχε πολλές ανηφόρες και του' βγαίνει η γλώσσα από την κούραση μέχρι να ξεπουλήσει.

Αν πάλι τράβαγε κατά τη Δύση ήταν όλο κατηφόρες και, καθώς κουτρουβαλούσε κι αυτός και η καμήλα του, έπεφταν τα μισά φρούτα ή λαχανικά απ' τα καλάθια και πουλάγε λιγότερα κάθε φορά απ' όσα λογάριαζε.

Μια μέρα λοιπόν, λίγο πριν ξεκινήσει, και πάνω στην απελπισιά του, καθώς τα σκεφτόταν όλα αυτά ρωτάει την καμήλα του, τη Διπλοκαμπουρούλα του, όπως την έλεγε:

- Εσύ, ποιο δρόμο προτιμάς; Την ανηφόρα ή την κατηφόρα;

Και τότε η έξυπνη μα και σοφότερη απ' τον αφέντη της, Διπλοκαμπουρούλα, κούνησε μια-δυο φορές το κεφάλι της πέρα-δώθε, και του απαντά:

- Γιατί αφεντικό, εχάθηκε ο ίσιος δρόμος;

Διασκευή: Νότα Χριστοπούλου

10. ΛΥΚΟΣ ΚΑΙ ΛΕΛΕΚΙ

Μια φορά κι έναν καιρό ήταν ένας λύκος πολύ λαίμαργος. Μια μέρα καθώς έτρωγε λαίμαργα, του κάρφωσε ένα κόκαλο στο λαιμό. Προσπάθησε να το καταπιεί, ξαναπροσπάθησε αλλά τίποτε. Ήπιε άφθονο νερό αλλά το κόκαλο είχε καρφωθεί βαθιά στο λαιμό του και δεν ξεκολλούσε.

Ο λύκος βογκούσε από τους πόνους. Παρακαλούσε τα άλλα ζώα του δάσους να

το βοηθήσουν. Τα ζώα όμως που ήξεραν πόσο επικίνδυνος ήταν, δεν τον πλησίαζαν. Μάλιστα μερικά ζώα χαιρόνταν για το πάθημα του λύκου κι έλεγαν μέσα τους: "Καλά να πάθει! Μακάρι να μην του βγει το κόκαλο, για να μην μπορεί να φάει και να πεθάνει".

Καθώς άκουσε να χτυπά την πόρτα της και να της ζητά βοήθεια, η αλεπού λυπήθηκε το λύκο και του λέει:

- Στην άκρη του δάσους, κοντά στο ποτάμι είναι ένα μεγάλο πουλί, που το λένε λελέκι, κι είναι ένας άριστος γιατρός για όσους έχουν πόνο στο λαιμό (λαιμόπονο-πονόλαιμο). Πήγαινε, βρες το και ίσως μπορέσει να σε κάνει καλά.

Ο λύκος έφυγε αμέσως. Βρήκε το λελέκι.

- Σε παρακαλώ, βοήθησέ με! Του λέει βογκώντας από τον πόνο.

- Τι σου συμβαίνει; τον ρώτησε το λελέκι.

- Ένα κόκαλο μου κόλλησε στο λαιμό, πονώ, δεν μπορώ να φάω και θα πεθάνω από την πείνα. Μου είπαν πως είσαι άριστος γιατρός.

- Άνοιξε το στόμα σου όσο μπορείς πιο πολύ και μείνε ακίνητος. Όσο κι αν πονέσεις, μην κλείσεις το στόμα σου.

Ο λύκος άνοιξε το στόμα του. Το λελέκι έχωσε το μακρύ του ράμφος μέσα, άρπαξε το κόκαλο και το έβγαλε.

- Είσαι εντάξει, λέει το λελέκι στο λύκο.

Ο λύκος ανοιγόκλεισε το στόμα του και τα μάτια του άστραψαν από χαρά.

- Μπράβο! Λέει ο λύκος στο λελέκι. Είσαι πραγματικά άριστος γιατρός! Κι έκαμε να φύγει.

- Ε, για στάσου, πού πας; λέει το λελέκι στο λύκο. Δεν θα με πληρώσεις για την εργασία μου;

- Μπορεί να είσαι άριστος γιατρός, αλλά είσαι πολύ ανόητο πουλί, του λέει ο λύκος. Έβαλες το κεφάλι σου στο στόμα του λύκου και δεν σου το έκοψε. Αυτό δεν σου αρκεί; Αντί να μου πεις κι ευχαριστώ, που σ' άφησα να ζήσεις, μου ζητάς και πληρωμή από πάνω.

Διασκευή: Νότα Χριστοπούλου

11. Η ΑΠΡΕΠΕΙΑ ΤΩΝ ΜΕΛΙΣΣΩΝ

Στα πολύ παλιά τα χρόνια οι μέλισσες ήθελαν όλο το μέλι που κάνουν να το κρατούν για τον εαυτό τους. Δεν ήθελαν να αφήνουν ούτε μια στάλα να φτάνει στα χέρια των ανθρώπων.

Μια και δυο λοιπόν πηγαίνουν στον Όλυμπο και βρίσκουν το Δία. Από τον πατέρα των θεών και των ανθρώπων ζητούν να τους δώσει τη δύναμη να τσιμπούν μέχρι θανάτου όποιο θα τολμούσε να πλησιάσει τις κηφέλες τους.

Ο Δίας όμως θύμωσε μαζί τους για την κακία και την αγένειά τους. Όλα τα ήθελαν δικά τους. Πρόσταξε τότε, όχι μόνο να χάνουν το κεντρί τους, όποτε το χρησιμοποιούν εναντίον κάποιου, αλλά και να πεθαίνουν μετά το κέντριά τους.

12. Ο ΜΥΛΩΝΑΣ ΚΙ Ο ΓΑΪΔΑΡΟΣ

Ένας γέρος μυλωνάς κι ο δεκαπεντάχρονος γιος του ξεκίνησαν μια μέρα να πάνε στο παζάρι για να πουλήσουνε το γαϊδούρι τους.

Για να' ναι πιο ζωηρό, πιο ευκίνητο και πιο σβέλτο το γαϊδούρι, πατέρας και γιος δέσανε τα μπροστινά και πισινά πόδια, περάσανε ένα μακρύ πάσαλο και το μεταφέρανε στους ώμους τους, όπως ένα κρεμασμένο πολυέλαιο.

- Ταλαιπώροι άνθρωποι. Ανόητοι. Αγράμματοι κι αμόρφωτοι, τους φώναξε ο πρώτος που τους είδε να σηκώνουν περασμένο στο πάσαλο το γαϊδούρι. Κι έσκαγε στα γέλια.
- Ποια φάρσα ετοιμάζουν αυτοί εδώ οι άνθρωποι; Πιο γάιδαρος από τους τρεις δεν είναι αυτός που σηκώνουν ανάσκελα;

Καθώς άκουσε τα λόγια του περαστικού, ο μυλωνάς κατάλαβε την ανόητη πράξη του. Κατεβάζει το γαϊδούρι, το βάζει στα πόδια του και το κάνει να βαδίζει ολοταχώς. Το γαϊδούρι όμως, που του άρεσε πολύ ο άλλος τρόπος, δηλαδή να το πηγαίνουν σηκωτό, άρχισε να παραπονιέται, στη δική του βέβαια γλώσσα. Ο μυλωνάς όμως αδιαφορούσε για τα παράπονα του γαϊδουριού και ανεβάζει στη ράχη του το δεκαπεντάχρονο γιο του και κείνος ακολουθούσε το γαϊδούρι φορτωμένο το γιο του.

Κατά τύχη περνούσαν το δρόμο τρεις καλοί έμποροι. Το θέαμα, να καβαλικεύει ο γιος και να ακολουθεί ο πατέρας, δεν τους άρεσε καθόλου. Και ο πιο γέροντας από τους τρεις γύρισε και φώναξε όσο πιο δυνατά μπορούσε στο αγόρι:

- Ε! Ε! Ε! Κατέβα κάτω νεαρέ, που μεταχειρίζεσαι τα γκρίζα μαλλιά σαν υπηρέτη. Εσύ οφείλεις να ακολουθείς κι ο γέροντας να είναι καβάλα στο ζώο. Ο γιος του μυλωνά κατάλαβε την απρέπεια του, κατέβηκε από το ζώο και σε λίγο ανέβηκε ο γέροντας πατέρας του.

Κάποια στιγμή καθώς προχωρούσαν, τους αντάμωσαν τρία κορίτσια. Το ένα κορίτσι γυρίζει και λέει: - Είναι μεγάλη ντροπή να βλέπει το γιο του να βαδίζει κουτσαίνοντας κι αυτός ο αγαθιάρης να πηγαίνει καβάλα στο γαϊδούρι, νομίζοντας ότι είναι κανένας σοφός. Και τα κορίτσια, το ένα μετά το άλλο, συνέχιζαν να πειράζουν και να γιουχαΐζουν το γέροντα μυλωνά.

Ύστερα από πολλά γιουχαΐσματα, ο άνθρωπος πίστεψε πως είχε άδικο κι έβαλε το γιο του στα καπούλια του γαϊδουριού.

Δεν είχαν όμως προχωρήσει ούτε τριάντα βήματα και συναντούν μια ομάδα από πέντε άντρες, κι ο ένας της ομάδας γυρίζει και λέει: - Αυτοί οι άνθρωποι είναι τρελοί. Το γαϊδούρι δεν αντέχει άλλο. Θα ψοφήσει από τα χτυπήματά τους. Για να φορτώσουν έτσι το ταλαιπώρο γαϊδούρι, δεν έχουν καθόλου λύπηση και συμπόνια για το γέροντα υπηρέτή τους. Σίγουρα στο παζάρι που πάνε θα πουλήσουνε το δέρμα του γαϊδουριού και όχι το ζώο.

Ο μυλωνάς, ακούγοντας τα λόγια αυτά, συλλογίστηκε και λέει: - Πρέπει θεότρελος να' ναι, όποιος πιστεύει ότι ευχαριστεί όλο το κόσμο. Ας δοκιμάσουμε να βρούμε μια άκρη. Και κατεβαίνουν από τη ράχη του γαϊδουριού πατέρας και γιος.

Το γαϊδούρι τότε, με άνεση και ικανοποίηση προχωρούσε γοργά μπροστά τους κι ο μυλωνάς και ο γιος του ακολουθούσαν πεζοί (με τα πόδια).

Πιο κάτω όμως τους συναντά ένας τύπος και λέει:

- Μήπως είναι της μόδας, ο γάιδαρος να πηγαίνει ξεφορτωμένος, με την άνεσή του κι ο μιλωνάς να ταλαιπωρείται; Ποιος, ο γάιδαρος ή τ' αφεντικό, είναι φτιαγμένος για να κουράζεται; Συμβουλευώ αυτούς τους ανθρώπους να το σκεφτούν καλά. Φθείρουν τα παπούτσια τους και διατηρούν το γαϊδούρι τους. Ωραία τριάδα γαϊδουριών.

Ο μιλωνάς τότε αποκρίθηκε και είπε:

- Στο εξής, ξέρω, οι άνθρωποι είτε με κατακρίνουν είτε με επαινούν, είτε λένε κάτι είτε δεν λένε, εγώ θα κάνω του κεφαλιού μου. Οι άνθρωποι, έτσι κι αλλιώς, πάντα θα σχολιάζουν.

13. ΓΕΩΡΓΟΣ ΚΑΙ ΦΙΔΙ

Ήταν μια φορά χειμώνας. Ένας γεωργός καθώς περπατούσε στο χωράφι του βλέπει ένα φίδι. Πηγαίνει κοντά στο φίδι και βλέπει πως αυτό ήταν παγωμένο από το κρύο. Καθώς ήταν άνθρωπος πονετικός, το λυπήθηκε.

- Αμαρτία είναι να πεθάνει το καημένο από το κρύο, συλλογίστηκε ο γεωργός. Ας το πάρω, να το βάλω στο κόρφο μου, για να ξεπαγώσει.

Έτσι κι έκανε. Το πήρε, το έβαλε στον κόρφο του και σιγά σιγά το φίδι άρχισε να ζεσταίνεται και να ξαναβρίσκει τον παλιό, καλό εαυτό του.

Το φίδι, τότε, βλέποντας πως βρίσκεται μέσα σε ανθρώπινο σώμα, δεν χάνει καιρό και χραπ! Δαγκώνει το γεωργό που το προστάτησε και το ενεργέτησε.

Από το δάγκωμα του φιδιού ο καλός γεωργός βρήκε το θάνατο. Και καθώς πέθαινε, ψιθύριζε: Καλά να πάθω, αφού λυπήθηκα και στο κόρφο μου έβαλα έναν κακούργο.

14. ΑΛΕΠΟΥ ΚΑΙ ΤΡΑΓΟΣ

Καθώς περπατούσε μια αλεπού στα χωράφια, έπεσε σ' ένα πηγάδι. Έκανε πολλές προσπάθειες να βγει από το πηγάδι, μα ήταν αδύνατο.

Σε λίγη ώρα έρχεται στο πηγάδι ένας τράγος για να πιει νερό. Βλέποντας την αλεπού, άρχισε να τη ρωτά, αν είναι καλό το νερό. Η αλεπού, που με τον ερχομό του τράγου μάντεψε τη σωτηρία της, άρχισε να παινεύει το νερό με τα καλύτερα λόγια.

- Είναι από τα πιο ωραία νερά, που έχω ως τώρα πιει, έλεγε και ξανάλεγε η αλεπού. Κατέβα και συ να το δοκιμάσεις.

Ο τράγος, που διψούσε πολύ, χωρίς να σκεφτεί, μ' ένα πήδημα βρέθηκε μέσα στο πηγάδι. Πίνει όσο νερό ήθελε, ξεδίψασε, αλλά μετά πώς να βγαινε κι εκείνος έξω από το πηγάδι.

Η αλεπού και ο τράγος άρχισαν να σκέφτονται μαζί για το πώς να βγουν από το πηγάδι. Κάποια στιγμή η αλεπού στρέφεται προς τον τράγο και του λέει:

- Ξέρω ένα τρόπο για να βγούμε απ' εδώ και να σωθούμε κι οι δύο, φτάνει να το θελήσεις κι εσύ. Για να γίνει αυτό πρέπει να δεχτείς ν' ακουμπήσεις τα μπροστινά σου πόδια στον τοίχο και να κρατήσεις ψηλά τα κέρατά σου. Εγώ τότε, με σκάλα το σώμα

σου και τα κέρατά σου θ' ανέβω επάνω. Και μόλις ανέβω θα τραβήξω κι εσένα.

Ο τράγος δέχτηκε το σχέδιο της αλεπούς κι έκανε αμέσως ό,τι εκείνη του είπε. Σκαρφάλωσε η αλεπού στο σώμα του τράγου, ανέβηκε μετά στα κέρατά του κι απ' εκεί γαντζώθηκε στα τείχη του πηγαδιού. Μετά βγήκε από το πηγάδι κι ετοιμάστηκε για να φύγει. Ο τράγος, βλέποντας πως η αλεπού ετοιμαζόταν να φύγει, άρχισε να της φωνάζει και να της παραπονιέται. *Η αλεπού τότε γύρισε το κεφάλι της προς το πηγάδι και λέει στον τράγο:*

- *Αχ! Καλέ μου φίλε.* Αν είχες τόσο μυαλό όσες τρίχες έχεις στο σαγόνι σου, πριν κατεβείς μέσα στο πηγάδι, θα έπρεπε να σκεφτείς το πώς θα ανέβαινες.

15. Ο ΑΜΑΡΑΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΡΟΔΟ

Ένας αμάραντος *μεγάλωνε σ' ένα γκρεμό, στην άκρη του ποταμού.* Τα γυαλιστερά φύλλα και τα κοκκινωπά άνθη του ξετρέλαιναν πουλιά και έντομα. Μια μέρα ένα πανέμορφο ρόδο φύτευσε δίπλα του. Όσο μεγάλωνε τόσο πιο όμορφο γινόταν κι όλα τα δέντρα και φυτά ζήλευαν την ομορφιά του. Μια μέρα ο αμάραντος γέρνει και λέει στο ρόδο: ' ' Το σχήμα σου είναι τέλειο. Τα φύλλα σου είναι χρυσοπράσινα. Τα πέταλά σου έχουν χρώμα θαυμαστό. Και το άρωμά σου είναι μεθυστικό. Πώς λοιπόν να μην γοητεύονται όλοι μαζί σου; Πώς να μη σε λιμπίζονται και να σε λαχταρούν όλοι; ' ' - ' ' Σ' ευχαριστώ για τα καλά σου λόγια, απάντησε σεμνά το ρόδο. *Η ζωή μου, όμως, είναι σύντομη. Ακόμα κι αν κανένας δεν με κόψει, γρήγορα μαραίνομαι και ξεραίνομαι κι η ομορφιά μου χάνεται. Εσύ ανθίζεις αδιάκοπα. Δεν μαραίνεσαι, δεν ξεραίνεσαι, μένεις πάντα φρέσκος και ανθηρός όπως και τώρα ' '.*

Για ιδέστε τον αμάραντο

Για ιδέστε τον αμάραντο σε τι γκρεμό φυτρώνει.

Φυτρώνει σ' αγριολίβαδα, στον άνυδρον τον τόπο.

Τον τρών' τα' λάφια και ψοφούν, τ' αρκούδια κι ημερεύουν.

"Δημοτικό τραγούδι Θεσσαλίας"

16. ΤΟ ΑΝΟΗΤΟ ΚΟΡΑΚΙ ΚΙ Η ΑΛΕΠΟΥ

Μια φορά κι έναν καιρό ένα κοράκι καθόταν στο κλαδί ενός δέντρου. Στο ράμφος του κρατούσε ένα κομμάτι τυρί. Ετοιμαζόταν να το φάει, όταν μια πεινασμένη αλεπού στάθηκε κάτω από το δέντρο. Η πονηρή άρχισε να λέει ένα σωρό κολακειές και γαλιφιές στον κόρακα.

- Όλα σου είναι ωραία και θαυμαστά. Τα μάτια σου, τα φτερά σου, τα πόδια σου, το ράμφος σου, όλα είναι μια χαρά. Αν κι η φωνή σου είναι το ίδια μεγαλόπρεπη, τότε σίγουρα θα πρέπει να είσαι ο βασιλιάς των πουλιών.

Ο κόρακας θέλησε τότε να δείξει στην αλεπού, το μεγάλο κόλακα, ότι είχε και

ωραία φωνή. Άνοιξε, λουπόν, διάπλατα το ράμφος του, έκραξε δυνατά, (έκανε ένα κρόαα!) και το κομμάτι το τυρί έπεσε καταγής. Στη στιγμή το άρπαξε η αλεπού και φεύγοντας λέει στον κόρακα: "Αν είχες και μυαλό κοντά στις άλλες αρετές σου, θα ήσουν πρώτης τάξης βασιλιάς".

17. Ο ΥΛΟΤΟΜΟΣ (Ο ΞΥΛΟΚΟΠΟΣ) ΚΙ Ο ΕΡΜΗΣ

Μια φορά ένας υλοτόμος (ξύλοκόπος) έκοβε ξύλα κοντά σ' ένα ποτάμι. Ξαφνικά το τσεκούρι του γλίστρησε από τα χέρια κι έπεσε μέσα στο ποτάμι. Ο υλοτόμος λυπήθηκε πολύ. Δεν θα μπορούσε πια να κόβει ξύλα και να βγάζει το ψωμί των παιδιών του. Τον πήρε το παράπονο, κάθισε στην άκρη του ποταμού κι απαρηγόρητος τον πήρε το κλάμα. Ο θεός Ερμής έμαθε την αιτία που έκλαιγε ο ξυλοκόπος κι αποφάσισε να τον βοηθήσει. Βουτά, λουπόν, στο ποτάμι και σε λίγο παρουσιάζεται μπροστά στον ξυλοκόπο μ' ένα χρυσό τσεκούρι στο χέρι.

- Μήπως είναι αυτό το τσεκούρι που έχασες; τον ρωτά.
- Όχι, απαντά ο ξυλοκόπος.

Ο Ερμής βουτά και πάλι στο νερό. Όταν ξαναβγήκε, κρατούσε στο χέρι του ένα ασημένιο τσεκούρι.

- Μήπως είναι αυτό το τσεκούρι σου;
- Όχι, του ξαναλέει ο ξυλοκόπος.

Τότε ο θεός βουτά για τρίτη φορά στο νερό. Κι όταν ξαναβγήκε, κρατούσε στο χέρι του το πραγματικό τσεκούρι του ξυλοκόπου.

- Αυτό είναι, αυτό είναι το τσεκούρι μου, φωνάζει με χαρά ο ξυλοκόπος.

Ο Ερμής ευχαριστήθηκε πολύ για την τιμότητα του ξυλοκόπου και γι' αυτό του έδωσε και τα τρία τσεκούρια.

Γεμάτος χαρά ο ξυλοκόπος παίρνει τα τσεκούρια και γυρίζει στο χωριό του. Εκεί διηγήθηκε στους χωρικούς του την περιπέτειά του. Κι όλοι τον άκουσαν με ανοιχτό το στόμα.

Ένας χωριανός του θέλησε να κερδίσει κι αυτός τα ίδια. Δεν έχασε καιρό, πήγε στην άκρη του ποταμού κι επίτηδες άφησε να του πέσει το τσεκούρι στο ποτάμι. Κάθισε μετά στην άκρη, πάνω σε μια πέτρα, κι άρχισε να κλαίει. Ξαφνικά παρουσιάζεται και σε κείνον ο Ερμής.

- Γιατί κλαις με τόσο σπαραγμό; τον ρωτά.
- Έχασα το τσεκούρι μου και δεν έχω πώς να κόψω ξύλα, του απαντά.
- Αμέσως ο Ερμής βουτά στο ποτάμι και σε λίγο βγαίνει κρατώντας στο χέρι ένα χρυσό τσεκούρι.
- Μήπως είναι αυτό το τσεκούρι σου; ρωτά τον χωρικό.
- Ναι, ναι, αυτό είναι, απαντά γρήγορα γρήγορα και γεμάτος χαρά.

Σαν τον άκουσε ο Ερμής, τον σιχάθηκε για την αδιαντροπιά και την κατεργαριά του και θύμωσε τόσο πολύ που, όχι μόνο το χρυσό τσεκούρι δεν του 'δωσε, αλλά ούτε και το δικό του έβγαλε από το νερό.

18. ΛΑΓΟΣ, ΣΚΑΘΑΡΙ ΚΙ ΑΕΤΟΣ

Μια μέρα ένας αετός κυνηγούσε ένα λαγό. Από το πολύ και αδιάκοπο τρέξιμο ο λαγός είχε κουραστεί πολύ. Είχε ανάγκη κάποιος να τον βοηθήσει. Εκεί γύρω του όμως δεν ήταν παρά ένα σκαθάρι. Παρακάλεσε, λοιπόν, θερμά το μικρό σκαθάρι να τον βοηθήσει. Το σκαθάρι του είπε να μην ανησυχεί και πως αυτό θα τον προστάτευε.

Καθώς ο αετός βουτούσε από ψηλά στη γη, το σκαθάρι του φώναξε να αφήσει το κακόμοιρο το λαγό ήσυχο. Όμως ο τρομερός αετός, περιφρονώντας το μικρό ζώακι, το σκαθάρι, έκανε κομμάτια το λαγό μπροστά στα μάτια του σκαθαριού.

Το σκαθάρι θύμωσε κι αποφάσισε να τιμωρήσει τον αετό. Τον παρακολούθησε κι έμαθε που είχε τη φωλιά του. Κάθε φορά που γεννούσε εκεί τα αβγά του, το σκαθάρι ερχόταν, χτυπούσε το τσόφλι των αβγών, ώσπου τα έσπαζε.

Ο αετός δεν ήξερε τι να κάνει, που να φτιάξει τη φωλιά του για να γλιτώσει τα αβγά του από το σκαθάρι. Πήγε λοιπόν και παρακάλεσε το Δία, μιας που ήταν το ιερό πουλί του Ολύμπου, να του βρει ένα μέρος ασφαλές για να κλωσήσει τα αβγά του.

Ο Δίας επέτρεψε στον αετό να γεννήσει τα αβγά στην ποδιά του. Το σκαθάρι, όμως, τον είδε. Εφτιαξε ένα βόλο κοπριά, πέταξε πάνω ψηλά εκεί που καθόταν ο Δίας και τον πέταξε ίσια πάνω στην ποδιά του. Χωρίς να σκεφτεί, ο Δίας πετάχτηκε να πετάξει από πάνω του την κοπριά κι έκανε θρύμματα όλα τα αβγά.

19. Ο ΕΡΜΗΣ, ΟΙ ΚΟΝΤΟΙ ΚΙ ΟΙ ΨΗΛΟΙ

Όταν ο θεός Δίας έπλασε τους ανθρώπους, φώναξε τον Ερμή και του είπε:

- Εγώ τους έφτιαξα, τελείωσα. Πάρε τώρα εσύ μυαλό, γέμισέ τους και θα' ναι έτοιμοι.

Ο Ερμής για να' ναι δίκαιος, πήρε για μέτρο ένα δοχείο, το γέμιζε με μυαλό, το άδειαζε μέσα στους ανθρώπους, βάζοντας σε όλους την ίδια ποσότητα.

Αλλά τελικά αυτό γέννησε αδικία, γιατί τους κοντούς το δοχείο τους γέμιζε με μυαλό ως τα πάνω, ενώ στους ψηλούς το μυαλό έφτανε ως τα γόνατα!

20. ΧΕΛΩΝΑ ΚΙ ΑΕΤΟΣ

Μια μέρα μια χελώνα συνάντησε έναν αετό.

Με δάκρυα στα μάτια η χελώνα παρακαλούσε τον αετό.

- Καλέ μου αετέ, που πετάς ψηλά στον ουρανό. Μάθε με να πετώ ψηλά, όπως εσύ πετάς στους ουρανούς.

- Αυτό δεν γίνεται, καλή μου χελώνα. Αυτό δεν ταιριάζει σε μια χελώνα, της έλεγε και της ξανάλεγε ο αετός. Δεν είσαι πλασμένη για να πετάς. Δεν έχεις φτερά. Είσαι φτιαγμένη και προικισμένη γι' άλλα πράγματα. Εσύ είσαι πλασμένη για να περπατάς σε πράσινα λιβάδια και να κολυμπάς σε λίμνες και ποτάμια.

Μάταια ο αετός προσπαθούσε να κάνει τη χελώνα να συμφωνήσει με τα λόγια του. Όσο ο αετός προσπαθούσε να κάνει τη χελώνα να δεχτεί τη γνώμη του τόσο εκεί-

νη τον ξαναπαρακαλούσε. Η επιμονή της ήταν αφάνταστη. Ήταν αγύριστο κεφάλι.

Έτσι ο αετός αποφάσισε να μη χαλάσει το χατίρι της χελώνας. Την πιάνει, λοιπόν, με τα γαντζωτά νύχια του και πετά μαζί της ψηλά στον ουρανό. Αφού ανέβηκε κάμποσο ψηλά, την άφησε. Και τότε η κακόμοιρη χελώνα έπεσε πάνω σε κάτι ξερόβραχους κι έγινε πολλτός.

21. ΤΟ ΜΙΚΡΟ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΨΑΡΙ

Ήταν μια φεγγαρόλουστη καλοκαιρινή βραδιά. Όλα ήταν ήσυχα κι η απέραντη θάλασσα απλωνόταν μπροστά στα μάτια των ανθρώπων. Ούτε ένα αεράκι δεν τάραζε τα ήρεμα νερά της θάλασσας.

Εκείνη την ήρεμη βραδιά ένας ψαράς, στ' ανοιχτά της θάλασσας, ετοιμαζόταν να ρίξει τα δίχτυά του. Έβλεπε αμέτρητα μικρά ψαράκια να κολυμπούν και να παιχνιδιάζουν χαρωπά. Ξαφνικά βλέπει ένα μεγαλόσωμο ψάρι να γλιστρά απαλά στα ήσυχα νερά. Σε λίγο βρέθηκε ανάμεσα στα μικρά ψαράκια. Άρχισε να χοροπηδά και να δείχνει την κορμοστασιά του. Καυχιόταν για το βάρος του. Θα' ταν ίσαμε μισό μέτρο. Καυχιόταν για τη δύναμή του, πως τάχα άλλο ψάρι δεν είχε.

Τα μικρά ψαράκια άκουγαν το μεγάλο ψάρι, μα δε μιλούσαν. Φοβούνταν τα κακόμοιρα, μήπως ανοίξει ξαφνικά το στόμα του και καταπιεί καμιά δεκαριά. Το άκουγαν σιωπηλά κι έκαναν στην άκρη.

Κάποια στιγμή ο ψαράς ρίχνει το δίχτυ του. Σκέφτηκε με μια ψαριά το σπιτικό του να χορτάσει.

Μονομιάς όλα τα ψάρια, μεγάλα και μικρά, τυλίχτηκαν στο δίχτυ του ψαρά. Τα μικρά ψαράκια, πονηρά, γλιστρούσαν από το δίχτυ του ψαρά γιατί χωρούν και φεύγουν από τις τρύπες. Το μεγάλο όμως δεν χωρά, αδυνατεί να ξεγλιστρήσει για να γλιτώσει. Κοιτάζει έκπληκτο τα μικρά που ελεύθερα φεύγουν μακριά, ενώ αυτό, φυλακισμένο μένει αιχμάλωτο στα δίχτυα του ψαρά. Μετανοιωμένο σκέφτεται πως κι ο πιο μεγάλος και ο πιο τρανός μπορεί να πέσει σε παγίδα.

Διασκευή: Νότα Χριστοπούλου

22. ΔΑΪΔΑΛΟΣ ΚΑΙ ΙΚΑΡΟΣ

Στα πολύ παλιά τα χρόνια έζησε στην Αθήνα ένας ξακουμένος τεχνίτης, ο Δαίδαλος. Έφτιαχνε αγάλματα, ζωγράφιζε και έχτιζε μεγάλα σπίτια και παλάτια που όλοι τα καμάρωναν και τα ζήλευαν.

Κάποια μέρα έφυγε με καράβι και πήγε στην Κρήτη για να γνωρίσει τον πλούσιο και φημισμένο βασιλιά της, το Μίνωα. Ο μεγάλος βασιλιάς δέχτηκε με χαρά το Δαίδαλο και του ζήτησε να στολίσει το νησί της Κρήτης με τα πιο όμορφα καλλιτεχνήματα. Έτσι, ο Δαίδαλος έχτισε στην Κρήτη παλάτια με μεγάλες αίθουσες (σάλες) και λουτρά, και τα στόλισε με αγάλματα από κατάσπρω μάρμαρο.

Όταν τελείωσε τις δουλειές που του ανέθεσε, ο βασιλιάς Μίνωας δε τον άφηνε

να φύγει από την Κρήτη. Δεν ήθελε να τον αφήσει να πάει σε άλλη χώρα και να φτιάξει κι εκεί τόσο ωραία παλάτια και αγάλματα. Ο Δαίδαλος ένιωθε σαν να ήταν φυλακισμένος. Θέλοντας να γλιτώσει τη ζωή του από τη σκλαβιά του Μίνωα, άρχισε να σκέφτεται, να βασανίζει το μυαλό του για να βρει κάποιο τρόπο να δραπέτευσει. Στο τέλος, παρατηρώντας τα πουλιά, που με το πέταγμά τους πήγαιναν ανεμπόδιστα από τόπο σε τόπο, βρήκε πως, κι ο ίδιος με τον ίδιο ακριβώς τρόπο, έπρεπε να βγει από τη δύσκολη θέση.

Μάζεψε, λοιπόν, φτερά από πουλιά κάθε λογής, τα συναρμολόγησε, τα έδεσε με λινάρι, τα κόλλησε με κερί κι έφτιαξε τέσσερις μεγάλες φτερούγες. Δυο για τον εαυτό του και δυο για το γιο του, τον Ίκαρο. Σ' αυτό τον βοήθησε κι ο Ίκαρος, που διαρκώς σε κάθε δουλειά ήταν δίπλα στον πατέρα του.

Έτσι μια μέρα ο Δαίδαλος φώναξε το γιο του τον Ίκαρο και του είπε:

- Άκουσε, παιδί μου. Θα φορέσουμε τις φτερούγες και θα φύγουμε απ' εδώ. Θα ανέβουμε ψηλά στον ουρανό. Εσύ θα με ακολουθείς. Να προσέχεις όμως. Να μην πετάς ούτε πολύ χαμηλά και βραχούν τα φτερά σου από τους αφρούς της θάλασσας, αλλά ούτε και πολύ ψηλά και λιώσει το κερί από τη ζέστη του ήλιου. Να έρχεσαι πάντα πίσω μου.

Έτσι, πατέρας και γιος, μια μέρα πέταξαν σαν πουλιά κι έφυγαν μακριά από το νησί της Κρήτης. Ο Δαίδαλος, κάπου-κάπου, γύριζε πίσω του, κοιτούσε και καμάρωνε το γιο του, τον Ίκαρο, που τα πήγαινε θαυμάσια. Το ταξίδι ήταν ευχάριστο. Ο Ίκαρος χαϊρόταν και φτερούγιζε όλο και πιο δυνατά. Μαγεμένος από τους όμορφους τόπους που έβλεπε από ψηλά, κι όπως ήταν πιο ελαφρύς από τον πατέρα του, ξεχάστηκε, ανέβηκε πολύ ψηλά, σίμωσε τον ήλιο. Τότε όμως το κερί έλιωσε, τα φτερά ξεκόλλησαν κι ο Ίκαρος έπεσε καταγής.

Ο Ίκαρος δεν άκουσε τον πατέρα του.

Πέταξε ψηλά, πολύ ψηλά.

Σίμωσε τον ήλιο.

Το κερί έλιωσε.

Ο Ίκαρος καταγής έπεσε.

Μιχάλης Ι. Βάμβουκας

23. Η ΚΟΤΑ, Η ΓΑΤΑ ΚΑΙ ΤΟ ΓΟΥΡΟΥΝΙ

Μια φορά κι ένα καιρό ήταν μια κότα. Μια μέρα, έφαχνε για φαγητό και βρήκε λίγους σπόρους σιταρι. Έτρεξε πίσω στην αυλή για να τους δείξει στους φίλους της: τη γάτα και το γουρούνι.

- Πρέπει να τους φυτέψουμε, είτε η κότα. Θα χρειαστώ να με βοηθήσετε. Ποιος θέλει να με βοηθήσει;

- Εγώ δεν μπορώ. Είμαι απασχολημένη, είπε η γάτα.

- Ούτε κι εγώ μπορώ. Είμαι πολύ απασχολημένο, είπε το γουρούνι.

Η κοτούλα αναστέναξε κι έφυγε. Ε! τότε θα φυτέψω μόνη μου το σιτάρι, σκέφτηκε. Αυτό ακριβώς κι έκανε.

Φύτεψε τους σπόρους προσεκτικά. Τους πότιζε κάθε μέρα μέχρι που το σιτάρι μεγάλωσε και έπρεπε να θεριστεί.

Περήφανη η κοτούλα, έδειξε στους φίλους της τη σοδειά της και τους ρώτησε: Ποιος θα με βοηθήσει να θερίσω το σιτάρι;

- Εγώ δεν μπορώ. Είμαι απασχολημένη, είπε η γάτα.

- Ούτε κι εγώ μπορώ. Είμαι πολύ απασχολημένο, είπε το γουρούνι.

Η κοτούλα αναστέναξε κι έφυγε. Ε! τότε θα το θερίσω μόνη μου, σκέφτηκε. Κι αυτό έκανε.

Μετά η κοτούλα έβαλε το σιτάρι στη τσάντα της, το πήγε στην αυλή και το έδειξε στους φίλους της.

- Τώρα πρέπει να πάμε το σιτάρι στο μυλωνά, να το αλέσει και να το κάνει αλεύρι. Ποιος θα με βοηθήσει, να μεταφέρω το σιτάρι στο μυλωνά;

- Εγώ δεν μπορώ. Είμαι απασχολημένη, λέει η γάτα.

- Ούτε κι εγώ μπορώ. Είμαι πολύ απασχολημένο, απαντά το γουρούνι.

Η κοτούλα αναστέναξε κι έφυγε. "Ε! τότε θα το μεταφέρω μόνη μου". Κι έτσι ακριβώς έκανε. Μετέφερε το σιτάρι στο μυλωνά. Αυτός άλεσε το σιτάρι, το έκανε αλεύρι και το έβαλε σ' ένα σακί. Η κοτούλα το πήρε και το έφερε πίσω στην αυλή της.

- Τώρα πρέπει το αλεύρι να πάει στο φούρναρη, να το ζυμώσει, αν το κάνει ψωμί, να το ψήσει και να το φάμε με το γάλα μας. Ποιος θα με βοηθήσει να το πάω στο φούρναρη; ρώτησε η κοτούλα.

- Εγώ δεν μπορώ. Είμαι απασχολημένη, λέει η γάτα.

- Ούτε κι εγώ μπορώ. Είμαι πολύ απασχολημένο, λέει το γουρούνι.

Η κοτούλα αναστέναξε κι έφυγε. Ε! τότε θα πάω το αλεύρι στο φούρναρη μόνη μου, σκέφτηκε. Κι αυτό ακριβώς έκανε. Έδωσε το αλεύρι στο φούρναρη κι αυτός το έκανε ολόφρεσκο και μυρωδάτο ψωμί.

Η κοτούλα πήρε πίσω στην αυλή το ψωμί.

- Πω -πω!! "Τι ωραίο ψωμί", είπαν τα ζώα, μυρίζοντας το μυρωδάτο ψωμί.

- Ευχαριστώ, είπε η κοτούλα. Τώρα το ψωμί είναι έτοιμο για να φαγωθεί. Ποιος θα με βοηθήσει να φάω αυτό το νόστιμο ψωμί;

- Εγώ θα σε βοηθήσω, γιατί είμαι πεινασμένη, λέει η γάτα.

- Εγώ θα σε βοηθήσω πιο πολύ, γιατί είμαι πιο πεινασμένο, απάντησε το γουρούνι.

- Α! όχι. Κανένας από εσάς δε θα με βοηθήσει, είπε η κοτούλα. Κανένας σας δε θέλησε να με βοηθήσει να φυτέψω τους σπόρους. Κανένας σας δε με βοήθησε να θερίσω το σιτάρι. Κανένας σας δε ήταν πρόθυμος να με βοηθήσει να πάω το σιτάρι στο μυλωνά. Κι όταν το αλεύρι ήταν να πάει στο φούρναρη πάλι ήσαστε απασχολημένοι. Όλοι ήσασταν συνέχεια απασχολημένοι! Τώρα κι εγώ είμαι πολύ απασχολημένη και δεν μπορώ να κόψω ψωμί για σας. Είμαι πολύ απασχολημένη, γιατί θα φάω αυτό το ψωμί μόνη μου. Κι αυτό ακριβώς έγινε.

ΤΕΥΧΟΣ 4^ο**Μαθαίνω να διαβάζω (βιβλίο)****Μαθαίνω να διαβάζω (τετράδιο)****ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ****1.0 Αποδέκτες του υλικού του 4ου τεύχους και στόχοι του**

1.1 Το υλικό του Βιβλίου και των Ασκήσεων του 4ου τεύχους, *Μαθαίνω να διαβάζω*, απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας 6-7 ετών που φοιτούν σε σχολεία ελληνικής γλώσσας στην αλλοδαπή και αρχίζουν την εκμάθηση του ελληνικού γλωσσικού συστήματος.

Η προσέγγιση του υλικού του 4ου τεύχους, προϋποθέτει ότι ο μαθητής έχει διδαχθεί και εκμάθει την γλωσσική ύλη των προηγούμενων τευχών. Βέβαια η διαδικασία αλφαριθμητισμού στην Ελληνική μπορεί σε ορισμένα παιδιά να έχει επαρκώς αναπτυχθεί και προχωρήσει, είτε λόγω μεταφοράς των μηχανισμών ανάγνωσης από την ξενόγλωσση διδασκαλία, είτε λόγω παρεμβάσεων του κοινωνικού περιβάλλοντος (γονέων και αδελφών). Στην περίπτωση αυτή τα προχωρημένα σε αναγνωστική δεξιότητα παιδιά, αφού διατρέξουν σε σύντομο χρόνο το 3ο τεύχος, εντάσσονται ή κατατάσσονται σε ανώτερο τμήμα (τάξη) και μελετούν το 4ο τεύχος του Α' επιπέδου ή τεύχος του δεύτερου επιπέδου.

1.2. Βασική επιδίωξη του διδακτικού υλικού της σειράς «Πράγματα και Γράμματα», είναι η διδασκαλία και μάθηση της Ελληνικής από παιδιά που φοιτούν σε σχολεία ελληνικής γλώσσας στην αλλοδαπή και μέσω της γλώσσας να έρθουν σε επαφή με την ελληνική πολιτισμική κληρονομιά και την ελληνορθόδοξη παράδοση. Να τις εκτιμήσουν και να τις αγαπήσουν, συνειδητοποιώντας συνάμα τη διπολιτισμική τους ταυτότητα και την ισοτιμία των δύο πολιτισμών στους οποίους μετέχουν.

Σκοπός του υλικού του 4ου τεύχους, «Μαθαίνω να διαβάζω», είναι η καλλιέργεια και ανάπτυξη του ελληνικού προφορικού λόγου (ακρόασης και ομιλίας) και γραπτού λόγου (ανάγνωσης και ομιλίας). Το υλικό στοχεύει στη μύηση των παιδιών στους μηχανισμούς της ανάγνωσης και γραφής και τον εμπλουτισμό του λεξιλογίου τους, ώστε να ακούν και να διαβάζουν με κατανόηση σύντομα κείμενα και να επικοινωνούν αποτελεσματικά στην ελληνική γλώσσα. Σωστή όμως γλωσσική έκφραση και επικοινωνία σημαίνει διατύπωση εμπειριών, επιθυμιών, βιωμάτων, σχέψεων και συναισθημάτων με πληρότητα σε φραστικά σύνολα, με σεβασμό των γραμματικών και συντακτικών κανόνων της γλώσσας, με ορθή άρθρωση και προφορά και κατάλληλο τόνο (τονισμός), ώστε ο ομιλητής ή ο συγγραφέας να γίνεται κατανοητός από τον ακροατή ή τον αναγνώστη του. Γι' αυτό το λόγο το υλικό στοχεύει στο να εισαγάγει από νωρίς, αβίαστα και διαισθητικά το μικρό αποδέκτη του στους φωνολογικούς, μορφολογικούς, γραμματικούς και συντακτικούς κανόνες της γλώσσας και στη σημασιολογία της Ελληνικής.

2.0. Η δομή του τεύχους *Μαθαίνω να διαβάζω*

Το 4ο τεύχος (βιβλίο) είναι 51 σελίδων και το τεύχος των ασκήσεων είναι 68 σελίδων. Το τεύχος – βιβλίο συγκροτείται από 23 ενότητες- μαθήματα. Στο τετράδιο ασκή-

σεων για καθεμία από τις ενότητες προβλέπονται από 5-8 ασκήσεις και δραστηριότητες που στοχεύουν στην εμπέδωση φωνολογικών, γραμματικών και συντακτικών φαινομένων και στην εκμάθηση καινούριων λέξεων (λεξιλόγιο).

Καθεμία ενότητα – μάθημα αποτελεί αυτοτελές, ενιαίο και σύντομο κείμενο. Η γραμματική και συντακτική δομή των φράσεων – προτάσεων είναι, όσο γίνεται απλή. Κανένα από τα κείμενα αυτά δεν ξεπερνά σε αριθμό τις 50 λέξεις. (Σύμφωνα με τα διεθνώς καθιερωμένα, ένα κείμενο που απευθύνεται σε παιδιά της ηλικίας αυτής δεν πρέπει να ξεπερνά τις 80-90 λέξεις).

Μέσα από τη δομή κάθε κειμένου επιδιώκεται η εξοικείωση των μαθητών με αποκωδικοποίηση λέξεων που περιέχουν δυσυμφωνικά και τρισυμφωνικά συμπλέγματα καθώς και δίψηφα και διφθόγγους της ελληνικής γλώσσας καθώς και με βασικά σημεία στίξης της (τελεία, ερωτηματικό, θαυμαστικό και απόστροφος).

Το τεύχος (βιβλίο μαθητή) κάθε ενότητας καταλαμβάνει δύο σελίδες. Καθώς έχει μπροστά του ο μαθητής την ενότητα, η αριστερή σελίδα αποτελεί εικονογράφηση των κύριων στοιχείων του κειμένου ή αναφερόμενων σ' αυτό καταστάσεων.

Η εικονογράφηση αυτή βοηθά στον εμπλουτισμό του λεξιλογίου με την κατανόηση της σημασίας ορισμένων λέξεων ή φράσεων που εμπεριέχονται στο κείμενο της ενότητας. Ας μην ξεχνάμε ότι η εικόνα διεγείρει το ενδιαφέρον για την ανάγνωση του κειμένου και υποβοηθάει στη σημασιολογική του κατανόηση. Δημιουργεί το σημασιολογικό υπόστρωμα της ανάγνωσης. Παρέχει στο παιδί-μαθητή τη δυνατότητα να προετοιμάσει το περιεχόμενο του κειμένου, το οποίο συνοδεύει η εικόνα. Η εικονογράφηση αυτή αποτελεί έναυσμα για διάλογο και σχολιασμό και θαυμάσια αφορμή για έναρξη του μαθήματος και για υποκίνηση των μαθητών για να εκφραστούν προφορικά (ανάπτυξη προφορικού λόγου).

3.0 Ορισμένες μεθοδολογικές υποδείξεις

Ειδικές μεθοδολογικές υποδείξεις δίνονται στο Β' μέρος ξεχωριστά για καθεμία ενότητα. Οι μεθοδολογικές οδηγίες, γενικές και ειδικές, δεν θα πρέπει, με κανένα τρόπο, να θεωρηθούν ως αυστηρές και απαρέγκλιτες. Το διδακτικό υλικό του τεύχους, τόσο από άποψη περιεχομένου όσο και από άποψη διαδικασίας προσέγγισης, είναι δεκτικό συμπλήρωσης. Έτσι, για παράδειγμα, εκτός από τον ορισμένο αριθμό λέξεων – το λεξιλόγιο της κάθε ενότητας ο εκπαιδευτικός μπορεί να εκμεταλλεύεται τις πρόσθετες λέξεις των ασκήσεων και για την διεύρυνση του λεξιλογίου των μαθητών του.

3.1 Οι καινούριες λέξεις μαθαίνονται, όταν οι μαθητές ασκούνται στο να κάνουν αμέσως και ευκαιριακά χρήση τους. Γι' αυτό χρειάζεται να ακούν τη καινούρια λέξη να τη βλέπουν γραμμένη, να την προφέρουν και να τη χρησιμοποιούν μέσα σε απλά φραστικά σύνολα, συνδυάζοντάς τη με άλλες λέξεις των οποίων γνωρίζουν τη σημασία. Είναι, για παράδειγμα, δυνατό οι μαθητές να καλούνται να κάνουν προτάσεις – φράσεις με δοσμένες λέξεις: απόγευμα/ γήπεδο/ τρέχω.

3.2 Επειδή ο γραπτός λόγος (ανάγνωση και γραφή), προϋποθέτει τον προφορικό (ακρόαση και ομιλία), ο οποίος είναι ανεπαρκώς ανεπτυγμένος στο ελληνόπουλο της αλλοδαπής, που ζει σε ξενόγλωσσο περιβάλλον, επιβάλλεται να δίνεται και δίνεται προτεραιότητα και έμφαση στη διδασκαλία και μάθηση του προφορικού λόγου.

3.3 Η εικονογραφημένη αριστερή σελίδα κάθε ενότητας γίνεται αντικείμενο συζήτησης, σχολιασμού και συσχετισμού με τα βιώματα και τις εμπειρίες των μαθητών. Ζωγραφίζει κανείς με τα χρώματα και «ζωγραφίζει» κανείς με τις λέξεις. Τα παιδιά πρέπει να περνούν από τον «εικονικό» λόγο της αριστερής σελίδας στον «γραφηματικό» λόγο της δεξιάς σελίδας της ενότητας δηλαδή στο κείμενο της ενότητας. Με τον τρόπο αυτό τα παιδιά – μαθητές ακούονται στην ακρόαση και ομιλία (ακούνε και μιλάνε) και στην συνέχεια περνούν στην ανάγνωση και γραφή (διαβάζουν με κατανόηση και άνεση το κείμενο και γράφουν στο τετράδιο ασκήσεων και δραστηριοτήτων).

3.4. Σε κάποιο βαθμό, η ανάγνωση είναι η επαλήθευση ή διάψευση υποθέσεων. Οι μαθητές, πριν διαβάσουν το κείμενο της ενότητας, καλούνται να διατυπώσουν υποθέσεις, εικασίες. Καλούνται να «μαντέψουν» το περιεχόμενο του κειμένου, που σε γενικές γραμμές είναι απεικονισμένο, και στη συνέχεια, κατά την ανάγνωση του κειμένου βρίσκουν στο «γραφηματικό λόγο» ό,τι είχαν εικάσει ή «διαβάσει» σε εικονικό λόγο. Με βάση τις γνώσεις που έχουν για τον κόσμο, τα οπτικά ερεθίσματα που δέχονται από την εικονογράφηση και τα ακουστικά ερεθίσματα που δέχονται από το λόγο του δασκάλου, οι μαθητές δημιουργούν υποθέσεις για το κείμενο της απέναντι σελίδας. Στην διατύπωση υποθέσεων και εικασιών για το περιεχόμενο του κειμένου μπορούν να οδηγούνται οι μαθητές από την ανάγνωση και μόνο του τίτλου του κειμένου. Οι μαθητές στηρίζονται, έτσι, στις σημασιολογικές εικασίες για να κάνουν τα πρώτα σταθερά ή ασταθή βήματα στην αναγνωστική ανίχνευση του κειμένου που ακολουθεί.

Η εικονογράφηση ως υποστήριξη της αναγνωστικής προσπάθειας του μαθητή για σύλληψη και κατανόηση των εννοιών και του περιεχομένου του κειμένου, υποβοηθείται από το δάσκαλο. Ο δάσκαλος υποκινεί και παρωθεί τους μαθητές να διατυπώνουν υποθέσεις, να κάνουν εικασίες και προβλέψεις για το περιεχόμενο του κειμένου: Τι λέτε να λέει το κείμενο; Γιατί να μιλάει το κείμενο; Μπορείτε να μαντέψετε, τι να λέει το κείμενο; Από πού το συμπεραίνεις; Έτσι, διεγείρεται το ενδιαφέρον των μαθητών για την ανάγνωση του κειμένου κατά την οποία επαληθεύονται ή διαψεύδονται ορισμένες από τις υποθέσεις που διατυπώθηκαν.

3.5. Από καιρό σε καιρό, μετά την παρέλευση 2-3 ημερών – μαθημάτων, οι μαθητές πρέπει να επανέρχονται και να επαναλαμβάνουν προηγούμενα μαθήματα και δραστηριότητες και να αναγνωρίζουν ή να διαβάζουν (ολικά, συλλαβιστά και φωνηματικά) ορισμένες λέξεις. Οι επαναλήψεις να είναι πιο συχνές στην αρχή, ώστε να παγιώνονται οι πρώτες μαθήσεις.

3.6 Κατά τις δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης καινούργιων λέξεων πρέπει τα οπτικά, ακουστικά και αρθρωτικά τους «σχήματα» να συνείρονται, δηλαδή οι λέξεις πρέπει να παρουσιάζονται ταυτόχρονα οπτικώς (γραπτός) και ακουστικώς και να αρθρώνονται σωστά, να επαναλαμβάνονται συχνά και να συνείρονται πάντοτε με αντικείμενα και καταστάσεις. Τα φωνητικά σχήματα, οι γλωσσικές δομές και συνήθειες μαθαίνονται και σταθεροποιούνται τόσο πιο εύκολα όσο πιο μικρή είναι η ηλικία των μαθητών. Βέβαια, τα παραπάνω προϋποθέτουν ότι ο εκπαιδευτικός οφείλει να προσέχει την προφορά του, να ομιλεί αργά, να αρθρώνει τέλεια και να είναι ορθοφωνικά άφογος.

3.7. Από τα πρώτα κιόλας βήματα συστηματικής προσέγγισης του ελληνικού λόγου χρειάζεται να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή σε ορισμένα γραφήματα τα οποία μοιάζουν, αλλά έχουν διαφορετική φωνολογική αξία στην ελληνική και στην ξένη γλώσσα (<η=π, ν=ν, χ=x) ή έχουν ελάχιστη διαφορά στη γραφή αλλά περίπου την ίδια φωνολογική αξία (<τ=t, υ=u, ε=e) και στην αντιστοιχία ορισμένων φωνημάτων – γραφημάτων, όπως /d, g, ts, tz, ks, ps/ που είναι προβληματική. Το ίδιο ισχύει και για τη θέση του φωνήματος /s/, επειδή στην Ελληνική αντιστοιχεί σε τρία γραφήματα <σ, <σσ, ζ και η θέση του <ς> είναι πάντοτε στο τέλος της λέξης, του <σ> στην αρχή και του <σσ>, μόνο στο εσωτερικό της λέξης. Συχνά κατά την παραγωγή γραπτού λόγου από τα ελληνόπουλα της αλλοδαπής παρατηρούνται αποκλίσεις από την παρεμβολή των γραφηματικών κανόνων της ξένης γλώσσας, καθόσον αυτή (αγγλική, γαλλική), έχει μόνο ένα γράμμα<ς> για την παράσταση του φωνήματος /s/, το οποίο τίθεται στην αρχή, στο εσωτερικό και στο τέλος των λέξεων. Και μάλιστα η μεγαλογράμματη γραφή δεν διαφέρει από τη μικρογράμματη παρά μόνο στο μέγεθος. Επιβάλλεται επομένως να μαθαίνουν οι μικροί μαθητές να διακρίνουν ακουστικώς παραπλήσια φωνητικώς φωνήματα ή χωρίς πλήρη αντιστοιχία με φωνήματα της γλώσσας της χώρας διαβίωσης τους και να τα αρθρώνουν και να τα προφέρουν σωστά.

3.8 Ιδιαίτερη προσοχή επίσης πρέπει να δίνεται στο σωστό τονισμό των λέξεων. Λόγω της διακριτότητας του τόνου στην Ελληνική χρειάζεται κατά την προφορά των πρότυπων λέξεων να συνδυάζεται ο τόνος τους με παράλληλη κίνηση ή χτύπημα του χεριού που ακολουθεί τον επιτονισμό. Έτσι, δηλώνεται η θέση του τόνου και ο ρυθμός των εκφωνημάτων. Επίσης αποτελεσματικό μέσο είναι να ακούν οι μαθητές απλά ομοιοκατάληκτα ελληνικά τραγούδια και ποιηματάκια. Η μουσική και ο ρυθμός τους, εκτός των άλλων, τα βοηθούν στην εσωτερίκευση μορφημάτων και λεξημάτων της γλώσσα μας και τον εμπλουτισμό του λεξιλογίου τους.

Ακόμη, επειδή τα ελληνόπουλα στο εξωτερικό συναντούν δυσκολίες και κάνουν λάθη στη συμφωνία άρθρου – ονόματος κατά γένος και αριθμό, καθόσον η ελληνική έχει τρία γένη (αρσενικό, θηλυκό και ουδέτερο), επιβάλλεται από τις πρώτες μαθήσεις της γλώσσας μας να υπογραμμίζεται το γένος με τα αντίστοιχα άρθρα (οριστικό και αόριστο) και ο σωστός σχηματισμός των αριθμών (ενικού και πληθυντικού) των ονομάτων.

3.9 Και το υλικό του 4ου τεύχους, δεν είναι παρά ένα μέσο για δραστηριότητες μάθησης της γλώσσας. Παράλληλα, ο εκπαιδευτικός οφείλει να οργανώνει καταστάσεις, όπου οι μικροί μαθητές θα ακροώνται μαγνητοφωνημένα ελληνικά παραμύθια, ποιήματα και άσματα (λαϊκά και έντεχνα) και απαγγελίες εκλεκτών λογοτεχνικών αποσπασμάτων. Επίσης, θα πρέπει οι μαθητές να παρακινούνται στο να διηγούνται στην Ελληνική, ελεύθερα και αυθόρμητα, επεισόδια και καταστάσεις που έχουν βιώσει. Να περιγράφουν ή να διηγούνται μια εικονογραφημένη ιστορία, μια ιστορία σε κόμικ, ή σε διαφάνειες. Τέλος, δεν περιττεύει να επαναληφθεί κι εδώ ότι ο εκπαιδευτικός οφείλει να διηγείται αργά και καθαρά παραμύθια, ιστορίες και ανέκδοτα και να διαβάζει με σωστή άρθρωση και καλή προφορά οφείλει να βελτιώνει διαρκώς τη δική του ομιλία σε καθαρότητα, ρυθμό τόνο και γενικά σε ποιότητα. Και στον τομέα αυτό αποτε-

λεί πρότυπο για τους μαθητές του.

3.10 Τέλος, κι ίσως το πιο σημαντικό είναι, το παιδί που αρχίζει να μαθαίνει συστηματικά την ελληνική γλώσσα στο εξωτερικό, πρέπει να έχει συνειδητοποιήσει πως η μάθηση αυτή δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά μέσο για την επίτευξη άλλων σκοπών. Να έχει κατανοήσει ότι αξίζει τον κόπο το να μάθει να διαβάζει και να γράφει και ελληνικά. (Θα επικοινωνεί, για παράδειγμα, με συγγενείς και φίλους στην Ελλάδα). Η συνειδητοποίηση της σκοπιμότητας και χρησιμότητας εκμάθησης της Ελληνικής αποτελεί ισχυρό παρωθητικό παράγοντα, που ενεργοποιεί και κινητοποιεί το μαθητή να μαθαίνει.

Β΄ ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: Οι ενότητες, κατάλογος

1η	Η Στέλα και ο Σταμάτης (Στ, στ)	6-7
2η	Η Ειρήνη κι η μαμά της (Ει, ει)	8-9
3η	Καλοκαίρι στην Ελλάδα (Αι, αι)	10-11
4η	Μια ελληνική οικογένεια (Οι, οι)	12-13
5η	Οι ζωγραφιές του Μπάμπη (Μπ, μπ)	14-15
6η	Δύο καλοί φίλοι (Ντ, ντ)	16-17
7η	Ο πονόδοντος (μπ, ντ) (επαναληπτική)	18-19
8η	Η ζημιά (γγ)	20-21
9η	Ο Καραγκιόζης (Γκ, γκ)	22-23
10η	Διαγωνισμός ζωγραφικής (γγ, γκ) (επαναληπτική)	24-25
11η	Ελληνικό φαγητό (Τζ, τζ)	26-27
12η	Ένα τσίρκο την τάξη μας (Τσ, τσ)	28-29
13η	Η Τζένη φοβήθηκε (τζ, τσ) (επαναληπτική)	30-31
14η	Το παιχνίδι του κρυμμένου θησαυρού (Αυ, αυ)	32-33
15η	Η Ναυσικά στο Ναύπλιο (Αυ, αυ)	34-35
16η	Ετοιμασίες για ταξίδι (Ευ, ευ)	36-37
17η	Στο δάσος (Ευ, ευ)	38-39
18η	Ένα κολιέ γεμάτο χρώματα (χθ-θλ-χο-οτ-μπλ-πο)	40-41
19η	Η σβούρα του Κοσμά (σμ,σβ,σγ)	42-43
20η	Κυριακή απόγευμα (ντζ)	44-45
21η	Το καΐκι του θείου (αί - αϊ, οι-οϊ)	46-47
22η	Τι βλέπω από το παράθυρό μου (Διπλός τόνος)	48-49
23η	Ο μικρός μου αδελφός (Απόστροφος)	50-51

Ενότητα 1η. "Η Στέλα κι ο Σταμάτης" (Στ, στ)

α. Διδακτικοί στόχοι

- Να μάθουν τα παιδιά να προφέρουν και να γράφουν σωστά το δισυμφωνικό σύμπλεγμα "στ" και να διαβάζουν λέξεις που αρχίζουν από "στ" ή έχουν μέσα "στ".
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση εκφράσεων:
"Με λένε Στέλα", "Εμένα με λένε Σταμάτη" και "Εσένα πώς σε λένε";
- Να μάθουν ότι το πρώτο γράμμα των κυρίων ονομάτων γράφεται πάντα με κεφαλαίο και να κάνουν χρήση του κανόνα.
- Να ασκήσουν τον προφορικό λόγο περιγράφοντας αυτά που παριστάνουν οι εικόνες της σελ. 7 στο τετράδιο δραστηριοτήτων.

β. Διδακτικές οδηγίες

Τα παιδιά παρατηρούν και περιγράφουν τις εικόνες της σελ. 6 του βιβλίου ενεργοποιώντας και το λεξιλόγιο που προϋπάρχει.

Ο δάσκαλος διαβάζει τις λεξάντες και τα παιδιά έτσι συνδέουν τη εικόνα που βλέπουν με το αντίστοιχο όνομα και αντιλαμβάνονται τη σύνδεση προσώπου -ονόματος. Έπειτα κάνει στα παιδιά ερωτήσεις όπως:

- Πώς λένε τα παιδιά της εικόνας;
- Τι αρέσει στο Σταμάτη;
- Τι αρέσει στη Στέλα;

Όλα τα παιδιά μπορούν να συστηθούν με τον ίδιο τρόπο και να μιλήσουν για τις δικές τους προτιμήσεις.

Ο δάσκαλος διαβάζει το κείμενο της σελ.7 και με ερωτήσεις ελέγχει το βαθμό κατανόησης του κειμένου.

Τα παιδιά διαβάζουν σιωπηρά το κείμενο και λένε τις λέξεις που έχουν "στ".

γ. Τετράδιο δραστηριοτήτων

Η ιστορία με εικόνες της σελ.7 είναι για προφορική περιγραφή και επιπλέον δίνει την ευκαιρία για διδασκαλία κανόνων συμπεριφοράς στο δρόμο, στο λεωφορείο και γενικά στους χώρους που δείχνουν οι εικόνες. Τα παιδιά καλούνται να διηγηθούν την πρωινή τους διαδρομή από το σπίτι στο σχολείο και αντίστροφα.

Ο δάσκαλος προτείνει στα παιδιά να αναφέρουν λέξεις που έχουν "στ". Στην άσκηση 1 τα παιδιά φτιάχνουν συλλαβές, φωνούλες και λέξεις με "στ".

Στην άσκηση 6 τα παιδιά λένε τι βλέπουν στην εικόνα και στη συνέχεια γράφουν τις λέξεις. Στην άσκηση 4 τα παιδιά από τις λέξεις φτιάχνουν προτάσεις.

Εκτός από το λεξιλόγιο της σελ.9 μπορούν να χρησιμοποιηθούν και άλλες λέξεις όπως: *στοπ, το στεφάνι, το στιφάδο, το συλό, το εστιατόριο, η ιστορία, η πάστα, η στολή, σταματά.*

Ενότητα 2η. "Η Ειρήνη κι η μαμά της" (Ει,ει)

α. Διδακτικοί στόχοι

- Να μάθουν τα παιδιά να προφέρουν σωστά το δίψηφο "ει" και να διαβάζουν λέξεις που αρχίζουν από "ει" ή έχουν μέσα "ει".

- Να χρησιμοποιούν ευγενικές εκφράσεις για να ζητήσουν κάτι.
- Να μιλήσουν για την ομορφιά και την αξία του βιβλίου.
- Να μιλήσουν για τα αινίγματα και να αναφέρουν κάποια που γνωρίζουν.
- Να μάθουν τα παιδιά για την κατάληξη των ρημάτων (το "ει").

β. Διδακτικές οδηγίες

Ο δάσκαλος διαβάσει τη λεζάντα της εικόνας και με αφορμή τη φράση "σε παρακαλώ" γίνεται συζήτηση για τον τρόπο που χρησιμοποιούμε για να ζητήσουμε κάτι από κάποιον.

Τα παιδιά μπορούν να μαντέψουν την ηλικία της Ειρήνης αφού δεν ξέρει να διαβάζει. Ο δάσκαλος κάνει ερωτήσεις όπως:

- Τι κρατάει η Ειρήνη στα χέρια της;
- Τι κάνει η μαμά της;
- Τι της ζητά η Ειρήνη;
- Εσείς διαβάσετε τον ελεύθερο χρόνο σας βιβλία;
- Τι βιβλία προτιμάτε;
- Έχετε βιβλιοθήκη στο σπίτι σας;
- Έχετε επισκεφθεί με τους γονείς σας κάποια βιβλιοθήκη;

Αφού γίνει συζήτηση για ότι έχει σχέση με το βιβλίο, ο δάσκαλος μπορεί να προτείνει στα παιδιά να φέρουν την επόμενη μέρα στο σχολείο ένα βιβλίο της αρεσκείας τους και να το παρουσιάσουν στην τάξη.

Γίνεται ανάγνωση του κειμένου από το δάσκαλο. Με τον έλεγχο της κατανόησης ο δάσκαλος ενθαρρύνει τα παιδιά να αναφέρουν αινίγματα που τυχόν θυμούνται και η τάξη προσπαθεί να βρει την απάντηση.

γ. Τετράδιο δραστηριοτήτων

Στις ασκήσεις 1 και 2 οι μαθητές συμπληρώνοντας το δίψηφο "ει" διαβάζουν λέξεις που αρχίζουν από "ει" ή έχουν μέσα "ει".

Οι ασκήσεις 3 και 4 είναι κατάλληλες για να γίνει συζήτηση για το "ει" του γ' ενικού των ρημάτων.

Με αφορμή την άσκηση 6 τα παιδιά μαθαίνουν ν' αντιστοιχούν κεφαλαία και μικρά γράμματα της αλφαβήτας.

Με την άσκηση 7 τα παιδιά ασκούνται στη δομή προτάσεων. Άλλες λέξεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν είναι: ο πειρατής, η είδηση, η είσοδος, το κείμενο, το εισιτήριο, διαβάζει, γράφει, ποτίζει, φωνάζει, ξέρει, ζυμώνει.

Ενότητα 3η "Καλοκαίρι την Ελλάδα" (Αι, αι)

α. Διδακτικοί στόχοι

- Να μάθουν τα παιδιά να προφέρουν και να γράφουν σωστά το δίψηφο "αι" και να διαβάζουν λέξεις που αρχίζουν από "αι" ή έχουν μέσα "αι".
- Να αναγνωρίσουν τα παιδιά χαρακτηριστικές εικόνες από την Ελλάδα και τη ζωή στην Ελλάδα.
- Να δημιουργηθεί ένα ευχάριστο κλίμα στην τάξη δίνοντας τη δυνατότητα σ' όλα τα

παιδιά να μιλήσουν για τις εμπειρίες και τα βιώματά τους από τις διακοπές τους.

- Να ασκηθεί ο προφορικός λόγος των παιδιών με την περιγραφή των εικόνων που παρουσιάζει η σελ.10 του βιβλίου.

β. Διδακτικές οδηγίες

Τα παιδιά παρατηρούν τις επόμενες και τις περιγράφουν. Εκφράζουν τα δικά τους βιώματα, θυμούνται στιγμιότυπα από τις δικές τους διακοπές στην πατρίδα ή σε άλλον τόπο π.χ. ταξίδι, παραθέριση, φιλίες, καιρός, επιστροφή στο σπίτι.

Ο δάσκαλος προτείνει στα παιδιά να φέρουν την επόμενη μέρα, εάν θέλουν, φωτογραφίες από τις δικές τους διακοπές και να τις εκθέσουν στην τάξη.

Το κείμενο "Καλοκαίρι στην Ελλάδα" διαβάζεται από τον δάσκαλο και γίνεται έπειτα έλεγχος κατανόησης με ερωτήσεις όπως:

- Πού έκανε διακοπές το παιδί της ιστορίας;
- Εσείς έχετε ταξιδέψει στην Ελλάδα; Αν ναι, σε ποιο μέρος;
- Τι αγαπά το παιδί της ιστορίας;
- Τι του αρέσει να κάνει στις διακοπές του;
- Με ποια παιχνίδια παίζει;
- Πού πηγαίνει όταν είναι καλός ο καιρός;
- Με ποιόν πηγαίνει για ψάρεμα;

γ. Τετράδιο δραστηριότητων

Τα παιδιά στην άσκηση 3 κάνουν διαχωρισμό του "αι" και του "ια". Η άσκηση 5 συμπληρώνεται με βάση το κείμενο. Γι αυτό αριστερά υπάρχει το σκίτσο ενός βιβλίου και ο αριθμός της σελίδας στην οποία παραπέμπει το παιδί. Άλλες λέξεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν: *κάθομαι, πηγαίνω, ανεβαίνω, κατεβαίνω, η αίθουσα, ο λαιμός, ο καιρός.*

Ενότητα 4η. "Μια Ελληνική οικογένεια" (Οι, οι)

α. Διδακτικοί στόχοι

- Να μάθουν τα παιδιά να προφέρουν να γράφουν σωστά το δίψηφο "οι" και να διαβάζουν λέξεις που αρχίζουν από "οι" ή έχουν μέσα "οι".
- Να γνωρίσουν το εθνικό σύμβολο της Ελλάδας, την Ελληνική σημαία, σε σύγκριση με τη σημαία της χώρας που ζουν.
- Να γνωρίσουν την έννοια της λέξης οικογένεια.
- Να ονομάσουν τα μέλη της οικογένειάς τους.
- Να προσεγγίσουν διαισθητικά τις βαθύτερες ρίζες καταγωγής των ανθρώπων, μιλώντας για την καταγωγή των γονιών τους.
- Να μάθουν ότι οι λέξεις που μας μιλούν για "πολλά", γράφονται με "οι" στο άρθρο και την κατάληξη.

β. Διδακτικές οδηγίες

Αξιοποιώντας την εικονογράφηση, ο δάσκαλος, συζητά με τα παιδιά για την Ελλάδα. Τα χαρακτηριστικά ελληνικά χρώματα της εικονογράφησης, δίνουν την ευκαιρία στους μαθητές να επαναφέρουν στη μνήμη τους παραστάσεις και γεγονότα

που συνδέονται με την Ελλάδα. Ο δάσκαλος επισημαίνει ότι το γαλάζιο χρώμα, που κυριαρχεί στην ελληνική φύση, έχει αποτυπωθεί συμβολικά στην ελληνική σημαία.

Τα παιδιά μένοντας στην εικονογράφηση περιγράφουν μια ελληνική οικογένεια.

Ο δάσκαλος κάνει ερωτήσεις στα παιδιά όπως:

- Από πού κατάγεται η οικογένεια της Δέσποινας;
- Πώς το κατάλαβες;
- Πού μένουν οι παππούδες και οι γιαγιάδες της Δέσποινας;

Η συζήτηση συνεχίζεται και ο δάσκαλος δίνει την ευκαιρία στα παιδιά να μιλήσουν για τη δική τους οικογένεια και τον τόπο καταγωγής τους.

γ. *Τετράδιο δραστηριοτήτων*

Στην άσκηση 4, τα παιδιά, συνθέτουν λέξεις με τις συλλαβές που περιέχουν τα μπαλόνια.

Στην άσκηση 6, τα παιδιά, μαθαίνουν για το "οι" του πληθυντικού στο άρθρο και την "κατάληξη". Τα παιδιά θα πρέπει να αναφέρουν και δικά τους παραδείγματα.

Στην άσκηση 7 γίνεται διαχωρισμός του "οι" από το "ιο".

Άλλες λέξεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν: η οικοδομή, ο οικοδόμος, το οικόπεδο, κατοικιά, κοιτάζω, μοιράζω.

Ενότητα 5η "Οι ζωγραφιές του Μπάμπη" (Μπ, μπ)

α. *Διδακτικοί στόχοι*

- Να μάθουν τα παιδιά να προφέρουν και να γράφουν σωστά το δυσυμφωνικό σύμπλεγμα "μπ" και να διαβάζουν λέξεις που αρχίζουν από "μπ" ή έχουν μέσα "μπ".
- Να εκφράζουν προφορικά τις προτιμήσεις τους χρησιμοποιώντας τις φράσεις "εγώ αγαπώ...", "εμένα μ' αρέσει να...".
- Να ασκήσουν τον προφορικό λόγο περιγράφοντας τις εικόνες της σελ. 14.
- Να μιλήσουν για τη ζωγραφική που είναι μια αγαπημένη ασχολία των παιδιών και να αναφερθούν στα υλικά ζωγραφικής που γνωρίζουν.

β. *Διδακτικές οδηγίες*

Τα παιδιά αφού παρατηρήσουν τα έργα ζωγραφικής του Μπάμπη, περιγράφουν και εκφράζουν την άποψή τους γι' αυτό. Ενεργοποιώντας το λεξιλόγιο που προϋπάρχει, μιλούν για τα χρώματα που χρησιμοποιεί και για τα θέματα που αγαπά να ζωγραφίζει. Ονομάζουν τα τέσσερα χρώματα: πράσινο, κόκκινο, κίτρινο, μαύρο.

Ο δάσκαλος κάνει ερωτήσεις στα παιδιά όπως:

- Τι ζωγραφίζει ο Μπάμπης;
- Τι χρώματα χρησιμοποιεί;
- Τι χρώμα έχουν οι μπανάνες που ζωγράφισε;
- Τι φοράει ο γάτος που ζωγράφισε ο Μπάμπης;

Η συζήτηση επεκτείνεται και με άλλες ερωτήσεις όπως:

- Εσάς παιδιά σας αρέσει να ζωγραφίζετε;
- Τι προτιμάτε να ζωγραφίζετε;

Στη συνέχεια γίνεται ανάγνωση του κειμένου από το δάσκαλο και ανάλυση

περιεχομένου.

Τα συμπλέγματα

γρ	πρ	χρ	τρ
----	----	----	----

διαβάζονται μηχανικά από τα παιδιά. Με αφορμή τον επίλογο του κειμένου, ο δάσκαλος ενθαρρύνει τα παιδιά να προσπαθούν ακόμα κι αν κάτι τους φαίνεται δύσκολο. Δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στη σωστή προφορά και ορθή γραφή του "μπ"

γ. Τετράδιο δραστηριοτήτων

Στις ασκήσεις 1 και 2 τα παιδιά φτιάχνουν συλλαβές και λέξεις που έχουν μπ.

Στην άσκηση 3 με τη βοήθεια της εικόνας συμπληρώνουν τη συλλαβή που λείπει.

Στην άσκηση 4 αφού συμπληρώσουν το μπ διαβάζουν τις προτάσεις. Η άσκηση 7 με το αίνιγμα έχει παιγνιώδη μορφή.

Άλλες λέξεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν: *το αμπέλι, η καμπάνα, το μπάνιο, η ρόμπα, το μπαστούνι, μπορώ, μπαίνω.*

Ενότητα 6η "Δύο καλοί φίλοι" (Ντ, ντ).

α. Διδακτικοί στόχοι

- Να μάθουν τα παιδιά να προφέρουν, σωστά το δυσυμφωνικό σύμπλεγμα "ντ" και να γράφουν και να διαβάζουν λέξεις που αρχίζουν από "ντ" ή έχουν μέσα "ντ".
- Ν' ασκήσουν τον προφορικό λόγο περιγράφοντας τις εικόνες της σελίδας 16.
- Να μίλησουν τα παιδιά για τον ελεύθερο χρόνο τους.
- Να γίνει συζήτηση για τα παιχνίδια που παίζουν.
- Να μιλήσουν για τα επιτραπέζια παιχνίδια όπως η ντάμα και το ντόμινο.

β. Διδακτικές οδηγίες

Τα παιδιά παρατηρούν τις εικόνες της σελίδας 16 ο δάσκαλος διαβάζει τις λεξάντες των εικόνων και κάνει ερωτήσεις στα παιδιά, όπως:

- Πού δίνουν ραντεβού τα παιδιά;
- Τι ώρα δίνουν το ραντεβού;
- Τι εποχή είναι; Πού το καταλάβατε;
- Ποια άλλα παιδιά θα καλέσουν για παιχνίδι;
- Τι παιχνίδια θα παίξουν;

Ο δάσκαλος διαβάζει το κείμενο στη σελίδα 17 και γίνεται επεξεργασία. Κάνει ερωτήσεις για να ελέγξει το βαθμό κατανόησης του κειμένου.

- Πώς λέγονται οι δυο καλοί φίλοι;
- Ποιος είναι πιο ψηλός η Ντίνα ή ο Παντελής;
- Πού κάθονται τα παιδιά;
- Τι εποχή είναι τελικά; Από πού φαίνεται;
- Τι τρώνε;
- Τι κάνουν μετά το φαγητό;

γ. Τετράδιο δραστηριοτήτων

Η άσκηση 2 δίνει την ευκαιρία να ξαναθυμηθούν τα παιδιά το κεφάλαιο των ονομάτων.

Στην άσκηση 5 γίνεται παραγωγή μετοχών σε ώντας και εξηγεί ο δάσκαλος ότι

το ω γράφεται ωμέγα στα ρήματα και στις μετοχές σε -ώντας όταν τονίζεται.

Ενότητα 7η "Ο πονόδοντος" (Μπ, ντ)

α. Διδακτικοί στόχοι

- Η εμπέδωση των δισυμφωνικών συμπλεγμάτων "μπ" και "ντ".
- Η άσκηση του προφορικού λόγου με την περιγραφή της εικονογραφημένης ιστορίας στη σελ.18.
- Συζήτηση για την υγιεινή των δοντιών.

β. Διδακτικές οδηγίες

Τα παιδιά παρατηρούν τις εικόνες της σελίδας 18 και ο δάσκαλος κάνει ερωτήσεις όπως:

- Τι πρόβλημα έχει το παιδί της ιστορίας;
- Ποιον φώναξε να του το πει;
- Τι έκανε μετά;
- Πού πήγαν με το αυτοκίνητο;

Τα παιδιά αναφέρουν δικές τους εμπειρίες από κάποια επίσκεψη στον οδοντίατρο.

Επίσης είναι ευκαιρία να γνωρίσουν σχετικό λεξιλόγιο όπως: οδοντόπαστα, οδοντόβουρτσα, οδοντιατρικό νήμα, οδοντιατρείο, οδοντίατρος.

Στην άσκηση 6 έχουμε ουδέτερα ουσιαστικά σε "σ" και τον πληθυντικό τους.

Άλλες λέξεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν: η ντάμα, το ντιβάνι, πέντε, έντεκα, το παντελόνι, το διαμάντι.

Ο δάσκαλος διαβάζει το κείμενο της σελ.19 και κάνει ερωτήσεις για να διαπιστώσει το βαθμό κατανόησης του κειμένου.

Το κείμενο προσφέρεται για παντομίμα.

γ. Τετράδιο δραστηριοτήτων

Οι ασκήσεις της επαναληπτικής αυτής ενότητας περιέχουν λέξεις με "μπ" και "ντ". Τα παιδιά κάνουν διαχωρισμό και επιλέγουν το σωστό δίψηφο.

Στην άσκηση 5 επιλέγουν τη σωστή συλλαβή για τη συμπλήρωση των λέξεων.

Στη σελίδα 23 τα παιδιά μαθαίνουν τις έννοιες των επιρρημάτων "μέσα" "έξω" "πάνω" "κάτω". Ο δάσκαλος επιμένει στην κατάκτηση των εννοιών αυτών.

Συμπληρωματικό λεξιλόγιο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί: το έντομο, η καμπούρα, η μέντα, το γάντι, το μπαλκόνι, σύντομα, το μπουκέτο, το μπισκότο, απαντώ, η απάντηση.

Ενότητα 8η "Η ζημιά" (γγ)

α. Διδακτικοί στόχοι

- Να μάθουν τα παιδιά να προφέρουν το δισυμφωνικό "γγ" και να διαβάζουν λέξεις που έχουν "γγ".
- Να αντιληφθούν ότι ο καθένας πρέπει να προσφέρει ανάλογα με τις δυνατότητες του στις δουλειές του σπιτιού.

● Ν' ασκηθεί ο προφορικός λόγος περιγράφοντας την εικονογραφημένη ιστορία της σελίδας 20.

● Να κάνουν υποθέσεις για το τέλος της ιστορίας.

β. Διδακτικές οδηγίες

Τα παιδιά παρατηρούν τις εικόνες κι ο δάσκαλος διαβάζει τη λεξάντα.

Έπειτα κάνει ερωτήσεις όπως:

- Τι ζημιά έκανε το παιδί;
- Πώς διόρθωσε τη ζημιά;
- Πώς ξαναβρέθηκε η σαλάτα στο τραπέζι;
- Τι λέτε να είπε η μαμά όταν είδε το τραπέζι έτοιμο;
- Εσείς έχετε κάνει κάποια ζημιά;
- Πώς αντιμετώπισατε το γεγονός;

Ο δάσκαλος διαβάζει το κείμενο. Έπειτα κάνει ερωτήσεις πάνω σ' αυτό όπως:

- Πώς λένε το κορίτσι της ιστορίας;
- Τι περιείχε η σαλάτα;
- Πώς έλεγαν τη μαμά της;

Μετά τις ερωτήσεις κατανόησης το κείμενο μπορεί να διαβαστεί σιωπηρά από τα παιδιά. Ο δάσκαλος ζητά να ξαναπουν τις λέξεις που έχουν "γγ".

* Η εικονογραφημένη ιστορία και το κείμενο προσφέρονται για αναπαράσταση, όπως είναι ή με παραλλαγές.

γ. Τετράδιο δραστηριοτήτων

Στην άσκηση 5 τα παιδιά ενώνουν αυτά που ταιριάζουν ώστε να σχηματιστούν προτάσεις.

Στην άσκηση 6 μέσα στο σαλιγκάρι υπάρχουν συλλαβές. Το παιδί καλείται να συνθέσει μ' αυτές λέξεις και να τονίσει σωστά. Άλλες λέξεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν: το φεγγάρι, το εγγόνι, σφουγγαρίζω, αγγίζω, φέγγω, η παραγγελία.

Ενότητα 9η "Ο Καραγκιόζης" (Γκ, γκ)

α. Διδακτικοί στόχοι

● Να μάθουν να γράφουν να προφέρουν και να διαβάζουν λέξεις που έχουν το δυσμεφωνικό σύμπλεγμα "γκ".

● Να γνωρίσουν τα παιδιά ζωντανά στοιχεία του ελληνικού λαϊκού πολιτισμού.

● Ν' αποκτήσουν σχετικό λεξιλόγιο.

● Να ενημερωθούν, για το θέατρο σκιών και τους ήρωές του σε προσιτό για την ηλικία τους επίπεδο.

β. Διδακτικές οδηγίες

Με αφορμή τις εικόνες της σελ. 22 ο δάσκαλος κάνει ερωτήσεις όπως:

- Γιατί είναι χαρούμενα τα παιδιά στην εικόνα;
- Τι βλέπουν στην τηλεόραση;

Η συζήτηση επεκτείνεται με ερωτήσεις όπως:

- Τι εκπομπές βλέπετε στην τηλεόραση;

- Πόση ώρα βλέπετε τηλεόραση καθημερινά;
- Παρακολουθείτε κάποια ελληνική εκπομπή;
- Έχετε δει ποτέ Καραγκιόζη;
- Έχετε ακούσει για το θέατρο σκιών;

Το θέατρο σκιών, ο Καραγκιόζης, είναι μια έκφραση του λαϊκού πολιτισμού και πρέπει να γίνει γνωστή στους μαθητές. Για να διδαχθεί η ενότητα χρειάζεται να γίνει κάποια προεργασία από το δάσκαλο. Πρέπει να είναι εφοδιασμένος με κατάλληλο υλικό όπως: βιβλία με ιστορίες του Καραγκιόζη, κασέτες βίντεο ή ήχου.

Μπορεί επίσης να δώσει μια μικρή παράσταση στην τάξη όποτε πρέπει να είναι εφοδιασμένος με: φιγούρες Καραγκιόζη, σεντόνι άσπρο, μια φωτεινή πηγή κ.λ.π.

Αφού έχει δημιουργηθεί η κατάλληλη ατμόσφαιρα, ο δάσκαλος διαβάζει το κείμενο και γίνεται συζήτηση πάνω σ' αυτό με ερωτήσεις όπως:

- Γιατί ήταν χαρούμενα τελικά τα παιδιά;
- Ποιος ήταν ο τίτλος της ελληνικής εκπομπής;
- Τι θα έδειχνε η εκπομπή ότι έκανε ο Καραγκιόζης;

Κατά την διάρκεια της επεξεργασίας τα παιδιά εκφράζουν αυθόρμητα στιδήματα γνωρίζουν για τον Καραγκιόζη. Τέλος πρέπει να διατεθεί κατάλληλος χρόνος, ώστε τα παιδιά να κατασκευάσουν φιγούρες του Καραγκιόζη.

γ. *Τετράδιο δραστηριοτήτων*

Οι ασκήσεις δεν παρουσιάζουν δυσκολία. Άλλες λέξεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν: *το σαλιγκάρι, η μαγκούρα, το καγκουρό, αγκαλιάζω, η αγκαλιά, ο αγκώνας.*

Ενότητα 10η "Διαγωνισμός ζωγραφικής" (γγ, γκ)

α. *Διδακτικοί στόχοι*

- Να γίνει εμπέδωση των δισυμφωνικών συμπλεγμάτων "γγ" και "γκ".
- Να ασκηθεί ο προφορικός λόγος με την περιγραφή των εικόνων της σελ. 24
- Να κάνει διαχωρισμό των λέξεων που γράφονται με "γγ"

β. *Διδακτικοί στόχοι*

Τα παιδιά θα παρατηρήσουν την εικονογράφηση της σελ. 24 και θα συζητήσουν για ό,τι βλέπουν.

Ο δάσκαλος κατευθύνει τη συζήτηση με ερωτήσεις όπως:

- Τι ζωγράπισε ο Αντώνης;
- Τι χρώματα χρησιμοποίησε ο Άγγελος στη ζωγραφιά του;
- Τι χρώματα έχουν οι πιγκουίνοι της Αγγελικής;
- Τι ζωγράπισε η Βαγγελιώ;

Ο δάσκαλος διαβάζει το κείμενο της σελ.25. Με αφορμή τον τίτλο του κειμένου ρωτά:

- Έχετε πάρει μέρος σε διαγωνισμό;
- Ποιες είναι οι εμπειρίες σας;

γ. *Τετράδιο δραστηριοτήτων*

Στην άσκηση 1 το παιδί με βάση το κείμενο επιλέγει τη σωστή απάντηση. Δίνεται

η ευκαιρία στο δάσκαλο να διαπιστώσει το βαθμό κατανόησης του κειμένου.

Με την άσκηση 2 τα παιδιά μαθαίνουν έναν ικανοποιητικό αριθμό λέξεων με "γγ" ή "γκ".

Η άσκηση 3 έχει δύο μέρη. Πρώτα συμπλήρωση του σωστού "γκ" ή "γγ" και ύστερα διαχωρισμός των λέξεων στην κατάλληλη στήλη.

Στην άσκηση 6 ο δάσκαλος ξαναθυμίζει στα παιδιά ότι οι λέξεις που είναι γραμμένες με κεφαλαία δεν τονίζονται.

Στην άσκηση 7 χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή επειδή τα περισσότερα παιδιά δυσκολεύονται στη σωστή χρήση του άρθρου.

Ενότητα 11η "Ελληνικό φαγητό" (Τζ, τζ)

α. Διδακτικοί στόχοι

- Βασικός στόχος της ενότητας είναι να μάθουν τα παιδιά να προφέρουν και να γράφουν το δυσμετρικό σύμπλεγμα "τζ".
- Να ασκήσουν τον προφορικό λόγο με την περιγραφή των εικόνων της σελ. 26.
- Να γνωρίσουν τα παιδιά κάποια ελληνικά φαγητά.
- Να μάθουν τον πληθυντικό των ουδέτερων που τελειώνουν σε «ι».
- Να μάθουν τη σωστή χρήση του άρθρου.

β. Διδακτικές οδηγίες

Η εικόνα της σελ. 26, δείχνει τα μέλη μιας οικογένειας να βρίσκονται στο σπίτι. Γίνεται συζήτηση για το ποιες μέρες ή ποιες ώρες της ημέρας όλη η οικογένεια βρίσκεται στο σπίτι.

Ο δάσκαλος ρωτά:

- Πόσα μέλη έχει η οικογένεια;
- Με τι ασχολείται ο μπαμπάς;
- Τι κάνει η μαμά;
- Η δική σας οικογένεια πόσα μέλη έχει;
- Στη δική σας οικογένεια συμμετέχουν όλοι στις δουλειές του σπιτιού;

Με αφορμή τον τίτλο του κειμένου "Ελληνικό φαγητό" γίνεται συζήτηση για την ελληνική κουζίνα.

Μετά την ανάγνωση του κειμένου ο δάσκαλος κάνει ερωτήσεις όπως:

- Πώς λένε τα παιδιά της ιστορίας;
- Τι δουλειά κάνει ο μπαμπάς;
- Γιατί βρίσκεται σήμερα στο σπίτι;
- Πού κάθονται τα παιδιά;
- Τι ακούνε;
- Τι κάνει η μαμά;
- Τι ελληνικό φαγητό μαγειρεύει ο μπαμπάς;
- Στο σπίτι σας μαγειρεύετε ελληνικά φαγητά; Ποια;

γ. Τετράδιο δραστηριοτήτων

Στην άσκηση 2 τα παιδιά επιλέγοντας την κατάλληλη συλλαβή φτιάχνουν σωστά

τις λέξεις.

Η άσκηση 4 να γίνει πρώτα προφορικά.

Στην άσκηση 6 μαθαίνουν την ορθογραφία των ουδετέρων ουσιαστικών σε "ι" και συμπληρώνουν τον πληθυντικό τους.

Η άσκηση 7 βοηθά στην σωστή χρήση των άρθρων.

Άλλες λέξεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν: ο ταξιτζής, το φλιτζάνι, το σουτζουκάκι, το τζατζίκι.

Ενότητα 12η "Ένα τσίρκο στην τάξη μας" (Τσ,τσ)

α. Διδακτικοί στόχοι

- Να μάθουν τα παιδιά να προφέρουν, να γράφουν σωστά το δυσυμφωνικό σύμπλεγμα τσ, και να διαβάζουν λέξεις που αρχίζουν από τσ ή έχουν μέσα τσ.
- Να δημιουργηθεί ευχάριστη ατμόσφαιρα στην τάξη.
- Να οξυνθεί η παρατηρητικότητα των παιδιών προσπαθώντας να ανακαλύψουν το ρόλο που παίζει κάθε παιδί με βάση τις εικόνες της σελ. 28.
- Να κάνουν διαχωρισμό του «τσ» από το «στ».

β. Διδακτικές οδηγίες

Τα παιδιά παρατηρούν και περιγράφουν τις εικόνες της σελ. 28. Ο δάσκαλος ζητά από τα παιδιά να σχολιάσουν τον τίτλο: «Θα παίξουμε τσίρκο». Κάνει ερωτήσεις στα παιδιά όπως:

- Τι παριστάνουν τα παιδιά της πρώτης εικόνας;
- Τι μουσικό όργανο παίζουν;
- Τι ρούχα φοράνε;
- Τι ρόλους παίζουν τα παιδιά της δεύτερης εικόνας;
- Τι κάνει ο ένας στον άλλον;
- Τι παριστάνουν τα παιδιά στην τελευταία εικόνα;
- Πώς είναι ντυμένα;

Μετά την ανάγνωση του κειμένου από το δάσκαλο γίνονται ερωτήσεις στα παιδιά για τον έλεγχο της κατανόησης:

- Τι ανακοίνωσε η δασκάλα στην τάξη;
- Άρρεσε η πρότασή της;
- Ποιο ρόλο ανέλαβαν η Ελενίτσα και ο Κωστάκης;
- Ποια παιδιά έκαναν τους κλόουν;
- Τι φορούσαν;
- Ποια άλλα παιδιά πήραν μέρος στην παράσταση;
- Πώς ήταν η παράσταση;

Η συζήτηση επεκτείνεται και τα παιδιά αναφέρουν τα βιώματά τους από παραστάσεις τσίρκου που έχουν παρακολουθήσει.

Το κείμενο θα αξιοποιηθεί ιδιαίτερα, αν γίνει κάτι ανάλογο και στην τάξη των παιδιών.

γ. Τετράδιο δραστηριοτήτων

Στην άσκηση 1 γίνεται αναγνώριση του "τσ" μέσα στις λέξεις.

Οι ασκήσεις 2,3 και 4 δεν παρουσιάζουν δυσκολία. Στην άσκηση 5 χρειάζεται ιδιαίτερη προσοχή γιατί το παιδί πρέπει να κάνει διαχωρισμό ανάμεσα στο «τσ» και το «στ».

Οι ασκήσεις 6 και 7 καλό είναι να γίνουν πρώτα προφορικά.

Άλλες λέξεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν: το τσίρκο, το κατσαβίδι, ο παλιάτσος, η κατσαρίδα, τσιρίζω, το τσιγάρο, ο τσολιάς, η κατσικά, το κοτσύφι, η τσάντα, η πίτσα.

Ενότητα 13η "Η Τζένη φοβήθηκε" (Τζ, τσ)

α. Διδακτικοί στόχοι

- Επανάληψη και εμπέδωση των δισυμφωνικών συμπλεγμάτων τζ και τσ.
- Διαχωρισμός, σωστή γραφή και προφορά των συμπλεγμάτων τσ και τζ μέσα από λέξεις γνωστές στα παιδιά.
- Αντιμετώπιση και λύση προβλημάτων που παρουσιάζονται.
- Κατανομή ρόλων στη λύση κάποιου προβλήματος.

β. Διδακτικές οδηγίες

Τα παιδιά παρατηρούν την εικονογραφημένη ιστορία της σελ. 30 διαβάζοντας και τις λεξάντες. Με την παρότρυνση του δασκάλου τα παιδιά αφηγούνται την ιστορία. Επιτυγχάνουμε έτσι την ενεργοποίηση του ήδη γνωστού λεξιλογίου και τη δόμηση σωστών προτάσεων.

Το κείμενο δεν παρουσιάζει δυσκολίες. Έτσι ο δάσκαλος ζητά από τα παιδιά μια σιωπηρή ανάγνωση.

Ελέγχει έπειτα το βαθμό κατανόησης του κειμένου με ερωτήσεις όπως:

- Πώς λένε τα δύο παιδιά;
- Τι είδε η Τζένη και φοβήθηκε;
- Τι φορούσε ο Τζίμης;
- Τι είπε στη Τζένη;
- Τι έριξε κάτω η Τζένη;
- Τι έφαγαν τελικά τα παιδιά;
- Τι δουλειά έκανε ο καθένας για να γίνουν όλα όπως ήταν πριν;
- Εσείς έχετε αντιμετωπίσει κάποιο παρόμοιο πρόβλημα;
- Πώς αντιδράσατε;

γ. Τετράδιο δραστηριοτήτων

Στην άσκηση 1 οι εικόνες βοηθούν τα παιδιά να συμπληρώσουν το σωστό σύμπλεγμα.

Στην άσκηση 2 συνθέτουν σωστά τις συλλαβές των μπαλονιών και φτιάχνουν λέξεις.

Η άσκηση 3 απαιτεί σωστή χρήση του άρθρου (η για τον ενικό οι για τον πληθυντικό).

Η άσκηση 5 παραπέμπει τα παιδιά στην ανάγνωση του κειμένου, να βρουν και να

προφέρουν σωστά λέξεις που έχουν τσ ή τζ και να κάνουν το διαχωρισμό.
Το κείμενο προσφέρεται για παντομίμα.

Ενότητα 14η "Το παιχνίδι του κρυμμένου θησαυρού" (Αυ, αυ=αβ)

α. Διδακτικοί στόχοι

- Να μάθουν τα παιδιά ν' αναγνωρίζουν, να γράφουν σωστά και να χρησιμοποιούν λέξεις που έχουν αυ=αβ.
- Να μιλήσουν για τον ελεύθερο χρόνο τους.
- Να μάθουν να παίζουν ομαδικά παιχνίδια.
- Να μάθουν να χρησιμοποιούν τον πληθυντικό των αρσενικών σε -ος και να τον γράφουν σωστά.
- Να διατυπώσουν προφορικά ερωτήσεις με τη λέξη «πού»;

β. Διδακτικές οδηγίες

Τα παιδιά παρατηρούν τις εικόνες στη σελ. 32. Ο δάσκαλος διαβάζει τις λεζάντες και κάνει ερωτήσεις στα παιδιά:

- Ποια ονόματα παιδιών ακούγονται;
- Για ποια μέρα συζητούν τα παιδιά;
- Πού αποφάσισαν να πάνε να παίξουν;
- Ποιο παιχνίδι θα παίξουν;
- Ποιον άλλο θα καλέσουν;
- Τι ώρα έδωσαν ραντεβού;

Μετά τη συζήτηση της εικονογραφημένης σελίδας και με αφορμή τις λέξεις «Σταύρος», «αύριο», «αυλή» κάνει τη διδασκαλία του αυ=αβ.

Γίνεται ανάγνωση του κειμένου από το δάσκαλο.

Ακολουθεί συζήτηση για τους κανόνες του παιχνιδιού «ο κρυμμένος θησαυρός». Η συζήτηση επεκτείνεται και σ' άλλα ομαδικά παιχνίδια και τονίζεται ότι απαραίτητη προϋπόθεση για να παιχτεί σωστά ένα ομαδικό παιχνίδι είναι η τήρηση κανόνων απ' όλους τους παίχτες.

Ερωτήσεις πάνω στο κείμενο:

- Ποιος έκρυψε το μαύρο κουτί;
- Τι περιείχε;
- Ποιος βαρέθηκε να ψάχνει;
- Ποιος το βρήκε τελικά;
- Πού το βρήκε;

γ. Τετράδιο δραστηριοτήτων

Στην άσκηση 1 τα παιδιά αναγνωρίζουν σωστά τον συνδυασμό αυ=αβ.

Στην άσκηση 2 τα παιδιά φτιάχνουν συλλαβές και στη συνέχεια λέξεις που περιέχουν το συνδυασμό αυ=αβ.

Στην άσκηση 3 δίνεται η ευκαιρία στο δάσκαλο να επαναλάβει ότι στα ονόματα το πρώτο γράμμα είναι κεφαλαίο.

Στην άσκηση 6 υπάρχουν αρσενικά ουσιαστικά σε -ος και ζητούμε από τα παιδιά να συμπληρώσουν τον πληθυντικό. Θυμίζουμε την ορθογραφία του πληθυντικού. Στην άσκηση 7 τα παιδιά ενώνουν σωστά και φτιάχνουν προτάσεις.

Άλλες λέξεις που μπορεί να χρησιμοποιηθούν: η *σαύρα*, ο *ταύρος*, ο *κεραυνός*, ο *ναυαγός*.

Ενότητα 15η "Η Ναυσικά στο Ναύπλιο" (Αυ, αυ=αφ)

α. Διδακτικοί στόχοι

- Να μάθουν τα παιδιά να προφέρουν, να γράφουν σωστά το συνδυασμό αυ=αφ και να μπορούν να διαβάζουν λέξεις που αρχίζουν από αυτόν τον συνδυασμό ή έχουν μέσα «αυ = αφ».
- Να συζητήσουν τα παιδιά για τα προβλήματα των μεγαλουπόλεων με αφορμή τα προβλήματα της Αθήνας.
- Να συζητήσουν ειδικά για τα προβλήματα της πόλης που ζουν.
- Να μάθουν να χρησιμοποιούν το γ' πρόσωπο της προσωπικής αντωνυμίας (αυτός-αυτή-αυτό).
- Να μάθουν να χρησιμοποιούν το πληθυντικό των ουσιαστικών και στα τρία γένη.

β. Διδακτικές οδηγίες

Τα παιδιά παρατηρούν την εικονογράφηση στην ενότητα 15. Ο δάσκαλος διαβάζει τη λεζάντα και κάνει ερωτήσεις στα παιδιά:

- Πού ζει η Ναυσικά;
- Πού βρίσκεται η Αθήνα; Έχετε συγγενείς εκεί;
- Είναι μικρή ή μεγάλη πόλη;
- Γιατί είναι λυπημένη η Ναυσικά;
- Πώς είναι η άλλη πόλη που φαίνεται στην εικόνα: Περιγράψτε την.

Με αφορμή τη λέξη Ναυσικά που υπάρχει στη λεζάντα της εικόνας, ο δάσκαλος κάνει διαχωρισμό του αυ=αβ και αυ=αφ. Έπειτα διαβάζει το κείμενο και κάνει ερωτήσεις.

- Ποια είναι τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η Αθήνα ως μεγαλούπολη;
- Πού πηγαίνουν η Ναυσικά και οι γονείς της τα Σαββατοκύριακα;
- Γιατί πηγαίνουν στο Ναύπλιο;
- Τι δεν υπάρχει εκεί; Εσείς που πηγαίνετε τα Σαββατοκύριακα;

Επισημαίνουμε ότι ο δάσκαλος δεν πρέπει να μείνει μόνο στα προβλήματα της Αθήνας αλλά επισημαίνει και τις ομορφιές της.

γ. Τετράδιο δραστηριοτήτων

Δίνουμε ιδιαίτερη προσοχή στην άσκηση 1 όπου το παιδί θα πρέπει όχι μόνο να συμπληρώσει το συνδυασμό και να φτιάξει συλλαβές και λέξεις, αλλά και να τις προφέρει σωστά.

Στην άσκηση 2 αναγνωρίζει το αυ, το βάζει σε κύκλο και διαβάζει τις λέξεις.

Στην άσκηση 3 επισημαίνουμε ότι όταν η συλλαβή με συνδυασμό τονίζεται, ο τόνος μπαίνει στο δεύτερο φωνήεν.

Στην άσκηση 5 ζητάμε από τα παιδιά να συμπληρώσουν τον πληθυντικό των ονο-

μάτων που είναι και στα τρία γένη. Η άσκηση μπορεί να επεκταθεί και με παραδείγματα των παιδιών.

Στην άσκηση 6 αφού γίνει λόγος για την προσωπική αντωνυμία αυτός – αυτή- αυτό τα παιδιά συμπληρώνουν τις προτάσεις.

Άλλες λέξεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν: *Πανσανίας, Ναυσικά, ο ναυτικός, καυτός, αυτοκόλλητο.*

Ενότητα 16η "Ετοιμασίες για ταξίδι" (Ευ, ευ=εβ)

α. Διδακτικοί στόχοι

- Να μάθουν να προφέρουν το συνδυασμό ευ=εβ, να τον γράφουν και να διαβάζουν λέξεις που τον περιέχουν.
- Να μιλήσουν για τις ετοιμασίες ενός ταξιδιού χρησιμοποιώντας το λεξιλόγιο που χρειάζεται.
- Να συζητήσουν για τη συμμετοχή όλων των μελών της οικογένειας στις ετοιμασίες ενός ταξιδιού.
- Να μάθουν το α' και γ' πρόσωπο των ρημάτων απαντώντας στις ερωτήσεις «τι κάνω εγώ;» «τι κάνει αυτός;»
- Να ασκηθεί ο προφορικός λόγος με την περιγραφή της εικονογράφησης.

β. Διδακτικές οδηγίες

Τα παιδιά παρατηρούν τις εικόνες και διαβάζουν τις λεξάντες. Ύστερα απαντούν στις ερωτήσεις:

- Πού ετοιμάζεται να πάει η οικογένεια;
- Τι κάνει η μαμά;
- Τι κάνει ο μπαμπάς;
- Πού βρίσκεται το παιδί;
- Τι ετοιμάζεται να κάνει;

Ο δάσκαλος κάνει τη διδασκαλία του συνδυασμού ευ=εβ στον πίνακα, χρησιμοποιώντας και λέξεις του κειμένου που έχουν το συνδυασμό ευ=εβ. Έπειτα διαβάζει το κείμενο και κάνει ερωτήσεις στα παιδιά για να ελέγξει το βαθμό κατανόησης.

- Πότε θα πάει ταξίδι η οικογένεια;
- Το ταξίδι θα είναι μικρό ή μεγάλο;
- Πόσες ώρες θα ταξιδεύουν;
- Πώς λένε το χοριτσάκι;

Αφού γίνει επεξεργασία του κειμένου τα παιδιά αναφέρουν και δικές τους εμπειρίες από ανάλογες καταστάσεις στη δική τους οικογένεια. Μπορούν ακόμη να αναφερθούν και ταξίδια με άλλα μέσα συγκοινωνίας εκτός από το αυτοκίνητο.

γ. Τετράδιο δραστηριοτήτων

Οι ασκήσεις 1 και 2 δεν παρουσιάζουν δυσκολία. Στην άσκηση 3 ο δάσκαλος επισημαίνει στα παιδιά τη σωστή θέση του τόνου στο συνδυασμό (-εύ). Στην άσκηση 4 το παιδί παραπέμπεται στο κείμενο και για να συμπληρώσει σωστά τις λέξεις που λείπουν θα πρέπει να το ξαναδιαβάσει. Η άσκηση 5 είναι επαναληπτική για να ξαναθυ-

• μπηθούν τα παιδιά την αντιστοίχιση των κεφαλαίων και μικρών γραμμάτων. Στην άσκηση 6 έχουμε το πρώτο και τρίτο πρόσωπο των ρημάτων σε -εύω. Ο δάσκαλος χρησιμοποιώντας τις ερωτήσεις «τι κάνω εγώ;» και «τι κάνει αυτός;» βοηθά τα παιδιά να συμπληρώσουν σωστά τα ρήματα. Υπενθυμίζει την ορθογραφία των καταλήξεων (-ω για το α' πρόσωπο και -ει για το γ' πρόσωπο). Και σ' αυτή την άσκηση γίνεται λόγος για τη σωστή θέση του τόνου στους συνδυασμούς. Άλλες λέξεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν: *χορεύω, μαζεύω, φυτεύω, ψαρεύω.*

Ενότητα 17η "Στο δάσος" (Ευ, ευ=εφ)

α. Διδακτικοί στόχοι

- Να μάθουν τα παιδιά να προφέρουν, να γράφουν σωστά το συνδυασμό ευ=εφ και να διαβάζουν λέξεις που τον περιέχουν.
- Να ασκήσουν τον προφορικό λόγο περιγράφοντας την εικόνα της σελ. 38 και μιλώντας για τις δικές τους εκδρομές στο δάσος.
- Να γνωρίσουν ότι το δάσος είναι πηγή ζωής και να μιλήσουν για τις ωφέλειες του ανθρώπου από το δάσος.
- Να πλουτίσουν το λεξιλόγιό τους μαθαίνοντας λέξεις που έχουν σχέση με το δάσος.
- Να συζητήσουν τους κινδύνους που απειλούν τα δάση και τους τρόπους προστασίας τους.

β. Διδακτικές οδηγίες

Ξεκινώντας από την εικόνα της σελ. 38 που μοιάζει βγαλμένη από παραμύθι, μπορεί ο δάσκαλος, για να ασκήσει τον προφορικό λόγο των παιδιών να τους ζητήσει να φτιάξουν με την φαντασία τους ένα παραμύθι με πρωταγωνιστές τα δύο παιδιά της εικόνας. Στο στήσιμο του παραμυθιού μπορεί να συμμετέχει όλη η τάξη ξεκινώντας ο καθένας από εκεί που τελείωσε ο προηγούμενος μαθητής.

Για τη διδασκαλία του συνδυασμού ευ=εφ ο δάσκαλος μπορεί να ξεκινήσει από τη λέξη ευκαιρία που υπάρχει στη λεζάντα της εικόνας. Ο δάσκαλος διαβάζει το κείμενο και κάνει ερωτήσεις στα παιδιά για να ελέγξει το βαθμό κατανόησης όπως:

- Ποια μέρα δεν είχαν σχολείο τα παιδιά;
- Πού θα πήγαιναν περίπατο;
- Πώς ήταν ο καιρός;
- Ποια δένδρα αναγνώρισαν;
- Ποια άλλα δένδρα γνωρίζετε που υπάρχουν στα δάση;
- Πώς ένοιωθαν τα παιδιά όταν έφυγαν;
- Εσείς πηγαίνετε εκδρομές στο δάσος;
- Γιατί οι άνθρωποι αγαπούν τα δάση;
- Τι μας προσφέρουν;
- Τι κινδύνους διατρέχουν;
- Τι πρέπει να προσέχουμε;
- Πώς μπορούμε να προστατέψουμε τα δάση;

Τα παιδιά ασκούνται στην ανάγνωση διαβάζοντας το κείμενο.

γ. Τετράδιο δραστηριοτήτων

Οι ασκήσεις 1 και 2 δεν παρουσιάζουν δυσκολία. Στην άσκηση 3 επισημαίνει ο δάσκαλος τη σωστή θέση του τόνου στους συνδυασμούς. Στην άσκηση 4 τα παιδιά, αφού συμπληρώσουν το συνδυασμό, διαβάζουν τις προτάσεις. Στην άσκηση 5 συμπληρώνουν τις προτάσεις αφού ξαναδιαβάσουν το κείμενο. Στην άσκηση 7 τα παιδιά μπορούν να πουν περισσότερες από δύο προτάσεις με κατάλληλους συνδυασμούς των λέξεων. Το σταυρόλεξο της σελ. 51 είναι επαναληπτικό των συνδυασμών. Άλλες λέξεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν: *δύετος, χορευτής, ελευθερία, ο ευκάλυπτος, η Ευτυχία, ο Λευτέρης.*

Ενότητα 18η "Ένα κολιέ γεμάτο χρώματα"

(χθ-θλ-χρ-ρτ-μπλ-πρ-ρφ)

α. Διδακτικοί στόχοι

- Να γράφουν, να προφέρουν τα δισυμφωνικά συμπλέγματα χθ-θλ-χρ-ρτ-πρ-ρφ και το τρισυμφωνικό σύμπλεγμα μπλ και να διαβάζουν λέξεις που τα περιέχουν.
- Να γνωρίσουν τα χρώματα και να παίξουν μ' αυτά.
- Να εξασκήσουν τον προφορικό λόγο παρατηρώντας τις εικόνες της ενότητας 18 και κάνοντας υποθέσεις για το διάλογο που μπορεί να έκαναν τα δύο παιδιά.
- Να διαβάζουν πινακίδες, τίτλους εφημερίδων, ανακοινώσεις ή οποιοδήποτε κείμενο είναι γραμμένο με κεφαλαία.
- Να ασκηθούν στο διάλογο συζητώντας για τα δικά τους γενέθλια και τα δώρα που παίρνουν.
- Να δηλώνουν θαυμασμό χρησιμοποιώντας εκφράσεις όπως: *τι όμορφο που είναι! ποπό!*
- Να κάνουν παρομοιώσεις χρησιμοποιώντας τη λέξη «σαν» με αφορμή τη φράση: *«σαν ουράνιο τόξο».*

β. Διδακτικές οδηγίες

Τα παιδιά παρατηρούν την εικόνα της ενότητας 18. Κάνουν υποθέσεις για το διάλογο που γίνεται μεταξύ των δύο παιδιών. Ο διάλογος μπορεί να παιχθεί από ζευγάρια μαθητών. Επίσης παρατηρούν το κολιέ και αναφέρουν τα χρώματα που έχουν οι χάντρες.

Ο δάσκαλος μπορεί να ζητήσει από τα παιδιά να διαβάσουν σιωπηρά το κείμενο, προφέροντας σωστά τις λέξεις που έχουν τα συμπλέγματα και παρουσιάζουν κάποιες δυσκολίες στην προφορά.

Ο δάσκαλος ξαναδιαβάζει το κείμενο για να ακούσουν τα παιδιά τη σωστή προφορά των λέξεων εμμένοντας στις λέξεις με δυσπρόσφερα συμπλέγματα.

Μπορεί ακόμη να διαβαστεί από δύο μαθητές που θα υποδυθούν τους δύο ρόλους του κειμένου.

Ενδεικτικές ερωτήσεις για το κείμενο:

- Τι φορούσε η Δήμητρα στο λαιμό της;
- Ποιος της το χάρισε;

- Γιατί της το χάρισε;
 - Τι χρώματα είχε;
 - Με τι έμοιαζε;
- Άσκηση των παιδιών στην ανάγνωση του κειμένου.

γ. Τετράδιο δραστηριοτήτων

Η άσκηση 1 είναι ευχάριστη για τα παιδιά γιατί μέσα από το παιχνίδι και τη ζωγραφική μαθαίνουν τα χρώματα.

Στην άσκηση 2 ασκούνται στην ανάγνωση κειμένου που είναι γραμμένο με κεφαλαίο. Ο δάσκαλος μπορεί να ζητήσει να γράψουν κάποιες πινακίδες με τον ίδιο τρόπο.

Οι ασκήσεις 4 και 6 βοηθούν στην εμπέδωση των χρωμάτων. Λέξεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν: *χρώματα, πράσινο, κίτρινο, πορτοκαλί, μπλε, Δήμητρα, κρυμμένος, χορτάρι, καρτέλα, Χρύσα, Χρυσάνθος, βρόσκιω.*

Ενότητα 19η "Η σβούρα του Κοσμά" (σμ-σβ-σγ)

α. Διδακτικοί στόχοι

- Να γράφουν, να προφέρουν σωστά τα δυσυμφωνικά συμπλέγματα σμ, σβ, σγ και να διαβάζουν λέξεις που τα περιέχουν.
- Να γνωρίσουν ένα παλιό παραδοσιακό παιχνίδι.
- Να χρησιμοποιούν λεκτικούς τύπους που τους επιτρέπουν να περιγράψουν ένα παιχνίδι.
- Να χρησιμοποιούν λεκτικούς τύπους που τους επιτρέπουν να δίνουν ακριβείς πληροφορίες για κάτι π.χ. «Ναι, το είδα. Είναι πίσω από το βαρέλι».
- Να παράγουν μετοχές σε -μένος, -μένη, -μένο π.χ. κάθομαι -καθισμένος-καθισμένη -καθισμένο.

β. Διδακτικές οδηγίες

Τα παιδιά παρατηρούν τις εικόνες της ενότητας 19. Ο δάσκαλος διαβάζει τη λεξάντα και κάνει ερωτήσεις στα παιδιά όπως:

- Τι παιχνίδι παίζει ο Κοσμάς; Με ποιον παίζει;
- Πώς λένε τα κορίτσια που τον κοιτάζουν;
- Πού κρύφτηκε η σβούρα του Κοσμά;

Επειδή το κείμενο είναι μεγάλο σε έκταση, καλό είναι να διαβαστεί πρώτα από το δάσκαλο. Έπειτα μπορεί να διαβαστεί σιωπηρά από τα παιδιά. Στη συνέχεια ο δάσκαλος κάνει ερωτήσεις για να ελέγξει το βαθμό κατανόησης του κειμένου.

- Πού μένουν η Ισμήνη και η Σμάρω;
- Γνωρίζετε άλλα νησιά του Αιγαίου;
- Μπορείτε να περιγράψετε τον Κοσμά;
- Με ποιόν παίζει σήμερα ο Κοσμάς; Τι παιχνίδι παίζει;
- Ξέρετε πώς παίζεται αυτό το παιχνίδι; Ξέρετε άλλα παλιά παιχνίδια;
- Τι ρώτησε ο Κοσμάς τα κορίτσια;
- Ποιο κορίτσι απάντησε; Τι απάντησε;

Άσκηση των παιδιών στην ανάγνωση. Διαβάζουν το κείμενο.

γ. Τετράδιο δραστηριοτήτων

Στην άσκηση 1 το παιδί αφού συμπληρώσει τα συμπλέγματα, διαβάζει προσεκτικά τις λέξεις. Ο δάσκαλος τονίζει στα παιδιά τη διαφορά ανάμεσα στον τρόπο γραφής και προφοράς των τριών συμπλεγμάτων.

Στην άσκηση 4 ο δάσκαλος πρέπει να βοηθήσει τα παιδιά να καταλάβουν πότε πρέπει να συμπληρώσουν «ζ στις λέξεις και πότε σ» (ζ όταν ακολουθεί φωνήεν, σ όταν το γράμμα που ακολουθεί είναι β, γ ή μ).

Η άσκηση 7 είναι προφορική και έχει στόχο να κατανοήσουν τα παιδιά την παραγωγή ουδέτερων ουσιαστικών σε -μα από ρήματα και την παραγωγή μετοχών σε -μένος, -μένη, -μένο από ρήματα.

Για να συμπληρωθεί η άσκηση 8 θα πρέπει τα παιδιά να ξαναδιαβάσουν το κείμενο και να βρουν τις λέξεις που έχουν τα δυσυμφωνικά συμπλέγματα σμ, σβ, σγ.

Άλλες λέξεις που μπορεί να χρησιμοποιηθούν: το διαμέρισμα, ο Κοσμάς, η Ισμήνη, η Λέσβος, ο σβέρος, ο ασβέστης, το διάβασμα, το σκούπισμα, το πότισμα, το σκάλισμα, το στόλισμα.

Ενότητα 20η "Κυριακή απόγευμα" (ντζ)

α. Διδακτικοί στόχοι

- Να μάθουν τα παιδιά να προφέρουν, να γράφουν σωστά το τρισυμφωνικό συμπλέγμα «ντζ» και να διαβάζουν λέξεις που το περιέχουν.
- Να χρησιμοποιούν λεξιλόγιο που τους επιτρέπει ν' αναφέρονται σε δραστηριότητες της καθημερινής ζωής.
- Να χρησιμοποιούν λεξιλόγιο που τους επιτρέπει ν' αναφέρονται σε πρόσωπα που τους είναι οικεία: π.χ. παππούς, γιαγιά, μαμά κ.λ.π.
- Να μάθουν τα υποκοριστικά σε -ακι

β. Διδακτικές οδηγίες

Οι μαθητές παρατηρούν τις εικόνες της ενότητας 20 και περιγράφουν τις δραστηριότητες της καθημερινής ζωής που παριστάνουν.

Ερωτήσεις ενδεικτικές της σελ. 44:

- Ποια πρόσωπα εμφανίζονται στις εικόνες;
- Τι κάνει η γιαγιά;
- Τι κρατάει η μαμά στα χέρια της;
- Τι κάνει το κοριτσάκι;
- Τι άλλο βλέπετε στην εικόνα;

Ο δάσκαλος διαβάζει το κείμενο και κάνει ερωτήσεις στα παιδιά για να ελέγξει το βαθμό κατανόησης από τα παιδιά.

- Γιατί είναι όλοι στο σπίτι;
- Τι έφερε ο παππούς; Από πού;
- Τι σκέφτεται να φτιάξει η μαμά;
- Τι προσπαθεί να ζαχαρώσει η Αντίλα;

- Εσείς έχετε παππού και γιαγιά;

- Μένουν μαζί σας;

Άσκηση των μαθητών στην ανάγνωση. Διαβάζουν το κείμενο.

γ. Τετράδιο δραστηριοτήτων

Στην άσκηση 1 τα παιδιά μαθαίνουν να φτιάχνουν υποκοριστικά των ουδέτερων ουσιαστικών με κατάληξη -ου. Η άσκηση επεκτείνεται και με άλλα παραδείγματα.

Οι ασκήσεις 2, 3, 4, 5, 6 δεν παρουσιάζουν καμιά δυσκολία.

Στην άσκηση 7 τα παιδιά πρέπει να παρατηρήσουν τις λέξεις, να επισημάνουν τα λάθη και να τις γράφουν σωστά.

Άλλες λέξεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν: η Αντζελα, μουτζουρώνα, η μουτζούρα.

Ενότητα 21η "Το καϊκι του θείου" (άι-αϊ-όι-οϊ)

α. Διδακτικοί στόχοι

- Να αναγνωρίζουν και να χρησιμοποιούν σωστά τα διαλυτικά (')
- Να προφέρουν και να χρησιμοποιούν σωστά τα: άι-αϊ-όι-οϊ
- Να χρησιμοποιούν λεξιλόγιο που να τους επιτρέπει να αναφέρονται σε θέματα γύρω από τη θάλασσα.

β. Διδακτικές οδηγίες

Τα παιδιά παρατηρούν την εικόνα της σελ. 46 και συζητούν για ό,τι βλέπουν. Στη συνέχεια κάνουν υποθέσεις για το διάλογο που μπορεί να είχαν ο ναυτικός και το κοριτσάκι. Στην εικόνα φαίνεται το όνομα του πλοίου. Είναι μια αφορμή να πει ο δάσκαλος στα παιδιά ότι και τα πλοία έχουν όνομα. Οι άνθρωποι τα «βαπτίζουν».

Με αφορμή τις λέξεις «καϊκι» και «νεράιδα» ο δάσκαλος μιλάει για το καινούριο γραμματικό φαινόμενο. Στη συνέχεια διαβάζει το κείμενο και κάνει ερωτήσεις για να διαπιστώσει το βαθμό κατανόησης:

- Τι δουλειά έκανε ο θείος Ανδρέας;
- Πώς λεγόταν το καϊκι του;
- Πότε είχε πάει διακοπές η Αγλαΐα;
- Τι ζήτησε η Αγλαΐα από το θείο της;
- Τι της απάντησε ο θείος;
- Τι υποσχέθηκε η Αγλαΐα;
- Τι παρακάλεσε το θείο της;

γ. Τετράδιο δραστηριοτήτων

Ο δάσκαλος πριν μπει στις ασκήσεις του τετραδίου, θα πρέπει να κάνει συστηματική ανάλυση του φαινομένου στον πίνακα, ώστε τα παιδιά να μάθουν τη σωστή χρήση των διαλυτικών.

Στην άσκηση 2 συμπληρώνει σωστά τις λέξεις με την βοήθεια των εικόνων

Η άσκηση 4 είναι για επανάληψη της σωστής χρήσης του άρθρου.

Άλλες λέξεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν: κοροϊδεύω, το κομπολόι, πλάι, πλαϊνός, χαϊδεύω, το τσάι, η Αγλαΐα.

Ενότητα 22η "Τι βλέπω από το παράθυρό μου" (διπλός τόνος)

α. Διδακτικοί στόχοι

- Να μάθουν να γράφουν και να προφέρουν σωστά λέξεις που χρειάζονται δύο τόνους.
- Να ασκήσουν τον προφορικό λόγο περιγράφοντας αυτά που παριστάνουν οι εικόνες της ενότητας 22.
- Να διατυπώνουν γραπτά τις σκέψεις τους.
- Να χρησιμοποιούν λεκτικούς τύπους που τους επιτρέπει να οργανώσουν μια παρέα για παιχνίδι.
- Να οξυνθεί η παρατηρητικότητά τους περιγράφοντας με ακρίβεια αυτό που βλέπουν.
- Να εκφράζουν προφορικά τις προτιμήσεις τους χρησιμοποιώντας τη φράση «Μου αρέσει να...».

β. Διδακτικές οδηγίες

Τα παιδιά αφού παρατηρήσουν την εικονογράφηση της σελίδας 48, διαβάζουν τους διάλογους και απαντούν στις ερωτήσεις του δασκάλου:

- Τι δώρο πήρε το αγοράκι;
- Ποιος του το χάρισε;
- Άρεσε στη φίλη του; Πού το κατάλαβες;
- Πού κανονίζουν να βρεθούν;
- Πώς θα πάνε;
- Εσείς έχετε ποδήλατο; Ποιος σας το πήρε;
- Ποιος θέλει να περιγράψει το ποδήλατό του;
- Σας αρέσει να κάνετε βόλτες με το ποδήλατο; Πού;

Ο δάσκαλος διαβάζει το κείμενο και λέει στα παιδιά να έχουν ανοιχτά τα βιβλία και να προσέξουν τον τονισμό των λέξεων.

Τα παιδιά παρατηρούν το διπλό τόνο ορισμένων λέξεων και γίνεται ανάλυση του φαινομένου στον πίνακα. Ο δάσκαλος επιμένει στη σωστή προφορά των λέξεων που έχουν δυο τόνους. Το κείμενο διαβάζεται από τα παιδιά και ακολουθεί έλεγχος κατανόησής του με ερωτήσεις όπως:

- Πώς λένε το παιδί;
- Τι του αρέσει να κάνει;
- Τι βλέπει έξω από το παράθυρό του;
- Τι άλλο κάνει πολλές φορές;
- Εσάς σας αρέσει να κοιτάτε από το παράθυρό σας;
- Τι βλέπετε από το παράθυρό σας;

γ. Τετράδιο δραστηριοτήτων

Οι ασκήσεις 1, 2 και 3 έχουν στόχο τη σωστή χρήση του διπλού τόνου. Στην άσκηση 4 έχουμε το σχηματισμό του πληθυντικού των ουδέτερων σε -ο. Στην άσκηση 5 το παιδί δομεί προτάσεις τοποθετώντας λέξεις στη σωστή σειρά.

Άλλες λέξεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν: *το ποδήλατό σου, το παράθυρό*

μας, ο χαρακάς μου, τα τετράδιά μας, άκουσέ με, φώναξέ της, διάβασέ το.

Ενότητα 23η "Ο μικρός μου αδελφός" (απόστροφος)

α. Διδακτικοί στόχοι

- Να μάθουν τα παιδιά να χρησιμοποιούν την απόστροφο.
- Να ασκήσουν τον προφορικό λόγο περιγράφοντας τις εικόνες της σελ. 50
- Να μιλήσουν οι μαθητές για τα δικά τους όνειρα.
- Να πλουτίσουν το λεξιλόγιό τους με λέξεις που αναφέρονται στο διάστημα π.χ. διαστημόπλοιο, πύραυλος, αστροναύτης κ.λ.π.

β. Διδακτικές οδηγίες

Αξιοποιώντας την εικονογράφηση της σελ. 50 ο δάσκαλος ζητά από τα παιδιά να την περιγράψουν και να κάνουν υποθέσεις για τη σχέση που μπορεί να έχουν τα δύο παιδιά και για το τι μπορεί να συζητούν.

Με αφορμή τη λεξάντα της εικονογράφησης, ο δάσκαλος μιλάει στα παιδιά για την απόστροφο.

Γίνεται ανάγνωση του κειμένου από το δάσκαλο και ακολουθούν ερωτήσεις για τον έλεγχο της κατανόησης όπως:

- Ποια σχέση έχουν τελικά τα δυο παιδιά της εικόνας;
- Πόσο χρονών είναι ο μικρός;
- Ποιο είναι τ' όνειρό του; Περιγράψτε το.
- Εσείς κάνετε όνειρα;

γ. Τετράδιο δραστηριοτήτων

Πριν ξεκινήσουν τα παιδιά τις ασκήσεις θα πρέπει να έχουν γίνει πολλά παραδείγματα, ώστε τα παιδιά να έχουν κατανοήσει πότε μπαίνει η απόστροφος. Έτσι η άσκηση 1 θα είναι εύκολη για τα παιδιά. Για να συμπληρωθεί η άσκηση 2 θα πρέπει τα παιδιά να ξαναδιαβάσουν το κείμενο.

Η άσκηση 3 είναι επαναληπτική για τη σωστή χρήση του άρθρου και στην άσκηση 4 το παιδί αντιστοιχίζει τα κεφαλαία γράμματα με μικρά.

ΤΕΥΧΟΣ 5^ο Διαβάζω και γράφω (βιβλίο) Διαβάζω και γράφω (τετράδιο)

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

1.0 Αποδέκτες του 5ου τεύχους και στόχοι του

1.1 Το υλικό του Βιβλίου και των Ασκήσεων του 5ου τεύχους, *Μαθαίνω να διαβάζω*, απευθύνεται σε παιδιά ηλικίας 7-8 ετών που φοιτούν σε σχολεία ελληνικής γλώσσας στην αλλοδαπή και αρχίζουν την εκμάθηση του ελληνικού γλωσσικού συστήματος.

Η προσέγγιση του υλικού του 5ου τεύχους, προϋποθέτει ότι ο μαθητής έχει διδαχθεί και εκμάθει την γλωσσική ύλη των προηγούμενων τευχών. Βέβαια η διαδικασία αλφαριθμητισμού στην ελληνική μπορεί σε ορισμένα παιδιά να έχει επαρκώς αναπτυχθεί και προχωρήσει, είτε λόγω μεταφοράς των μηχανισμών ανάγνωσης από την ξενόγλωσση διδασκαλία, είτε λόγω παρεμβάσεων του κοινωνικού περιβάλλοντος (γονέων και αδελφών). Στην περίπτωση αυτή τα προχωρημένα σε αναγνωστική δεξιότητα παιδιά, αφού διατρέξουν σε σύντομο χρόνο το 4ο τεύχος, εντάσσονται ή κατατάσσονται σε ανώτερο τμήμα (τάξη) ή μελετούν τεύχος του δεύτερου επιπέδου.

1.2 Βασική επιδίωξη του διδακτικού υλικού της σειράς «*Πράγματα και Γράμματα*», είναι η διδασκαλία και μάθηση της ελληνικής από παιδιά που φοιτούν σε σχολεία ελληνικής γλώσσας στην αλλοδαπή και μέσω της γλώσσας να έρθουν σε επαφή με την ελληνική πολιτισμική κληρονομιά και την ελληνορθόδοξη παράδοση. Να τις εκτιμήσουν και να τις αγαπήσουν, συνειδητοποιώντας συνάμα τη διπολιτισμική τους ταυτότητα και την ισοτιμία των δύο πολιτισμών στους οποίους μετέχουν.

Σκοπός του υλικού του 5ου τεύχους, «*Μαθαίνω να διαβάζω*», είναι η καλλιέργεια και ανάπτυξη του ελληνικού προφορικού λόγου, (ακρόασης και ομιλίας) και γραπτού λόγου (ανάγνωσης και γραφής). Το υλικό στοχεύει στην μύηση των παιδιών στους μηχανισμούς της ανάγνωσης και γραφής και τον εμπλουτισμό του λεξιλογίου τους, ώστε να ακούν και να διαβάζουν με κατανόηση σύντομα κείμενα και να επικοινωνούν αποτελεσματικά στην ελληνική γλώσσα. Σωστή όμως γλωσσική έκφραση και επικοινωνία σημαίνει διατύπωση εμπειριών, επιθυμιών, βιωμάτων, σκέψεων και συναισθημάτων με πληρότητα σε φραστικά σύνολα, με σεβασμό των γραμματικών και συντακτικών κανόνων της γλώσσας, με ορθή άρθρωση και προφορά και κατάλληλο τόνο (τονισμός) ώστε ο ομιλητής ή ο συγγραφέας να γίνεται κατανοητός από τον ακροατή ή τον αναγνώστη του. Γι' αυτό το λόγο το υλικό στοχεύει στο να εισαγάγει από νωρίς, αβίαστα και διαισθητικά το μικρό αποδέκτη του στους φωνολογικούς, μορφολογικούς, γραμματικούς και συντακτικούς κανόνες της γλώσσας και στη σημασιολογία της ελληνικής, με την ανάγνωση μικρών αυτοτελών κειμένων και τη γλωσσολογική επεξεργασία τους.

2.0 Η δομή του τεύχους *Διαβάζω και γράφω*

Το 5ο τεύχος (βιβλίο) είναι 87 σελίδων και το τεύχος των ασκήσεων είναι 120

σελίδων. Το τεύχος – βιβλίο συγκροτείται από 30 ενότητες- μαθήματα. Στο τετράδιο ασκήσεων για καθεμία από τις ενότητες προβλέπονται από 5-8 ασκήσεις και δραστηριότητες που στοχεύουν στην εμπέδωση φωνολογικών, γραμματικών και συντακτικών φαινομένων και στην εκμάθηση καινούριων λέξεων (λεξιλόγιο).

Καθεμία ενότητα – μάθημα αποτελεί αυτοτελές, ενιαίο και σύντομο κείμενο. Η γραμματική και συντακτική δομή των φράσεων – προτάσεων είναι, όσο γίνεται απλή. Κανένα από τα κείμενα αυτά δεν ξεπερνά σε αριθμό τις 180 λέξεις. Ορισμένες ενότητες περιλαμβάνουν εκτός από το πεζό κείμενο και σύντομα παιδικά ποιήματα σχετικά με το θέμα της ενότητας. Δεν είναι αναγκαίο να γίνεται διδακτική επεξεργασία όλων των κειμενικών (πεζών και ποιητικών) στοιχείων της ενότητας. Ο εκπαιδευτικός με τους μαθητές επιλέγουν και εμβαθύνουν σ' εκείνο που ανταποκρίνεται καλύτερα στα "μέτρα" των μαθητών. Μέσα από τη δομή κάθε κειμένου επιδιώκεται η εξοικείωση των μαθητών με αποκωδικοποίηση λέξεων που περιέχουν δισυμφωνικά και τρισυμφωνικά συμπλέγματα καθώς και δίψηφα και διφθόγγους της ελληνικής γλώσσας καθώς και με βασικά σημεία στίξης της (τελεία, ερωτηματικό, θαυμαστικό και απόστροφος) και όλα αυτά μέσα από την προσέγγιση συντόμων αυτοτελών κειμένων.

Η εικονογράφηση του βιβλίου βοηθά στον εμπλουτισμό του λεξιλογίου με την κατανόηση της σημασίας ορισμένων λέξεων ή φράσεων που εμπεριέχονται στο κείμενο της ενότητας. Παρέχει στο παιδί- μαθητή τη δυνατότητα να προετοιμάσει το περιεχόμενο του κειμένου και αποτελεί έναυσμα για διάλογο και σχολιασμό και θαυμάσια αφορμή για έναρξη του μαθήματος και για υποκίνηση των μαθητών να εκφραστούν προφορικά (ανάπτυξη προφορικού λόγου).

3.0 Ορισμένες μεθοδολογικές υποδείξεις

Ειδικές μεθοδολογικές υποδείξεις δίνονται στο Β' μέρος ξεχωριστά για καθεμία ενότητα. Οι μεθοδολογικές οδηγίες, γενικές και ειδικές, δεν θα πρέπει, με κανένα τρόπο, να θεωρηθούν ως αυστηρές και απαρέγκλιτες. Το διδακτικό υλικό του τεύχους, τόσο από άποψη περιεχομένου όσο και από άποψη διαδικασίας προσέγγισης, είναι δεκτικό συμπλήρωσης. Έτσι, για παράδειγμα, εκτός από τον ορισμένο αριθμό λέξεων –το λεξιλόγιο της κάθε ενότητας ο εκπαιδευτικός μπορεί να εκμεταλλευτεί τις πρόσθετες λέξεις των ασκήσεων και για την διεύρυνση η του λεξιλογίου των μαθητών του.

3.1 Οι καινούριες λέξεις μαθαίνονται, όταν οι μαθητές ασκούνται στο να κάνουν αμέσως και ευκαιριακά χρήση τους. Γι' αυτό χρειάζεται να ακούν την καινούρια λέξη, να τη βλέπουν γραμμένη, να την προφέρουν και να τη χρησιμοποιούν μέσα σε απλά φραστικά σύνολα, συνδυάζοντάς τη με άλλες λέξεις των οποίων γνωρίζουν τη σημασία. Είναι για παράδειγμα δυνατό οι μαθητές να καλούνται να κάνουν προτάσεις – φράσεις με δοσμένες λέξεις: απόγευμα/ γήπεδο/ τρέχω.

Ορισμένες ενότητες περιλαμβάνουν εκτός από το πεζό κείμενο και σύντομα παιδικά ποιήματα σχετικά με το θέμα της ενότητας. Δεν είναι αναγκαίο να γίνεται διδακτική επεξεργασία όλων των κειμενικών (πεζών και ποιητικών) στοιχείων της ενότητας. Ο εκπαιδευτικός με τους μαθητές επιλέγουν και εμβαθύνουν σ' εκείνο που ανταποκρίνεται καλύτερα στα «μέτρα» των μαθητών.

3.2 Επειδή ο γραπτός λόγος (ανάγνωση και γραφή), προϋποθέτει τον προφορικό

(ακρόαση και ομιλία), ο οποίος είναι ανεπαρκώς ανεπτυγμένος στο ελληνόπουλο της αλλοδαπής, που ζει σε ξενόγλωσσο περιβάλλον, επιβάλλεται να δίνεται και δίνεται προτεραιότητα και έμφαση στη διδασκαλία και μάθηση του προφορικού λόγου.

3.3 Η εικονογράφηση κάθε ενότητας γίνεται αντικείμενο συζήτησης, σχολιασμού και συσχετισμού με τα βιώματα και τις εμπειρίες των μαθητών. Ζωγραφίζει κανείς με τα χρώματα και «ζωγραφίζει» κανείς με τις λέξεις. Τα παιδιά πρέπει να περνούν από τον «εικονικό» λόγο της σελίδας στον «γραφηματικό» λόγο της ενότητας δηλαδή στο κείμενο της ενότητας. Με τον τρόπο αυτό τα παιδιά – μαθητές ασκούνται στην ακρόαση και ομιλία (ακούνε και μιλάνε) και στην συνέχεια περνούν στην ανάγνωση και γραφή (διαβάζουν με κατανόηση και άνεση το κείμενο και γράφουν στο τετράδιο ασκήσεων και δραστηριοτήτων).

3.4 Σε κάποιο βαθμό, η ανάγνωση είναι η επαλήθευση ή διάψευση υποθέσεων. Οι μαθητές, πριν διαβάσουν το κείμενο της ενότητας, καλούνται να διατυπώσουν υποθέσεις, εικασίες. Καλούνται να «μαντέψουν» το περιεχόμενο του κειμένου, που σε γενικές γραμμές είναι απεικονισμένο, και στη συνέχεια, κατά την ανάγνωση του κειμένου βρίσκουν στο «γραφηματικό λόγο» ό,τι είχαν εικάσει ή «διαβάσει» σε εικονικό λόγο. Με βάση τις γνώσεις που έχουν για τον κόσμο, τα οπτικά ερεθίσματα που δέχονται από την εικονογράφηση και τα ακουστικά ερεθίσματα που δέχονται από το λόγο του δασκάλου, οι μαθητές δημιουργούν υποθέσεις για το κείμενο της απέναντι σελίδας. Στην διατύπωση υποθέσεων και εικασιών για το περιεχόμενο του κειμένου μπορούν να οδηγούνται οι μαθητές από την ανάγνωση και μόνο του τίτλου του κειμένου. Οι μαθητές στηρίζονται, έτσι, στις σημασιολογικές εικασίες για να κάνουν τα πρώτα σταθερά ή ασταθή βήματα στην αναγνωστική ανίχνευση του κειμένου που ακολουθεί.

Η εικονογράφηση ως υποστήριξη της αναγνωστικής προσπάθειας του μαθητή για σύλληψη και κατανόηση των εννοιών και του περιεχομένου του κειμένου, υποβοηθείται από το δάσκαλο. Ο δάσκαλος υποκινεί και παρωθεί τους μαθητές να διατυπώνουν υποθέσεις, να κάνουν εικασίες και προβλέψεις για το περιεχόμενο του κειμένου: *Τι λέτε να λέει το κείμενο; Γιατί να μιλάει το κείμενο; Μπορείτε να μαντέψετε, τι να λέει το κείμενο; Από πού το συμπεραίνεις;* Έτσι, διεγείρεται το ενδιαφέρον των μαθητών για την ανάγνωση του κειμένου και κατά την οποία επαληθεύονται ή διαψεύδονται ορισμένες από τις υποθέσεις που διατυπώθηκαν.

3.5 Κατά τις δραστηριότητες διδασκαλίας και μάθησης καινούργιων λέξεων πρέπει τα οπτικά, ακουστικά και αρθρωτικά τους «σχήματα» να συνείρονται, δηλαδή οι λέξεις πρέπει να παρουσιάζονται ταυτόχρονα οπτικώς (γραπτός) και ακουστικώς και να αρθρώνονται σωστά, να επαναλαμβάνονται συχνά και να συνείρονται πάντοτε με αντικείμενα και καταστάσεις. Τα φωνητικά σχήματα, οι γλωσσικές δομές και συνήθειες μαθαίνονται και σταθεροποιούνται τόσο πιο εύκολα όσο πιο μικρή είναι η ηλικία των μαθητών. Βέβαια, τα παραπάνω προϋποθέτουν ότι ο εκπαιδευτικός οφείλει να προσέχει την προφορά του, να ομιλεί αργά, να αρθρώνει τέλεια και να είναι ορθοφωνικά άψογος.

3.6 Ιδιαίτερη προσοχή επίσης πρέπει να δίνεται στο σωστό τονισμό των λέξεων. Λόγω της διακριτότητας του τόνου στην ελληνική χρειάζεται κατά την προφορά των

πρότυπων λέξεων να συνδυάζεται ο τόνος τους με παράλληλη κίνηση ή χτύπημα του χεριού που ακολουθεί τον επιτονισμό. Έτσι, δηλώνεται η θέση του τόνου και ο ρυθμός των εκφωνημάτων. Επίσης αποτελεσματικό μέσο είναι να ακούν οι μαθητές απλά ομοιοκατάληκτα ελληνικά τραγούδια και ποιηματάκια. Η μουσική και ο ρυθμός τους, εκτός των άλλων, τα βοηθούν στην εσωτερίκευση μορφημάτων και λεξημάτων της γλώσσα μας και τον εμπλουτισμό του λεξιλογίου τους.

Ακόμη, επειδή τα ελληνόπουλα στην ξένη συναντούν δυσκολίες και κάνουν λάθη στη συμφωνία άρθρου – ονόματος κατά γένος και αριθμό, καθόσον η ελληνική έχει τρία γένη (αρσενικό, θηλυκό και ουδέτερο), επιβάλλεται από τις πρώτες μαθήσεις της γλώσσας μας να υπογραμμίζεται το γένος με τα αντίστοιχα άρθρα (οριστικό και αόριστο) και ο σωστός σχηματισμός των αριθμών (ενικού και πληθυντικού) των ονομάτων.

3.7 Και το υλικό του 5ου τεύχους, δεν είναι παρά ένα μέσο για δραστηριότητες μάθησης της γλώσσας. Παράλληλα, ο εκπαιδευτικός οφείλει να οργανώνει καταστάσεις, όπου οι μικροί μαθητές θα ακροώνται μαγνητοφωνημένα ελληνικά παραμύθια, ποιήματα και άσματα (λαϊκά και έντεχνα) και απαγγελίες εκλεκτών λογοτεχνικών αποσπασμάτων. Επίσης, θα πρέπει οι μαθητές να παρακινούνται στο να διηγούνται στην ελληνική, ελεύθερα και αυθόρμητα, επεισόδια και καταστάσεις που έχουν βιώσει. Να περιγράφουν ή να διηγούνται μια εικονογραφημένη ιστορία, μια ιστορία σε κόμικ, ή σε διαφάνειες. Τέλος, δεν περιιτεύει να επαναληφθεί κι εδώ ότι ο εκπαιδευτικός οφείλει να διηγείται αργά και καθαρά παραμύθια, ιστορίες και ανέκδοτα και να διαβάξει με σωστή άρθρωση και καλή προφορά οφείλει να βελτιώνει διαρκώς τη δική του ομιλία σε καθαρότητα, ρυθμό, τόνο και γενικά σε ποιότητα. Και στον τομέα αυτό αποτελεί πρότυπο για τους μαθητές του.

3.8 Τέλος, κι ίσως το πιο σημαντικό είναι, το παιδί που αρχίζει να μαθαίνει συστηματικά την ελληνική γλώσσα στο εξωτερικό, πρέπει να έχει συνειδητοποιήσει πως η μάθηση αυτή δεν είναι αυτοσκοπός, αλλά μέσο για την επίτευξη άλλων σκοπών. Να έχει κατανοήσει ότι αξίζει τον κόπο το να μάθει να διαβάξει και να γράφει κατ'ελληνικά. (Θα επικοινωνεί, για παράδειγμα, με συγγενείς και φίλους στην Ελλάδα). Η συνειδητοποίηση της σκοπιμότητας και χρησιμότητας εκμάθησης της ελληνικής αποτελεί ισχυρό παρωθητικό παράγοντα, που ενεργοποιεί και κινητοποιεί το μαθητή να μαθαίνει.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: Οι ενότητες, ο κατάλογος και οι στόχοι τους

1η	Μάθημα Ελληνικών	6-7
2η	Ο Καραγκιόζης και οι αγκινάρες του πασά	8
3η	Ένα ατύχημα	9-10-11
4η	Το μωρό μας	12-13
5η	Η μαμά άφησε	14-15
6η	Ο πατέρας μου κι εγώ	16-17
7η	28η Οκτωβρίου	18-21
8η	Πόλεμος ή ειρήνη;	22-23
9η	Οι συλλογές των παιδιών	24-25
10η	Χριστούγεννα-Πρωτοχρονιά	26-31
11η	Οι δώδεκα μήνες και το βαρέλι τους	32-33
12η	Τα παιδιά παίζουν τα αγάλματα	34
13η	Το ραδιόφωνο	35
14η	Μια αλλιότικη εκδρομή	36-37
15η	Το δόντι της Ισμήνης	38-41
16η	Τα μαγαζιά	42-47
17η	Απόκριες	48-51
18η	Τα γενέθλια του Κοσμά	52-55
19η	25η Μαρτίου	56-57
20η	Το σπίτι μας	58-59
21η	Το καναρίνι της Ισμήνης	60-62
22η	Οι μέρες της εβδομάδας	63
23η	Το πριόνισμα του δέντρου	64-67
24η	Καλώς ήρθες θεία	68-69
25η	Πάσχα	70-71
26η	Ένα ωραίο δώρο	72-73
27η	Το πληγωμένο περιστέρι	74-75
28η	Η μαμά	76-77
29η	Η βάφτιση	78-80
30η	Η χελώνα και ο αετός	81-83

Τίτλος Ενότητας	Κοινωνικοπολιτισμικοί Στόχοι	Λεξιλογική Πράξη	Μορφώνηση
1. Μάθημα Ελληνικών.	<ul style="list-style-type: none"> ● Να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές τις λειτουργίες εκμάθησης της Ελληνικής. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Μιλώ για το σχολείο ● Δίνω εντολές: ετοιμάσου 	<ul style="list-style-type: none"> ● Η δομή: θέλω να, μου αρέσει να ● Άρθρο οριστικό, ενικός –πληθυντικός: ο,η,το,οι,τα
2. Ο Καραγκιόζης και οι αγκινάρες του Πασά.	<ul style="list-style-type: none"> ● Επαφή των μαθητών με στοιχεία ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς (θέατρο σκιών). 	<ul style="list-style-type: none"> ● Ζητώ πληροφορίες: Είναι μέσα ο Καραγκιόζης; Είναι νόστιμες οι αγκινάρες; 	<ul style="list-style-type: none"> ● Άρνηση: δεν ● Κατάφαση ● Κατάφαση-άρνηση: είμαι –δεν είμαι ● Γένη ονομάτων (αρσενικό, θηλυκό, ουδέτερο) ● Τακτικά αριθμητικά: 1-10ος
3. Ένα ατύχημα.	<ul style="list-style-type: none"> ● Καλλιέργεια φιλοζωικού πνεύματος. ● Συμβίωση, προστασία, φροντίδα μικρών ζώων. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Εκφράζουν σε προφορικό λόγο ένα εικονογραφημένο περιστατικό. ● Εκφράζουν σε προφορικό λόγο προσωπικά βιώματα. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Λεξιλόγιο: παιδικά παιχνίδια, χώροι παιδικών παιχνιδιών ● Τοπικά επιρρήματα ● Κύρια ονόματα ● Τα γένη των ονομάτων
4. Το μωρό μας.	<ul style="list-style-type: none"> ● Οικογένεια και οικογενειακές σχέσεις. ● Ελληνική οικογένεια 	<ul style="list-style-type: none"> ● Διατύπωση συγκριτικών προτάσεων με βάση χαρακτηριστικά προσώπων, ζώων, πραγμάτων. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Λεξιλόγιο μελών οικογένειας ● Υποκοριστικά σε –άκι, –ίτσα, –ούλα ● Συγκριτικά επιθέτων ● Ενεστώτας ρημάτων
5. Η μαμά άργησε.	<ul style="list-style-type: none"> ● Τρόποι και μέσα επικοινωνίας. ● Επικοινωνία με συγγενείς και φίλους 	<ul style="list-style-type: none"> ● Χαιρετισμοί: Καλημέρα, καλησπέρα, γεια σου-σας. ● Ερωτήσεις με: ποιος, ποια, ποιο, πού. ● Τηλεφωνική συνομιλία. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Λεξιλόγιο σχετικό με τα μέσα επικοινωνίας ● Αριθμητικά απόλυτα και τακτικά 1-10 ● Φράσεις με ρήμα στον Ενεστώτα

6. Ο πατέρας, η μητέρα κι εγώ.	<ul style="list-style-type: none"> ● Να αναβιώσουν την θέρμη της πατρικής και μητρικής αγάπης Z Να συνειδητοποιήσουν πως οι γονείς εκδηλώνουν την γονεϊκή τους αγάπη. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Να εκφράζουν την αγάπη στους γονείς τους. ● Να μιλήσουν για τις φροντίδες των γονιών απέναντί τους. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Τονισμός σύντομου κειμένου ● Αριθμητικά απόλυτα 1-100 ● Υποκοριστικά σε -ούλης, -ούλα ● Παραγωγή λέξεων και συνειδητοποίηση φωνήματος – γραφήματος/ση/
7. «28η Οκτωβρίου».	<ul style="list-style-type: none"> ● Να συνειδητοποιήσουν γιατί ο ελληνισμός γιορτάζει την 28η Οκτωβρίου. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Ζητώ πληροφορίες (Έμαθες το ποίημα σου; Ξέρεις να χορεύεις;) ● Δίνω πληροφορίες (Εγώ ξέρω. Εσύ ξέρεις; Εσύ ξέρεις όλους τους χορούς;) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Γένη ονομάτων και αριθμός (ενικός-πληθυντικός) ● Συνείδηση της χρονικότητας (τώρα, χθες, αύριο – αγοράζω)
8. Πόλεμος ή ειρήνη.	<ul style="list-style-type: none"> ● Να σχηματίσουν θετικές στάσεις για την ειρηνική συμβίωση των ανθρώπων. ● Να αποδέχονται τον άλλο όπως είναι. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Προτάσεις με το θέλω να (θέλω, δεν θέλω, θέλω αλλά...) ● Προτάσεις με το πώς; (Πώς σε λένε, πώς λένε το μπαμπά σου;) ● Συστήνω και συστήνομαι. Πώς είμαι (χαρούμενος – λυπημένος). 	<ul style="list-style-type: none"> ● Οριστικό και αόριστο άρθρο ● Πληθυντικός αριθμός
9. Οι συλλογές των παιδιών.	<ul style="list-style-type: none"> ● Ικανοποίηση φυσικών τάσεων και ενδιαφερόντων των παιδιών. Z Ικανοποίηση της τάσης του «έχειν» και «κατέχειν». ● Συνειδητοποίηση της οικουμεικότητας μέσα από τα γραμματόσημα διαφόρων χωρών. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Περιγράφω αντικείμενα. ● Εκφράζω σε προφορικό λόγο ό,τι βλέπω σε εικόνες. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Τα ρήματα ● Σημεία στίξης (:;!) ● Τα γένη των ονομάτων

10. Χριστούγεννα – Πρωτοχρονιά	<ul style="list-style-type: none"> ● Εξοικείωση με ορθόδοξη θρησκευτική ζωή. ● Γνωριμία ελληνορθόδοξων εθίμων. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Λέω ευχές σχετικές με τις ημέρες των Χριστουγέννων και της πρωτοχρονιάς- Γράφω σχετικές κάρτες . ● Προτάσεις με θέλω, θα ήθελα, όχι δε θέλω. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Λεξιλόγιο σχετικό με Χριστούγεννα – Πρωτοχρονιά και σχετικά έθιμα ● Εμπέδωση φωνηματική και γραφηματική του sm
11. Οι δώδεκα μήνες και το βαρέλι τους.	<ul style="list-style-type: none"> ● Να μάθουν να λένε και να γράφουν τα ονόματα των μηνών. ● Να αντλούν πληροφορίες από την μελέτη του ημεροδείκτη. ● Να οικειωθούν στοιχεία της ελληνικής λαϊκής παράδοσης. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Ζητώ πληροφορίες κάνοντας ερωτήσεις με χρήση του πότε (γεννήθηκες, γιορτάζεις, πηγαίνεις στο ελληνικό σχολείο...Πότε γελάει και πότε κλαίει ο Μάρτης) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Απόλυτα και κανονικά αριθμητικά 1-30 ● Κύρια ονόματα ● Λεξιλόγιο σχετικό με τους μήνες του χρόνου
12. Τα παιδιά παίζουν τα αγάλματα.	<ul style="list-style-type: none"> ● Να κατανοούν οδηγίες εκτέλεσης ενός έργου. ● Τα παιχνίδια αλλού κι εδώ και άλλοτε και τώρα. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Κατανοώ και δίνω πληροφορίες σχετικές με τον εαυτό μου και των σχέσεών μου με άλλους 	<ul style="list-style-type: none"> ● Τοπικά επιρρήματα (πάνω-κάτω, μέσα-έξω, μπροστά-πίσω, δεξιά-αριστερά) ● Επιτοπισμός-χρήση σημείων στίξης ● Χρήση συγκριτικών επιθετικών ● Διάκριση ποιο-ποιο, η-ή
13. Το ραδιόφωνο.	<ul style="list-style-type: none"> ● Σεβασμός των αναγκών και διαθέσεων του άλλου. ● Τα δικαιώματα και οι υποχρεώσεις μου σε σχέση με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των άλλων. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Κατανοώ εντολές και ενεργώ σύμφωνα μ' αυτές. ● Μύηση σε απλές μεταφορικές σημασίες συχνόχρηστων λέξεων και φράσεων 	<ul style="list-style-type: none"> ● Η δομή της προστακτικής (προσταγής – προτροπής): σώπαινε, σταμάτα, στρίψε ● Η δομή επιφωνηματικής πρότασης τύπου: τι εύκολο, δύσκολο, ευχάριστο! ● Η χρήση της αποστρόφου (έκθλιψη, αφαίρεση, αποκοπή)

14. Μια αλλιώτικη εκδρομή.	<ul style="list-style-type: none"> ● Να οικειοποιηθούν ένα λεξιλόγιο σχετικό με τις καιρικές καταστάσεις. ● Να εκφράζουν τις επιθυμίες τους (θα ήθελα, θέλω, πόσο θα ήθελα, μακάρι). 	<ul style="list-style-type: none"> ● Ευχές υποδοχής και αναχώρησης κάποιου ● Διηγούμαι συνοπτικά μια ψυχαγωγική επίσκεψη σ' ένα εξοχικό μέρος ● Να περιγράφουν κάτι το φανταστικό. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Λεξιλόγιο σχετικό με καιρικά φαινόμενα ● Εναλλαγή των όρων μιας φράσης
15. Το δόντι της Ισμήνης.	<ul style="list-style-type: none"> ● Να γνωρίσουν τον εαυτό τους και τους άλλους. ● Να φροντίζουν την υγεία τους. ● Να οικειωθούν ελληνικά πολιτισμικά στοιχεία. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Να μεταφράζουν εικονικό λόγο σε προφορικό. ● Να κατανοούν σύντομα γραπτά κείμενα. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Απλές φράσεις με έχω-είχα ● Οικογένειες λέξεων σχετικές με δόντια ● Παραγωγή επιθέτων από ουσιαστικά.
16. Τα μαγαζιά.	<ul style="list-style-type: none"> ● Να μάθει το λεξιλόγιο το σχετικό με την κατανόηση καθημερινών αναγκών (ένδυσης, υπόδησης, τροφής κ.λπ.). 	<ul style="list-style-type: none"> ● Περιγράψω αντικείμενα ● Ζητώ κάτι ● Δίνω πληροφορίες σχετικές με αιτήματά μου 	<ul style="list-style-type: none"> ● Επίθετα σε -ος -η-ο ● Αύξηση και μείωση φράσεων-προτάσεων ● Λεξιλόγιο σχετικό με καταστήματα και αγοραπωλησία
17. Απόκριες.	<ul style="list-style-type: none"> ● Να ζήσουν την ατμόσφαιρα ελληνικής αποκριάς και Καθαρής Δευτέρας στη χώρα που ζουν. ● Να βιώσουν ελληνικά πολιτισμικά στοιχεία. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Να διαβάζουν και να γράφουν προσκλήσεις ● Να απαντούν καταφατικά και αποφατικά σε απλές ερωτήσεις 	<ul style="list-style-type: none"> ● Μεγενθυτικά ονόματα ● Σύνθετα ουσιαστικά και επίθετα ● Πληθυντικός ονομάτων σε -ας ● Διάκριση -ι-η και -οι σε ονόματα ουδέτερα και θηλυκά ● Λεξιλόγιο σχετικό με Απόκριες

18. Τα γενέθλια του Κοσμά.	<ul style="list-style-type: none"> ● Να συμμετέχουν στις χαρές των άλλων. ● Να προσκαλούν και να προσκαλούνται σε κοινωνικές εκδηλώσεις. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Διαβάζω και γράφω προσκλήσεις φίλων. ● Λέω ευχές σε εορτάζοντα τα γενέθλιά του. ● Διηγούμαι απλά μian εορτή γενεθλίων. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Λεξιλόγιο σχετικό με αναψυκτικά και γλυκά ● Αύξηση φράσεων ● Εναλλαγή όρων φράσης ● Χρήση τελείας, ερωτηματικού και θαυμαστικού ● Δομή από Ενεστώτα σε Παρατατικό του ρήματος είμαι
19. 25η Μαρτίου.	<ul style="list-style-type: none"> ● Να συνειδητοποιήσουν γιατί ο ελληνοισμός γιορτάζει την 25η Μαρτίου. ● Να συνειδητοποιήσουν τα σύμβολα (σημαία, ενδυμασία) του ελληνοισμού. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Να διαβάζουν το πρόγραμμα εορταστικής εκδήλωσης - Να μεταφράζουν εικονικό λόγο σε γραπτό και αντίστροφα. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Αντικατάσταση ονομάτων από την αντωνυμία του, τη, το
20. Το σπίτι μας.	<ul style="list-style-type: none"> ● Να επικοινωνούν γραπτώς με συγγενείς τους που διαμένουν στην Ελλάδα ή άλλους. ● Η κατοικία του ανθρώπου άλλοτε και τώρα, αλλού κι εδώ 	<ul style="list-style-type: none"> ● Να γράφουν ένα απλό γράμμα σε φιλικό πρόσωπο. ● Να μιλήσουν για το ταξίδι μιας επιστολής ● Να περιγράψουν το σπίτι τους 	<ul style="list-style-type: none"> ● Λεξιλόγιο σχετικό με μέρη και έπιπλα σπιτιού ● Συμφωνία άρθρου, ονόματος, επιθέτου ● Προτάσεις σύγκρισης ● Μείωση φράσης
21. Το καναρίνι της Ισμήνης.	<ul style="list-style-type: none"> ● Να αγαπούν και να προστατεύουν τα ζώα. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Να λένε βιώματά τους από τη συναναστροφή τους με μικρά κατοικίδια ζώα ● Να εντάσσουν στο χρονικό πλαίσιο των καθημερινών δραστηριοτήτων τους την ενασχόλησή τους με το αγαπημένο τους ζώο. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Αύξηση φράσης καταφατικά ● Υποκοριστικά σε -ακι, -ακος, -ιτσα, -ουλα ● Γενική κτητική

22. Οι μέρες της εβδομάδας.	<ul style="list-style-type: none"> ● Γνώση των ημερών της εβδομάδας. ● Να τοποθετεί τον εαυτό του στο χρόνο 	<ul style="list-style-type: none"> ● Να εντάσσει τον εαυτό του στο χρόνο και να τοποθετεί τις πράξεις του στο χρόνο ● Να αντλεί πληροφορίες από κείμενα με χρονική αλληλουχία δραστηριοτήτων 	<ul style="list-style-type: none"> ● Λεξιλόγιο: οι μέρες της εβδομάδας ● Μείωση φράσης
23. Το πριόνισμα του δέντρου.	<ul style="list-style-type: none"> ● Να συνειδητοποιήσουν τις ωφέλειες του ανθρώπου από τα δέντρα. ● Να προστατεύουν τα δέντρα. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Να μιλήσουν για το δάσος και τα αγαθά που προσφέρει στον άνθρωπο ● Να προτείνουν πως μπορούν να προστατεύουν το δάσος ● Παροιμίες 	<ul style="list-style-type: none"> ● Μετασχηματισμός απλών φράσεων από ενικό σε πληθυντικό και αντίστροφα ● Γενική κτητική ● Διάκριση της και τις
24. Καλώς ήρθες θεία!.	<ul style="list-style-type: none"> ● Να γνωρίσουν τα μέσα κοινωνικής. ● Να διηγούνται τη μέρα τους κάνοντας χρήση χρονικών εννοιών. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Να μιλήσουν για ένα ταξίδι τους στην Ελλάδα ή αλλού. ● Να μιλήσουν για συγγενείς τους στην Ελλάδα. ● Ευχές κατά την υποδοχή ● Να λένε την ώρα σε διαφορετικές στιγμές. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Δομή φράσεων με αόριστο ● Λεξιλόγιο σχετικό με τα μέσα κοινωνικής ● Δομή καταφατικών απαντήσεων σε απλή ερώτηση (θα πας ταξίδι;)
25. Πάσχα.	<ul style="list-style-type: none"> ● Να ονομάζουν και να αναγνωρίζουν τα μέρη της ώρας. ● Να αναβιώσουν και να γνωρίσουν πασχαλινά έθιμα από την ορθόδοξη παράδοση. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Εκφράζουν πασχαλινές ορθόδοξες ευχές ● Να περιγράφουν το περιεχόμενο του πασχαλινού γεύματος. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Καταφατικές απαντήσεις σε απλές ερωτήσεις που εισάγονται με το πότε και πού ● Λεξιλόγιο σχετικό με Πάσχα

26. Ένα ωραίο δώρο.	<ul style="list-style-type: none"> ● Να αναγνωρίσουν διάφορα επαγγέλματα. ● Να συνειδητοποιήσουν τη σημασία του επαγγέλματος για το άτομο και το σύνολο. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Να εκφράσουν επαγγελματικές τους προτιμήσεις. ● Να μιλήσουν για τα επαγγέλματα των γονιών τους ● Να κάνουν σχέδια για το επαγγελματικό τους μέλλον. ● Να ταυτίσουν επαγγέλματα από την περιγραφή τους. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Ονόματα αρσενικά, θηλυκά, ουδέτερα ● Λεξιλόγιο επαγγελμάτων ● Δομή φράσης με: της, την, τις
27. Το πληγωμένο περιστέρι.	<ul style="list-style-type: none"> ● Να προσπατεύουν και να φροντίζουν τα αδύναμα πλάσματα της φύσης. ● Διαμόρφωση θετικών στάσεων απέναντι στα ζώα. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Να μιλήσουν για το πώς μπορούν να φροντίζουν τα πουλιά όταν δεν βρίσκουν τροφή. ● Να μιλήσουν για φροντίδες πληγωμένων ζώων (κέντρα περίθαλψης πληγωμένων πτηνών). 	<ul style="list-style-type: none"> ● Σχηματισμός μιας σύνθετης πρότασης από τρεις ασύνδετες ● Ομαδοποίηση λέξεων συγγενικών ● Σχηματισμός λέξεων με μόριο -ξε και επίρρημα ξανά ● Φώνημα και γράφημα /sm/<sm>
28. Η μαμά.	<ul style="list-style-type: none"> ● Δεσμός παιδιού και μητέρας. ● Μητρική αγάπη και στοργή και συναισθήματα παιδιού προς τη μητέρα του. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Ερωτήσεις με ποιος, ποια, ποιο. ● Μιλάω για τη μητέρα μου. ● Μιλάω για τις εξόδους μου από το σπίτι, παρέα με τη μητέρα. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Άρνηση δεν (μπορώ, πρέπει, πάω) ● Χρονικά επιρρήματα (σήμερα, χθες, αύριο) ● Ενεστώτας ρημάτων σε -ώ ● Οι δυο τύποι συγκριτικού βαθμού επιθέτων ● Επίθετα (όμορφη μαμά)
29. Η βάφτιση.	<ul style="list-style-type: none"> ● Να οικειωθούν τη διαδικασία ελληνορθόδοξου βαπτίσματος μωρού και συναφών εθίμων. 	<ul style="list-style-type: none"> ● Να μιλήσουν για τη δική τους βάφτιση (τόπος, χρόνος) ή για τη βάφτιση αδελφού-ής τους ● Να μιλήσουν για το όνομά τους. Τίνος το όνομα φέρουν; 	<ul style="list-style-type: none"> ● Λεξιλόγιο σχετικό με βάφτιση ● Διάκριση πού-που, πώς-πως, ή -η ● Η δομή ενεστώτα του λεω

<p>30. Η χελώνα και ο αετός.</p>	<ul style="list-style-type: none">● Να οικειωθούν το διδακτικό περιεχόμενο του αισώπειου μύθου.● Να συνειδητοποιήσουν πως το ίδιο γεγονός μπορεί να λέγεται και να γράφεται σε πεζό και ποιητικό λόγο.	<ul style="list-style-type: none">● Να αφηγούνται συνοπτικά ένα μύθο. Παιχνίδι ρόλων.● Να αντλούν πληροφορίες από κείμενο που διαβάζουν● Να απαντούν με ισοδύναμες σημασιολογικά φράσεις σε απλές ερωτήσεις (Θα μου μάθεις να πετώ;)● Να μεταφράζουν τον εικονικό λόγο σε γραπτό (πεζό και ποιητικό)	<ul style="list-style-type: none">● Μετατροπή απλών φράσεων από τον ενικό στον πληθυντικό● Παραγωγή σύνθετων λέξεων● Οριστικά και αόριστα άρθρα ονομάτων.
----------------------------------	---	---	---

Ενότητα 1η: Μάθημα Ελληνικών

1. Γενικοί στόχοι.

- Να αποκτήσουν τα παιδιά ενδιαφέρον για το μάθημα της ελληνικής γλώσσας.

2. Ειδικοί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι:

- Να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές τις λειτουργίες εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας.

- Να κατανοήσουν ότι το ελληνικό σχολείο θα τους δώσει την ευκαιρία να γνωρίσουν την ελληνική παράδοση και να έρθουν σ' επαφή με την πολιτιστική κληρονομιά των προγόνων τους.

- Να καταλάβουν ότι το ελληνικό σχολείο μπορεί να αποτελέσει μέσο συνοχής των Ελλήνων της διασποράς.

β. Ψυχοπαιδαγωγικοί στόχοι:

- Να διαπιστώσουν ότι το σχολείο είναι τόπος χαράς και διασκέδασης και όχι μόνο συσσώρευσης γνώσεων.

- Να συνειδητοποιήσουν ότι η εκμάθηση της ελληνικής γλώσσας θα αποτελέσει μέσο επικοινωνίας με τις ρίζες τους.

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

- Να πλουτίσουν το λεξιλόγιό τους μιλώντας για το σχολείο.

- Να μάθουν εντολές του τύπου "ετοιμάσου να...".

- Να εκφράζουν επιθυμίες χρησιμοποιώντας φράσεις όπως, "θέλω να..., μου αρέσει να...".

- Να φτιάχνουν αρνητικές προτάσεις χρησιμοποιώντας το αρνητικό μόριο "δεν".

- Να χρησιμοποιούν σωστά το οριστικό άρθρο και στους δυο αριθμούς και στα τρία γένη.

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Η ενότητα προσφέρεται για συζήτηση-επέκταση σχετική με την Ελλάδα.

Δίνεται η ευκαιρία στο παιδί να κατανοήσει την αναγκαιότητα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας, να γνωρίσει τις ομορφιές της Ελλάδας και του ελληνικού πολιτισμού.

Η άσκηση 1 δίνει την έννοια του ουσιαστικού.

Η άσκηση 2 βοηθάει στη σωστή χρήση του οριστικού άρθρου.

Με την άσκηση 3 δίνεται η ευκαιρία στο δάσκαλο να διδάξει τον πληθυντικό των ουσιαστικών και τη σωστή γραφή του.

Η άσκηση 4 αναφέρεται στο αόριστο άρθρο.

Με την άσκηση 5 μαθαίνει να κάνει βουλευτικές προτάσεις χρησιμοποιώντας το ρήμα "θέλω" και "μου αρέσει".

Με την άσκηση 6 μαθαίνει να διατυπώνει αντίθετα κάνοντας χρήση του αρνητικού μορίου "δεν".

Ενότητα 2η: Ο Καραγκιόζης και οι αγκινάρες του πασά

1. Γενικοί στόχοι.

- Επαφή των μαθητών με στοιχεία της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς.
- Γνωριμία με το θέατρο σκιών και τους ήρωές του.

2. Ειδικοί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι:

- Να γνωρίσουν οι μαθητές βασικούς ήρωες του θεάτρου σκιών, τους χαρακτήρες, τα γλωσσικά μέσα και το ύφος τους.
- Να κατανοήσουν τη λειτουργικότητα του θεάτρου σκιών σε παλαιότερες εποχές.

β. Ψυχοπαιδαγωγικοί στόχοι:

- Να αποκτήσουν τη δυνατότητα τα παιδιά να συμμετέχουν στην προετοιμασία και το παίξιμο μιας απλής παράστασης Καραγκιόζη.
- Να κατανοήσουν την αξία της συμμετοχής στα ομαδικά δρώμενα και να βιώσουν τη συγκινησιακή φόρτιση που απορρέει από αυτά.

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

- Να κατακτήσουν το βασικό λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας που αναφέρεται στον Καραγκιόζη.
- Να είναι σε θέση να διατυπώνουν μια αρνητική και μια καταφατική απάντηση.
- Να καλλιεργήσουν επικοινωνιακές δεξιότητες.
- Να μάθουν να χρησιμοποιούν σωστά τα τρία γένη των ονομάτων.
- Να γνωρίσουν τα τακτικά αριθμητικά 1-10ος.

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Βασική προϋπόθεση για επιτυχία στη συγκεκριμένη ενότητα είναι να δώσει ο δάσκαλος βασικές πληροφορίες για τον Καραγκιόζη και τους υπόλοιπους κεντρικούς ήρωες. Να δώσει την ευκαιρία στα παιδιά να εκφραστούν ελεύθερα ανακοινώνοντας στην τάξη όσες πληροφορίες γνωρίζουν σχετικά με τον Καραγκιόζη.

Απαραίτητο θεωρείται και το στήσιμο μέσα στην τάξη μιας απλής σκηνής στην οποία θα παιχτούν ορισμένα αποσπάσματα.

Επίσης τα παιδιά μπορούν να κατασκευάσουν φιγούρες του Καραγκιόζη.

Το κείμενο της συγκεκριμένης ενότητας μπορεί να παιχτεί από τα παιδιά τα οποία έχουν τη δυνατότητα να αυτοσχεδιάσουν τη συνέχεια και το τέλος της ιστορίας.

Η άσκηση 3 βοηθά τα παιδιά να κατανοήσουν το διαχωρισμό των ονομάτων σε αρσενικά, θηλυκά και ουδέτερα.

Η άσκηση 4 δίνει τη δυνατότητα στο παιδί να γνωρίσει πολλούς τρόπους με τους οποίους μπορεί να δηλώνει μια κατάφαση.

Με την άσκηση 5 το παιδί μαθαίνει το βοηθητικό ρήμα "είμαι" σ' όλους τους τύπους.

Με τις ασκήσεις 6 και 7 γνωρίζει τα τακτικά αριθμητικά.

Ενότητα 3η: Ένα ατύχημα

1. Γενικοί στόχοι.

- Η ομαδικότητα και η συντροφικότητα του παιδικού παιχνιδιού.

2. Ειδικοί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι:

- Η ανάπτυξη και η καλλιέργεια του ζωοφιλικού πνεύματος.
- Η συμβίωση, προστασία και η φροντίδα των μικρών ζώων.

β. Ψυχοπαιδαγωγικοί στόχοι:

- Να δημιουργηθεί ευχάριστη ατμόσφαιρα στην τάξη δίνοντας τη δυνατότητα στα παιδιά να αναφερθούν σε δικές τους ανάλογες εμπειρίες.

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

Το περιεχόμενο της ενότητας σχετίζεται με καθημερινές καταστάσεις που έχουν σχέση με το παιδί και το παιχνίδι. Δίνεται η ευκαιρία να αναπτυχθεί ανάλογο λεξιλόγιο.

- Να καλλιεργηθεί ο προφορικός λόγος με το εικονογραφημένο ατύχημα που προηγείται.

- Με τη διδασκαλία των προφορικών επιρρημάτων το παιδί μαθαίνει να τοποθετείται στο χώρο και να χρησιμοποιεί προφορικά και γραπτά ανάλογες εκφράσεις.

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Ο δάσκαλος μπορεί να χρησιμοποιήσει ως αφορμή την εικονογραφημένη ιστορία.

Τα παιδιά παρατηρούν τις εικόνες, περιγράφουν και διηγούνται την ιστορία.

Η ατμόσφαιρα που δημιουργείται στην τάξη δίνει την ευκαιρία στα παιδιά να εκφραστούν ελεύθερα και να εκφράσουν ανάλογα βιώματα.

Το κείμενο δίνει την ευκαιρία στο δάσκαλο να κάνει αναφορά στη συμβίωση ανθρώπων και ζώων και στη προστασία και φροντίδα των ζώων. Καλλιεργείται έτσι το ζωοφιλικό πνεύμα των παιδιών.

Τόσο η εικονογραφημένη ιστορία όσο και το κείμενο προσφέρονται για δραματοποίηση.

Οι ασκήσεις 1 και 2 ελέγχουν την κατανόηση του κειμένου από τα παιδιά.

Με τις ασκήσεις 4 και 5 το παιδί μαθαίνει να κλίνει και να χρησιμοποιεί σωστά όλους τους τύπους του βοηθητικού ρήματος "έχω".

Η άσκηση 6 αναφέρεται στο κεφαλαίο γράμμα των ονομάτων.

Με την άσκηση 7 γίνεται διαχωρισμός των ουσιαστικών σε αρσενικά, θηλυκά, ουδέτερα.

Ενότητα 4η: Το μωρό μας

1. Γενικός στόχος.

- Να κατανοήσουν τα παιδιά τους στενούς δεσμούς που συνδέουν τα μέλη της οικογένειας.

- Να γνωρίσουν τον τρόπο αντίδρασης των μελών της οικογένειας κατά τη γέννηση ενός παιδιού.

- Να γίνουν ικανοί οι μαθητές να μιλούν με άνεση για τη δική τους οικογένεια.

2. Ειδικοί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικός στόχος:

- Να δείξουμε ότι ο ερχομός ενός νεογέννητου αποτελεί ένα βίωμα, με αφορμή το οποίο τα παιδιά μπορούν να συνειδητοποιήσουν τη ζωή μιας οικογένειας και τις σχέσεις που αναπτύσσονται μεταξύ των μελών της.

β. Ψυχοπαιδαγωγικοί στόχοι:

- Να μάθουν τα παιδιά να συμμετέχουν στις χαρές μιας οικογένειας, όπως είναι η γέννηση ενός παιδιού.

- Να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά το ρόλο του κάθε μέλους της οικογένειας και την ανεκτικότητα, κατανόηση και αναγνώριση του "άλλου" στο πλαίσιο της οικογένειας.

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

- Να κατακτήσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας που αναφέρεται στον ερχομό ενός παιδιού στο σπίτι ως νέου μέλους της οικογένειας.

- Να διατυπώνουν συγκριτικές προτάσεις με βάση χαρακτηριστικά προσώπων, ζώων και πραγμάτων.

- Να μάθουν το συγκριτικό βαθμό των επιθέτων.

- Να γνωρίσουν τα παιδιά τη μορφολογία του Ενεστώτα των ρημάτων σε -ω.

- Να μάθουν να διατυπώνουν προφορικά και γραπτά, υποκοριστικά σε -άκι, -ίτσα, -ούλα.

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Η εικονογραφημένη σελίδα που υπάρχει πριν από τα κείμενα βοηθάει τα παιδιά να εκφραστούν προφορικά και να μιλήσουν για το γεγονός της γέννησης ενός μωρού.

Τα παιδιά μπορούν να σχολιάσουν τα πρόσωπα, τους χώρους όπου διαδραματίζονται τα γεγονότα και να εκφράσουν ανάλογες βιωματικές εμπειρίες.

Στην άσκηση 1 του τετραδίου δραστηριοτήτων τα παιδιά γράφουν υποκοριστικά των λέξεων σε -άκι, -ίτσα, -ούλα.

Με την άσκηση 2 επιδιώκουμε τη γραπτή διατύπωση συγκριτικών προτάσεων με βάση χαρακτηριστικά προσώπων, ζώων, πραγμάτων.

Στις ασκήσεις 3 και 4 γίνεται διδασκαλία της μορφολογίας του Ενεστώτα στην ενεργητική φωνή των ρημάτων πρώτης συζυγίας.

Ενότητα 5η: Η μαμά άργησε

1. Γενικοί στόχοι.

- Να μάθουν οι μαθητές να χρησιμοποιούν φράσεις που σχετίζονται με την τηλεφωνική επικοινωνία.

- Να αποκτήσουν την ικανότητα να χρησιμοποιούν το τηλέφωνο ως μέσο επικοινωνίας.

2. Ειδικοί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικοί:

- Να γνωρίσουν σύγχρονα μέσα επικοινωνίας.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι η τεχνολογική εξέλιξη βοηθά τον άνθρωπο να επικοινωνεί με τους συνανθρώπους του όσο μακριά κι αν βρίσκονται.

β. Ψυχοπαιδαγωγικός στόχος:

- Με τη χρήση του τηλεφώνου ως μέσου επικοινωνίας επιδιώκουμε να μάθει το παιδί τις δυνατότητες του μέσου αυτού και την συμβολή του στην επικοινωνία μας με τους άλλους ανθρώπους.

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

- Να κατακτήσουν τα παιδιά το λεξιλόγιο που είναι σχετικό με τα μέσα επικοινωνίας.
- Να μάθουν να χρησιμοποιούν χαιρετισμούς όπως, καλημέρα, καλησπέρα, γεια σου-σας.
- Να μάθουν να χρησιμοποιούν φράσεις που χρειάζονται σε μια τηλεφωνική συνομιλία.
- Να κάνουν ερωτήσεις χρησιμοποιώντας την ερωτηματική αντωνυμία ποιος, ποια, ποιο.
- Να μάθουν τη χρήση των απολύτων και τακτικών αριθμητικών.

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Με αφορμή την εικονογραφημένη σελίδα που υπάρχει στο τετράδιο δραστηριοτήτων γίνεται αναλυτική συζήτηση για τους σημερινούς τρόπους επικοινωνίας. Η συζήτηση μπορεί να ξεκινήσει από "το γράμμα που ταξιδεύει" και να φτάσει στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο.

Η άσκηση 1 βοηθάει στην καλλιέργεια του προφορικού λόγου. Τα παιδιά μπορούν να κάνουν παρόμοιους διάλογους μέσα στην τάξη χρησιμοποιώντας φράσεις που είναι απαραίτητες σε μια τηλεφωνική επικοινωνία.

Με την άσκηση 2 μαθαίνουν να κλίνουν τον Ενεστώτα των ρημάτων της α' συζυγίας. Με την άσκηση 3 γνωρίζουν τη γραφή των απόλυτων αριθμητικών, 0-10.

Στην άσκηση 4 τα παιδιά, βοηθούμενα από την εικόνα, έρχονται σ' επαφή με τα τακτικά αριθμητικά.

Με την άσκηση 5 μαθαίνουν να κάνουν σύνθετες λέξεις με το τηλε(μακριά). Τις ίδιες λέξεις τα παιδιά τις γράφουν στη γλώσσα που μιλούν και έτσι βλέπουν την αντιστοιχία, αν υπάρχει. Συνειδητοποιούν ότι οι σχετικές ξένες λέξεις είναι δανεισμένες από την ελληνική γλώσσα και γιατί αξίζει, εκτός των άλλων, να μαθαίνουν ελληνικά.

Ενότητα 6η: Ο πατέρας, η μητέρα κι εγώ

1. Γενικοί στόχοι.

- Να αναβιώσουν τη θέρμη της πατρικής και μητρικής αγάπης.
- Να συνειδητοποιήσουν πως οι γονείς εκδηλώνουν την αγάπη τους προς τα παιδιά.

2. Ειδικοί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικός στόχος:

- Να κατανοήσουν τα παιδιά ότι η αγάπη των γονιών απέναντι στα παιδιά τους είναι στοιχείο συνοχής και συνύπαρξης της οικογένειας σ' όλο τον κόσμο.

β. Ψυχοπαιδαγωγικοί στόχοι:

- Να νιώσουν χαρά και ικανοποίηση μιλώντας για τα δικά τους συναισθήματα αγάπης απέναντι στον πατέρα και τη μητέρα τους.

- Να τους δοθεί η δυνατότητα να μιλήσουν για τις φροντίδες των γονιών απέναντί τους.

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

- Να κατακτήσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας που αναφέρεται στην οικογένεια και τις σχέσεις των γονιών με τα παιδιά τους.

- Να μάθουν να σχηματίζουν υποκοριστικά σε -ούλης, -ούλα.

- Να μάθουν τα απόλυτα αριθμητικά 1-100.

- Να κατακτήσουν τον τρόπο παραγωγής λέξεων και να συνειδητοποιήσουν το φώνημα-γράφημα "σμ".

- Να ασκηθούν στο σωστό τονισμό λέξεων ενός μικρού κειμένου.

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Ο δάσκαλος θα πρέπει να είναι ενήμερος, πριν τη διδασκαλία της ενότητας, για τις περιπτώσεις των παιδιών που έχουν κάποιο πρόβλημα στην οικογένειά τους.

Πριν την ανάγνωση των ποιημάτων που αναφέρονται στον πατέρα και τη μητέρα υπάρχουν εικονογραφημένοι στίχοι από τους οποίους μπορεί να αρχίσει η διδασκαλία. Τα παιδιά μπορούν να μιλήσουν για τον τρόπο που οι γονείς εκφράζουν την αγάπη απέναντί τους και αντίστροφα.

Η συζήτηση θα επεκταθεί στην οικογένεια του κάθε παιδιού.

Στο τετράδιο δραστηριοτήτων υπάρχει μελοποιημένο ακόμα ένα τραγούδι για τη μητέρα. Αν υπάρχει δυνατότητα μπορεί να ακουστεί από τα παιδιά.

Με την άσκηση 1 το παιδί κάνει σύνθετες λέξεις με πρώτο συνθετικό το "γλυκά".

Με την άσκηση 2 το παιδί μαθαίνει να γράφει χαϊδευτικά σε -ακης και -ούλα.

Η άσκηση 4 στοχεύει στην εξάσκηση του παιδιού στο τονισμό των λέξεων.

Η άσκηση 5 είναι επαναληπτική της σωστής χρήσης του άρθρου.

Με την άσκηση 6 το παιδί συνειδητοποιεί πώς γίνεται η παραγωγή ουσιαστικών και μετοχών από ρήματα και ταυτόχρονα ασκείται στη σωστή παραγωγή και γραφή του φωνήματος και γραφήματος "σμ".

Ενότητα 7η: 28η Οκτωβρίου

1. Γενικοί στόχοι.

- Να μάθουν τα παιδιά για το ιστορικό γεγονός. Να γνωρίσουν τον τρόπο εορτασμού της επετείου στην Ελλάδα και όπου υπάρχουν Έλληνες.

- Να συνειδητοποιήσουν γιατί ο Ελληνισμός γιορτάζει την 28η Οκτωβρίου.

2. Ειδικοί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι:

- Να κατανοήσουν ότι ο πόλεμος του 1940 ήταν αγώνας για τη διατήρηση της ελευθερίας του ελληνικού έθνους.

- Να κατανοήσουν ότι ο εορτασμός της επετείου της 28ης Οκτωβρίου αποτελεί στοιχείο αναγνώρισης της ελληνικής εθνότητας και προσδιορισμού της πολιτισμικής μας ταυτότητας ως Ελλήνων.

β. Ψυχοπαιδαγωγικοί στόχοι:

- Να μάθουν τα παιδιά να συμμετέχουν στον εορτασμό εθνικών επετείων και να αναπτύσσουν βιωματική σχέση με τα γεγονότα.

- Να συνειδητοποιήσουν ότι η συμμετοχή στις εθνικές επετείες αποτελεί στοιχείο συνοχής των μελών μιας κοινότητας.

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

- Να κατακτήσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο που σχετίζεται με τη θεματική ενότητα.

- Να ζητούν και να δίνουν πληροφορίες χρησιμοποιώντας εκφράσεις όπως: έμαθες να..., ξέρεις να..., εγώ ξέρω..., εσύ ξέρεις...;

- Να αποκτήσουν συνείδηση της χρονικότητας (τώρα-χτες-αύριο).

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Το κείμενο λόγω της διαλογικής του μορφής δίνει τη δυνατότητα στα παιδιά να μπουν στο κλίμα της εορταστικής ατμόσφαιρας της ημέρας και να παρακινήθουν να μιλήσουν για εμπειρίες ή βιώματα από παρόμοιες γιορτές.

Μπορεί επίσης ο δάσκαλος να ζητήσει από τα παιδιά να προσκομίσουν σχετικό υλικό, αν φυσικά έχουν.

Η δομή του κειμένου είναι απλή και διασφαλίζεται η αμεσότητα, η εύκολη πρόσληψη και η οικειοποίηση χρήσιμων εκφράσεων.

Μπορεί να γίνει δραματοποίηση του κειμένου.

Οι ασκήσεις 1 και 2 βοηθούν το δάσκαλο να διαπιστώσει το βαθμό κατανόησης του κειμένου από τα παιδιά.

Οι ασκήσεις 3 και 4 αναφέρονται στα τρία γένη των ονομάτων και στον αριθμό (ενικό – πληθυντικό).

Με την άσκηση 6 το παιδί μαθαίνει διαφορετικούς τρόπους απάντησης σε μια ερώτηση.

Με την άσκηση 7 το παιδί συνειδητοποιεί τη χρονικότητα (χτες, τώρα, αύριο – αγοράζω).

Η άσκηση 8 αποτελεί μιαν ευχάριστη δραστηριότητα και ταυτόχρονα το παιδί μαθαίνει τα χρώματα της ελληνικής σημαίας. Ο δάσκαλος, επεκτείνοντας τη δραστηριότητα, μπορεί να ζητήσει από τα παιδιά να ζωγραφίσουν τη σημαία της χώρας όπου ζουν.

Η άσκηση 9 είναι άσκηση παρατηρητικότητας και καλλιέργειας του προφορικού λόγου.

Ενότητα 8η: Πόλεμος ή ειρήνη;

1. Γενικοί στόχοι.

- Να κατανοήσουν την αρνητική και θετική χροιά των λέξεων πόλεμος και ειρήνη αντίστοιχα.

2. Ειδικοί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι:

- Να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της ειρήνης για την ανθρωπότητα.
- Να μάθουν να αγαπάνε και να αποδέχονται τους ανθρώπους ανεξάρτητα από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, όπως μπορεί να είναι το χρώμα, η θρησκεία κ.λ.π.

β. Ψυχοπαιδαγωγικός στόχος:

- Να επιδιώκουν την επικράτηση της αγάπης και της ειρήνης μέσα στο σχολείο τους.

- Να μάθουν να συμμετέχουν από μόνα τους με ενεργητικό τρόπο σε καταστάσεις που μπορεί να κάνουν τους γύρω τους χαρούμενους.

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

- Να κατακτήσουν το βασικό λεξιλόγιο που αναφέρεται στη συγκεκριμένη θεματική ενότητα.

- Να χρησιμοποιούν το οριστικό άρθρο ο, η, το.

- Να χρησιμοποιούν το αόριστο άρθρο ένας, μια, ένα.

- Να μετατρέπουν από τον ενικό στον πληθυντικό ουσιαστικά και στα τρία γένη.

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Το μάθημα στην τάξη μπορεί να αρχίσει με συζήτηση σχετικά με την εικόνογράφηση του κειμένου. Ο δάσκαλος μπορεί να ζητήσει από τα παιδιά να συγκρίνουν τις εικόνες στο κείμενο, όπου αντιπαρατίθενται η εικόνα της χαράς και της λύπης.

Επίσης, μπορεί να διαβαστούν τα ποιήματα που ακολουθούν από το διδάσκοντα, αφού έχουν ευχάριστο περιεχόμενο.

Όσον αφορά τις ασκήσεις που υπάρχουν στο τετράδιο δραστηριοτήτων, η πρώτη και η δεύτερη απ' αυτές ελέγχουν την κατανόηση του κειμένου από τα παιδιά.

Η άσκηση 3 αναφέρεται στη χρήση του οριστικού άρθρου των ουσιαστικών (ο, η, το).

Η άσκηση 4 αφορά στο αόριστο άρθρο των ουσιαστικών (ένας, μία, ένα) έτσι ώστε να δοθεί η ευκαιρία στα παιδιά να έρθουν σε επαφή με τη διαφορά του οριστικού και αόριστου άρθρου.

Στην άσκηση 5 το παιδί πρέπει να βρει τα δύο μέρη από τα οποία αποτελείται μια λέξη και να τη γράψει ολόκληρη.

Στην άσκηση 6 το παιδί με ένα ευχάριστο τρόπο βρίσκει και κατανοεί αντίθετες λέξεις.

Τέλος, η άσκηση 7 απαιτεί τη μετατροπή ουσιαστικών ονομάτων από τον ενικό στον πληθυντικό μαζί με το οριστικό άρθρο που συνοδεύει το καθένα απ' αυτά ανάλογα με το γένος τους.

Ενότητα 9η: Οι συλλογές των παιδιών

1. Γενικός στόχος.

- Να νιώσουν τα παιδιά ικανοποίηση ανακοινώνοντας δραστηριότητες που σχετίζονται με τον ελεύθερο χρόνο τους.

2. Ειδικοί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικός στόχος:

- Να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά την οικουμενικότητα μέσα από τα γραμματόσημα.

β. Ψυχοπαιδαγωγικοί στόχοι:

- Να νιώσουν τα παιδιά ευχαρίστηση και χαρά μιλώντας για τις δικές τους συλλογές αλλά και για τις υπόλοιπες δημιουργικές ενασχολήσεις στον ελεύθερο χρόνο τους.

- Να ικανοποιηθεί η τάση του "έχειν" και "κατέχειν" δίνοντας τη δυνατότητα στα παιδιά να παρουσιάσουν στην τάξη κάτι δικό τους.

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

- Να κατακτήσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας που αναφέρεται στις συλλογές τους.

- Να μάθουν να περιγράφουν αντικείμενα.

- Να μάθουν να εκφράζουν προφορικά ό,τι βλέπουν σε εικόνες.

- Να κάνουν επανάληψη στα σημεία στίξης.

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις:

Με την άσκηση 1 δίνεται στα παιδιά η έννοια του ρήματος.

Με τις ασκήσεις 2, 3 και 4 το παιδί γνωρίζει τη μορφολογία του ρήματος σ' όλα τα πρόσωπα και στους δύο αριθμούς.

Η άσκηση 5 δίνει την ευκαιρία στο παιδί να μάθει τα μέρη του ανθρώπινου σώματος.

Με την άσκηση 6 μαθαίνει το παιδί την απλή δομή της πρότασης (ποιος; τι κάνει;) και φτιάχνει παρόμοιες προτάσεις βοηθούμενο από την εικόνα και το παράδειγμα.

Με ένα ευχάριστο διάλογο η άσκηση 7 βοηθάει το παιδί να καταλάβει τη χρήση των σημείων στίξης.

Ενότητα 10η: Χριστούγεννα-Πρωτοχρονιά

1. Γενικός στόχος.

- Η εξοικείωση των παιδιών με την ορθόδοξη θρησκευτική ζωή.

- Η γνωριμία των παιδιών με τα ήθη και έθιμα της χριστιανοσύνης.

2. Ειδικοί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικός στόχος:

- Οι γιορτές Χριστουγέννων, Πρωτοχρονιάς, Φώτων αποτελούν πυρήνα συνοχής της οικογένειας και της κοινότητας. Ο πυρήνας αυτός βοηθάει στη διατήρηση των

ελληνορθόδοξων ηθών και εθίμων και τη μεταφορά τους από γενιά σε γενιά.

β. Ψυχοπαιδαγωγικός στόχος:

- Να νιώσουν τα παιδιά τη συγκίνηση της εορταστικής ατμόσφαιρας αυτών των ημερών.

- Να έχουν τη δυνατότητα να συνδέσουν τις μέρες αυτές με δικές τους εμπειρίες και να μπορούν να εκφραστούν πάνω σ' αυτές.

- Να συνειδητοποιήσουν ότι οι γιορτές αυτές έχουν ένα βαθύτερο νόημα που είναι η αγάπη, η ειρήνη, η συναδέλφωση και η επικοινωνία μεταξύ των ανθρώπων.

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

- Οι γιορτές αυτές έχουν ένα πλούσιο λεξιλόγιο και λεκτικές πράξεις που περιστρέφονται γύρω από τα θρησκευτικά αυτά γεγονότα. Γι' αυτό και τα κείμενα, που είναι επικοινωνιακού χαρακτήρα, δίνουν την ευκαιρία στους μικρούς μαθητές να κατακτήσουν όλο το σχετικό λεξιλόγιο και τις φράσεις σχετικές με αυτά τα γεγονότα.

- Δίνεται η ευκαιρία, επίσης, στα παιδιά να μάθουν ευχές σχετικές με τις ημέρες των Χριστουγέννων και της Πρωτοχρονιάς.

- Να γνωρίσουν τα παιδιά ελληνικά έθιμα, σχετικά μ' αυτές τις γιορτές και ν' αναφερθούν σε ομοιότητες και διαφορές σχετικές με ήθη και έθιμα αυτών των εορτών στις χώρες όπου ζουν.

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Η προετοιμασία της εορταστικής ατμόσφαιρας που επικρατεί στα σπίτια, στις βιτρίνες των καταστημάτων και γενικότερα στην πόλη δίνει τη δυνατότητα να κάνουμε σχετική συζήτηση και τα παιδιά ν' αναφερθούν σε δικές τους εμπειρίες και βιώματα.

Με την άσκηση 1 του τετραδίου δραστηριοτήτων επιδιώκουμε, επιλέγοντας τα παιδιά το σωστό ρήμα, να αφομοιώσουν λεξιλόγιο και εκφράσεις σχετικές με το εορτολόγιο.

Οι ασκήσεις 2 και 3 αναφέρονται στις μετοχές. Το παιδί γνωρίζει τις καταλήξεις των μετοχών και στη συνέχεια φτιάχνει το ίδιο μετοχές από ρήματα που του έχουν δοθεί.

Με την άσκηση 5 το παιδί μαθαίνει να φτιάχνει προτάσεις χρησιμοποιώντας τις εκφράσεις "θέλω", "θα ήθελα", "όχι δε θέλω".

Με την άσκηση 7 το παιδί μαθαίνει ευχές που σχετίζονται με τις μέρες αυτές και φτιάχνει τις δικές του κάρτες.

Ενότητα 11η: Οι δώδεκα μήνες και το βαρέλι τους

1. Γενικοί στόχοι.

- Να μάθουν τα παιδιά να λένε και να γράφουν τα ονόματα των μηνών.
- Να αντλούν πληροφορίες από τη μελέτη του ημεροδείκτη.
- Να οικειωθούν στοιχεία της ελληνικής λαϊκής παράδοσης.

2. Ειδικοί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικός στόχος:

- Ο χιουμοριστικός τρόπος με τον οποίο ερμηνεύεται η αλλαγή του καιρού το μήνα Μάρτιο αντιστοιχεί στην προσπάθεια του ανθρώπου να ερμηνεύσει και να κατανοήσει με τη λογική τη φύση και τα φυσικά φαινόμενα.

β. Ψυχοπαιδαγωγικοί στόχοι:

- Να κατανοήσουν τα παιδιά την εναλλαγή των μηνών με αστείο τρόπο.

- Παράλληλα να έρθουν τα παιδιά σε επαφή με τις ανάλογες κλιματολογικές συνθήκες που προσδίδουν στη φύση διαφορετικές όψεις και προσδίδουν στη διάθεση του ανθρώπου διαφορετικά συναισθήματα.

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

- Η ενότητα περιέχει λεξιλόγιο κατάλληλο για την αφήγηση της ιστορίας και την άσκηση στον προφορικό λόγο. Η κατάκτηση αυτού του λεξιλογίου βοηθάει στον προσδιορισμό της εναλλαγής των μηνών και της ερμηνείας των κλιματολογικών συνθηκών που επικρατούν.

- Η επαφή επίσης με στοιχεία της ελληνικής λαϊκής παράδοσης βοηθάει στη συνοχή των Ελλήνων ομογενών και στον προσδιορισμό της πολιτισμικής του ταυτότητας.

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Για τις απότομες αλλαγές του καιρού κατά το μήνα Μάρτιο, που συμβαίνουν στην Ελλάδα, υπάρχουν κι άλλες παραλλαγές του μύθου. Οι διδάσκοντες σε χώρες του νότιου ημισφαιρίου μπορούν να κάνουν σχετική συζήτηση και σύγκριση.

Η θεατρικότητα του κειμένου ευνοεί τη δραματοποίηση, αλλά προσφέρεται παραπέρα και για θεατρικό παιχνίδι, στο οποίο μπορούν να συμμετάσχουν όλα τα παιδιά και να αναπλάσουν την ατμόσφαιρα του μύθου.

Στόχος της άσκησης 1 είναι να μάθει το παιδί τους μήνες και το διπλό τρόπο γραφής τους όπου υπάρχει.

Οι ασκήσεις 3-5 είναι ασκήσεις κατανόησης του κειμένου.

Με την άσκηση 6 ο μαθητής μαθαίνει τη θέση που έχει κάθε μήνας στη ροή του χρόνου.

Στόχος της άσκησης 7 είναι να μάθουν τα παιδιά να αντλούν πληροφορίες από τη μελέτη του ημερολογίου.

Ενότητα 12η: Τα παιδιά παίζουν τα αγάλματα

1. Γενικός στόχος.

- Να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά την έννοια και τους κανόνες του ομαδικού παιχνιδιού.

2. Ειδικοί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι:

- Να μιλήσουν για δικά τους ομαδικά παιχνίδια που μπορεί να παίζουν.

- Να συνειδητοποιήσουν ότι σε κάθε ομαδικό παιχνίδι υπάρχουν κανόνες που πρέπει να τους σέβονται όλοι που συμμετέχουν σ' αυτό.

β. Ψυχοπαιδαγωγικός στόχος:

- Να μάθουν ότι σε ένα ομαδικό παιχνίδι πρέπει να δέχονται όχι μόνο τη νίκη

τους αλλά και την ήττα τους.

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

- Να κατακτήσουν το σχετικό με τη θεματική ενότητα λεξιλόγιο.
- Να μιλήσουν για τον εαυτό τους.
- Να εξασκηθούν στον συγκριτικό βαθμό των επιθέτων.
- Να έρθουν σε πρώτη επαφή με τη διαφορά ανάμεσα στην ερωτηματική αντωνυμία "ποιος, ποια, ποιο" και το συγκριτικό "πιο" που χρησιμοποιείται στη σύνθεση του συγκριτικού βαθμού των επιθέτων.
 - Να κατανοούν τη σημασία τοπικών επιρρημάτων.
 - Να τοποθετούν σωστά κάποια από τα σημεία στίξης, όπως είναι η τελεία, το κόμμα; το ερωτηματικό και το θαυμαστικό.
 - Να έρθουν σε πρώτη επαφή με τη διαφορά ανάμεσα στο οριστικό άρθρο "η" και στο διαζευκτικό "ή".

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Το μάθημα μπορεί να αρχίσει με συζήτηση των παιδιών, τα οποία μπορούν να μιλήσουν για δικά τους ομαδικά παιχνίδια και τη διαδικασία που ακολουθούν όταν τα παίζουν.

Επίσης, μπορεί να τους δοθεί η ευκαιρία από το διδάσκοντα να παίξουν ένα από τα δικά τους παιχνίδια, αν είναι δυνατό μέσα στη τάξη, και εφόσον βέβαια υπάρχει χρόνος.

Η άσκηση 1 προϋποθέτει την κατανόηση του κειμένου από το παιδί.

Με το ερωτηματολόγιο της άσκησης 2 το παιδί μαθαίνει να μιλά για τον εαυτό του και να αναφέρει στοιχεία όπως είναι, το όνομα, το επώνυμο, η διεύθυνση, τα αδέρφια, ο πατέρας, η μητέρα, τα αγαπημένα παιχνίδια, οι φίλες και οι φίλοι του.

Με την άσκηση 3 το παιδί εξασκείται στο συγκριτικό βαθμό των επιθέτων.

Στην άσκηση 4 το παιδί έρχεται σε μια πρώτη επαφή με τη διαφορά ανάμεσα στο "ποιος" και "πιο".

Η άσκηση 5 είναι μια ευχάριστη ψυχοκινητική δραστηριότητα που βοηθά τα παιδιά να μάθουν τα τοπικά επιρρήματα.

Η άσκηση 6 μαθαίνει και εξασκεί τα παιδιά στη σωστή τοποθέτηση σημείων στίξης (η τελεία, το κόμμα, το ερωτηματικό, το θαυμαστικό).

Τέλος, η άσκηση 7 έχει σκοπό να εισαγάγει τα παιδιά στη διαφορά του "η" από το "ή" και να ασκηθούν για πρώτη φορά στη σωστή χρήση τους.

Ενότητα 13η: Το ραδιόφωνο

1. Γενικός στόχος.

- Να μάθει το παιδί να κατανοεί και να σέβεται τις ανάγκες και τις διαθέσεις των άλλων.
- Να μνηθεί το παιδί σε απλές μεταφορικές σημασίες συχνόχρηστων λέξεων και φράσεων.

2. Ειδικοί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι:

- Να προβληματιστούν οι μαθητές σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους μέσα στην καθημερινή ζωή.

- Να αναζητούν ποιος έχει δίκιο, ποιο δικαίωμα έχει ο ένας και ποιο ο άλλος και να δίνουν λύσεις-συμβουλές για μια ομαλή συμβίωση με τους γύρω τους.

β. Ψυχοπαιδαγωγικοί στόχοι:

- Να κατανοήσουν τα παιδιά ότι εικόνες σαν αυτή που παρουσιάζεται στο κείμενο συμβαίνουν σε κάθε οικογένεια.

- Να μπορούν να εκφράζουν τα συναισθήματά τους για παρόμοιες καταστάσεις.

- Να απολαύσουν το κείμενο μέσα από τις απλές μεταφορικής σημασίας λέξεις και φράσεις.

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

- Να κατακτήσουν το λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας.

- Να κατανοούν εντολές και να ενεργούν σύμφωνα μ' αυτές.

- Να μάθουν τη δομή της προστακτικής (προσταγή-προτροπή) σώπαινε, σταμάτα, στρίψε.

- Να γνωρίσουν τη δομή της επιφωνηματικής πρότασης του τύπου: τι εύκολο, τι δύσκολο, τι ευχάριστο!

- Να μάθουν τη χρήση της αποστρόφου (έκθλιψη, αφαίρεση, αποκοπή).

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Με αφορμή το κείμενο και την παρότρυνση του δασκάλου, τα παιδιά αναφέρουν στην τάξη παρόμοιες εικόνες που έχουν βιώσει στη δική τους οικογένεια. Μπορούν ακόμα να επεκταθούν σε ανάλογα περιστατικά που έχουν συμβεί στον περίγυρό τους. Το κείμενο παρουσιάζει το ραδιόφωνο όχι ως μέσο μαζικής ενημέρωσης αλλά ως μέσο ηχορύπανσης με τρόπο χιουμοριστικό και ευχάριστο κατάλληλο για την ηλικία στην οποία αναφέρεται.

Οι ασκήσεις 1 και 2 έχουν στόχο να μάθουν τα παιδιά τη χρήση της αποστρόφου (έκθλιψη, αφαίρεση, αποκοπή).

Η άσκηση 3 έχει στόχο το σχηματισμό σύνθετων λέξεων με δεύτερο συνθετικό τη λέξη "φωνή".

Στην άσκηση 6 το παιδί κατανοεί τη δομή της επιφωνηματικής πρότασης (τι εύκολο, τι δύσκολο, τι ευχάριστο!).

Ενότητα 14η: Μια αλλιότιχη εκδρομή

1. Γενικοί στόχοι.

- Να περιγράψουν κάτι το φανταστικό.

- Να διηγούνται συνοπτικά μια ψυχαγωγική επίσκεψη σ' ένα εξοχικό μέρος.

2. Ειδικοί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι:

- Να περιγράψουν τις εντυπώσεις τους από μια σχολική εκδρομή.

- Να γίνουν ικανά τα παιδιά να συμμετέχουν σε συζήτηση, να προσαρμόζονται σε νέα δεδομένα και να παίρνουν αποφάσεις.

β. Ψυχοπαιδαγωγικοί στόχοι:

- Να δημιουργήσουμε ευχάριστη ατμόσφαιρα στην τάξη σχετική με αναμενόμενη εκδρομή και τις ανάλογες προετοιμασίες.

- Να κατανοήσουν ότι η αλλαγή παραστάσεων δημιουργεί καινούριες προοπτικές.

- Να παρακινήθούν τα παιδιά να κάνουν όνειρα και σκέψεις.

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

- Να κατανοήσουν το βασικό λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας που σχετίζεται με κάποια εκδρομή και με τις καιρικές καταστάσεις.

- Να κάνουν περιγραφή ενός φανταστικού γεγονότος.

- Να διηγούνται συνοπτικά μια εικονογραφημένη ιστορία.

- Να εκφράζουν τις επιθυμίες τους χρησιμοποιώντας φράσεις όπως: θα ήθελα, θέλω, πόσο θα ήθελα, μακάρι.

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Το εικονογραφημένο επικοινωνιακό κείμενο δίνει την ευκαιρία στα παιδιά να παρακινήθούν να μιλήσουν για εμπειρίες ή βιώματα από παρόμοιες καταστάσεις. Ο δάσκαλος, εκμεταλλευόμενος το κείμενο και την αναπτυγμένη φαντασία των παιδιών, μπορεί να τους ζητήσει να περιγράψουν κι αυτά ένα φανταστικό τοπίο.

Σκόπιμο είναι να συζητηθεί το γεγονός ότι η εμφάνιση απροόπτων γεγονότων μπορεί να φέρει αλλαγή σε προγραμματισμένα σχέδια. Τα παιδιά θα πρέπει να μάθουν να προσαρμόζονται στα νέα δεδομένα και να επινοούν νέες λύσεις.

Στο τετράδιο δραστηριοτήτων προηγείται μια εικονογραφημένη ιστορία. Είναι κατάλληλη για άσκηση του προφορικού αλλά και του γραπτού λόγου, αν αυτό κριθεί σκόπιμο από το δάσκαλο.

Με την άσκηση 1 τα παιδιά μαθαίνουν να εκφράζουν τις επιθυμίες τους.

Στην άσκηση 2 έχουμε εναλλαγή των όρων μιας πρότασης.

Στην άσκηση 3 το παιδί για να συμπληρώσει το σταυρόλεξο, θα πρέπει να γνωρίζει την έννοια του ρήματος και να έχει κατανοήσει το μικρό κείμενο που προηγείται.

Στην άσκηση 4 το παιδί μαθαίνει ευχές που χρησιμοποιούμε στην υποδοχή και κατά την αναχώρηση κάποιου.

Στην άσκηση 5 έχουμε διαχωρισμό των ουσιαστικών ανάλογα με το γένος.

Ενότητα 15η: Το δόντι της Ισμήνης

1. Γενικός στόχος.

- Να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά τη σπουδαιότητα της στοματικής υγιεινής.

- Να αποκτήσουν καλή σχέση με τον οδοντίατρο.

- Να κατανοήσουν τη σπουδαιότητα της καλής διατροφής για την υγεία των δοντιών.

2. Ειδικοί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι:

- Να οικειοποιηθούν ελληνικά πολιτισμικά στοιχεία.

- Να αναπτύξουν καλή σχέση με τον οδοντίατρο και να γνωρίσουν το χώρο εργασίας του.

β. Ψυχοπαιδαγωγικοί στόχοι:

- Η προληπτική υγιεινή των δοντιών και η σωστή διατροφή είναι προϋποθέσεις για την υγιεινή του στόματος.

- Να συνειδητοποιήσουν ότι η υγιεινή των δοντιών είναι προσωπική ευθύνη του καθενός.

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

- Να κατακτήσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας που αναφέρεται στη στοματική υγιεινή.

- Να μεταφράζουν εικονικό λόγο σε προφορικό (καλλιέργεια προφορικού λόγου).

- Να κατανοούν σύντομα γραπτά κείμενα.

- Να κατανοήσουν την παραγωγή επιθέτων από ουσιαστικά.

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Το πλούσια εικονογραφημένο επικοινωνιακό κείμενο είναι εργαλείο κατάλληλο στα χέρια του δασκάλου, ώστε να αρχίσει διαλογική συζήτηση με τα παιδιά και να τους δώσει την ευκαιρία να μιλήσουν για βιώματα προσωπικά.

Το πέσιμο του πρώτου δοντιού είναι εμπειρία όλων των παιδιών αυτής της ηλικίας. Όλα λοιπόν θα έχουν το ερέθισμα να ανακοινώσουν κάτι σχετικό.

Στο κείμενο υπάρχουν ελληνικά πολιτισμικά στοιχεία για τον τρόπο με τον οποίο το παιδί απόχωρίζεται το δόντι που πέφτει.

Μπορεί να υπάρχουν αντίστοιχα πολιτισμικά στοιχεία στο τόπο που ζουν τα παιδιά. Δίνεται η ευκαιρία να αναφερθούν στην τάξη.

Η άσκηση 1 είναι άσκηση κατανόησης του κειμένου.

Στην άσκηση 2 γίνεται διδασκαλία των υποκοριστικών σε -ακι, -ουλα, -ιτσα.

Στις ασκήσεις 4 και 5 γίνεται διδασκαλία και εμπέδωση του ρήματος "έχω" στον ενεστώτα και παρατατικό.

Στην άσκηση 6 γίνεται παραγωγή επιθέτων από ουσιαστικά.

Στην άσκηση 7 έχουμε οικογένειες λέξεων σχετικές με "δόντια".

Στην άσκηση 8 τα παιδιά γνωρίζουν τους τρεις βαθμούς του επιθέτου (θετικός, συγκριτικός, υπερθετικός).

Ενότητα 16η: Τα μαγαζιά

1. Γενικοί στόχοι.

- Να αντιληφθούν οι μαθητές ότι τα κύρια γνωρίσματα της ελληνικής αγοράς είναι όμοια μ' εκείνα της χώρας όπου ζουν.

- Αν εμπλουτισθεί το λεξιλόγιό τους με λέξεις και φράσεις από το χώρο της αγοράς.

- Να μιλούν για τα χαρακτηριστικά πραγμάτων και για τα χρώματα.

2. Ειδικοί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι:

- Να έρθουν σ' επαφή με τον κόσμο της αγοράς και να συνειδητοποιήσουν ότι για κάθε προϊόν υπάρχει κι ένα ξεχωριστό κατάστημα.

- Να εξοικειωθούν, οι μαθητές, με τη γλώσσα που χρησιμοποιείται στην κάθε μορφή αγοράς.

- Να εξασκηθούν στην συμπεριφορά και τη γλώσσα του πωλητή, και του αγοραστή.

β. Ψυχοπαιδαγωγικοί στόχοι:

- Να βοηθούν τα παιδιά στα ψώνια της οικογένειας και να αναλαμβάνουν πρωτοβουλία να ψωνίζουν επιλέγοντας το κατάλληλο προϊόν.

- Να γνωρίσουν τη ψυχολογία του πωλητή και του αγοραστή.

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

- Να κατακτήσουν το βασικό λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας που αναφέρεται στην αγορά.

- Να αποκτήσουν ευχέρεια στη χρήση εκφράσεων σχετικών με την αγορά και την πώληση προϊόντων.

- Να συγκρίνουν με βάση κάποια χαρακτηριστικά τους διάφορα προϊόντα.

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Η ενότητα αυτή μπορεί να έχει μεγάλη επιτυχία, αν προηγηθεί μια επίσκεψη μ' ολοκληρη την τάξη στην αγορά. Η επίσκεψη πρέπει να έχει προετοιμαστεί με ένα ερωτηματολόγιο που θα βοηθήσει τους μαθητές να παρατηρήσουν συστηματικά την αγορά.

Μετά την επίσκεψη τα παιδιά χωρίζονται σε ομάδες και γίνεται καταγραφή των παρατηρήσεων από κάθε ομάδα χωριστά. Ακολουθεί συζήτηση όπου τα παιδιά μπορούν να μιλήσουν για ομοιότητες και διαφορές που παρατήρησαν.

Η ενότητα προσφέρεται για δραματοποίηση.

Στο βιβλίο του μαθητή υπάρχει ένα ωραίο παιχνίδι παρατηρητικότητας με τίτλο, "Τι φοράει ο φίλος σου;" που δίνει ευκαιρία για άσκηση της παρατηρητικότητας και του προφορικού λόγου.

Η άσκηση 1 αναφέρεται στις αντωνυμίες.

Η άσκηση 2 βοηθάει στην εμπέδωση λέξεων σχετικών με καθημερινές ανάγκες ένδυσης και υπόδησης.

Στην άσκηση 3 γίνεται διδασκαλία των επιθέτων σε -ος, -η, -ο.

Με την άσκηση 4 τα παιδιά μαθαίνουν πώς μεγαλώνει μια πρόταση, διαβάζοντας το παράδειγμα.

Στην άσκηση 5 ζητείται από τους μαθητές να γράψουν τα αντίθετα.

Η άσκηση 7 με την βοήθεια των εικόνων δίνει την ευκαιρία στα παιδιά να επιλέξουν το σωστό κατάστημα για κάθε προϊόν.

Ενότητα 17η: Απόκριες

1. Γενικοί στόχοι.

- Να ζήσουν την ατμόσφαιρα της ελληνικής αποκριάς και Καθαρής Δευτέρας στη χώρα όπου ζουν.

- Να βιώσουν ελληνικά πολιτισμικά στοιχεία.

2. Ειδικοί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικός στόχος:

- Να κατανοήσουν ότι η γιορτή της Αποκριάς είναι παγκόσμια, με διαφοροποίηση εθίμων κατά πολιτισμικές περιοχές στον κόσμο, με την ίδια όμως ανάγκη συμμετοχής στη χαρά και την ομαδική διασκέδαση.

β. Ψυχοπαιδαγωγικός στόχος:

- Η ατμόσφαιρα της Αποκριάς είναι χαρούμενη, γεμάτη ανεμελιά, πανηγυρική. Είναι μια γιορτή που ενθουσιάζει τα παιδιά και τα παροτρύνει να εκφράζονται ελεύθερα και δημιουργικά.

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

- Η ενότητα περιέχει ένα πλούσιο λεξιλόγιο και λεκτικές πράξεις που περιστρέφονται γύρω από το γεγονός της Αποκριάς. Στόχος του δασκάλου είναι η κατάκτηση του λεξιλογίου και των λεκτικών πράξεων από τα παιδιά.

- Να μάθουν τα παιδιά να διαβάζουν και να γράφουν προσκλήσεις.

- Να απαντούν καταφατικά και αποφατικά σε απλές ερωτήσεις.

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Η διδασκαλία της ενότητας μπορεί να ξεκινήσει από τις προσωπικές εμπειρίες των παιδιών.

Το επικοινωνιακό κείμενο που υπάρχει πριν την ενότητα βοηθάει στη δημιουργία της κατάλληλης ατμόσφαιρας. Η θεατρικότητα του κειμένου ευνοεί τη δραματοποίηση.

Με αφορμή το κείμενο "Μαθαίνω για την Καθαρή Δευτέρα" μπορεί ο δάσκαλος να αναφερθεί σε ελληνικά ήθη κι έθιμα σχετικά με τη γιορτή της Αποκριάς.

Η άσκηση 1 βοηθάει τα παιδιά να μάθουν να απαντούν καταφατικά και αποφατικά σε απλές ερωτήσεις.

Η άσκηση 3 στοχεύει στο να μάθουν τα παιδιά να παράγουν μεγεθυντικά.

Η άσκηση 5 βοηθάει στην εξοικείωση των παιδιών με τη μορφολογία των αρσενικών ανισοσύλλαβων σε -ας.

Στην άσκηση 7 γίνεται διάκριση του -ι, -η και -οι σε ονόματα ουδέτερα και θηλυκά στον ενικό και αρσενικών και θηλυκών στον πληθυντικό.

Ενότητα 18η: Τα γενέθλια του Κοσμά

1. Γενικοί στόχοι.

- Να αναβιώσουν τα παιδιά συνηθισμένα στιγμιότυπα από τον τρόπο με τον

οποίο γιορτάζουν τα γενέθλιά τους τα παιδιά αυτής της ηλικίας.

- Να εθιστούν στο να προσκαλούν και να προσκαλούνται σε κοινωνικές εκδηλώσεις.

- Να εξοικειωθούν τα παιδιά με τις λεκτικές διατυπώσεις της γιορτής των γενεθλίων.

2. Ειδικοί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι:

- Να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά ότι η μέρα των γενεθλίων είναι μια σημαντική μέρα της ζωής μας και κατέχει ιδιαίτερη θέση στην καθημερινή ζωή του ανθρώπου.

- Να κατανοήσουν τα παιδιά ότι η επέτειος των γενεθλίων τους δίνει τη δυνατότητα να αναπτύξουν κοινωνικές σχέσεις μεταξύ τους αλλά και με την οικογένεια του συμμαθητή τους.

β. Ψυχοπαιδαγωγικοί στόχοι:

- Να μάθουν τα παιδιά να μοιράζονται τις δικές τους χαρές και να συμμετέχουν στις χαρές των φίλων τους.

- Να νιώσουν την ικανοποίηση της συμμετοχής στην προετοιμασία μιας γιορτής.

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

- Να κατακτήσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας των γενεθλίων.

- Να μάθουν να διατυπώνουν γραπτά και προφορικά προσκλήσεις γενεθλίων.

- Να μπορούν να διατυπώνουν ευχές γενεθλίων.

- Να διηγούνται με απλά λόγια μια γιορτή γενεθλίων.

- Να εξοικειωθούν με τη προφορική διατύπωση της ημερομηνίας των γενεθλίων με δυο τρόπους.

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Η ενότητα επιδιώκει να καλλιεργήσει τον προφορικό και γραπτό λόγο.

Αφόρμηση του μαθήματος μπορεί να αποτελέσει η εικονογραφημένη ιστορία του τετραδίου δραστηριοτήτων. Στη συνέχεια δίνεται η ευκαιρία στα παιδιά να εκφράσουν τις δικές τους εμπειρίες από τον εορτασμό των δικών τους γενεθλίων.

Επίσης, τόσο η εικονογραφημένη ιστορία όσο και το κείμενο προσφέρονται για δραματοποίηση.

Λέξεις ή φράσεις οικείες που έχουν σχέση με τα γενέθλια μπορούν να γραφούν στον πίνακα.

Ο δάσκαλος μπορεί επίσης να γράψει στον πίνακα τις ευχές των γενεθλίων σε διάφορες γλώσσες και να τις μεταφράσει στα ελληνικά.

Με την άσκηση 1 το παιδί διατυπώνει την ερώτηση σε δεδομένη απάντηση.

Στις ασκήσεις 2, 4 και 5 το παιδί γνωρίζει τη μορφολογία του ενεστώτα και παρατατικού του ρήματος "είμαι".

Με την άσκηση 6 ο μαθητής έρχεται σε μια πρώτη επαφή με την εναλλαγή των όρων της πρότασης.

Στην άσκηση 9 έχει την ευκαιρία να μάθει να χρησιμοποιεί σωστά τα σημεία στίξης.

Ενότητα 19η: 25η Μαρτίου

1. Γενικοί στόχοι.

- Να συνειδητοποιήσουν γιατί ο ελληνισμός γιορτάζει την 25η Μαρτίου.
- Να συνειδητοποιήσουν τα σύμβολα (σημαία, ενδυμασία) του ελληνισμού.

2. Ειδικοί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι:

- Να δουν την ελληνική εθνική επέτειο συγκριτικά προς τις ανάλογες επετείες άλλων εθνότητων.

- Να επισημάνουμε τη διαπολιτισμική σημασία των εθνικών επετείων.

- Να κατανοήσουν ότι ο εορτασμός αυτών των επετείων αποτελεί στοιχείο αναγνώρισης της συμμετοχής των μελών μιας εθνότητας στον προσδιορισμό της πολιτισμικής τους ταυτότητας.

β. Ψυχοπαιδαγωγικοί στόχοι:

- Να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά ότι το αγαθό της ελευθερίας απαιτεί αγώνες.

- Να μάθουν να συμμετέχουν στον εορτασμό των εθνικών επετείων και να αναπτύξουν μια βιωματική σχέση με τα γεγονότα.

- Να συνειδητοποιήσουν ότι η αναφορά στις εθνικές επετείες αποτελεί στοιχείο συνοχής των μελών της κοινότητας.

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

- Να κατακτήσουν τα παιδιά το θεματικό λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας που αναφέρεται στο ιστορικό γεγονός και στην εθιμοτυπία που το συνοδεύει.

- Να διαβάζουν το πρόγραμμα εορταστικής εκδήλωσης.

- Να μεταφράζουν εικονικό λόγο σε γραπτό και αντίστροφα.

- Να κάνουν αντικατάσταση ονομάτων με την αντωνυμία του, τη, το.

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Πριν από την ανάγνωση του κειμένου μπορούν τα παιδιά να παρακινηθούν να μιλήσουν για εμπειρίες ή βιώματα από παρόμοιες γιορτές.

Θέμα συζήτησης μπορεί να αποτελέσει και το πρόγραμμα της γιορτής που υπάρχει στο τέλος των κειμένων.

Το δημοτικό τραγούδι "Τα Κλεφτόπουλα" μπορεί να ακουστεί στην τάξη, αν υπάρχει η δυνατότητα.

Η άσκηση 1 είναι άσκηση κατανόησης.

Στόχος της άσκησης 2 είναι να μάθουν τα παιδιά να μεταφράζουν τον εικονικό λόγο σε γραπτό και αντίστροφα.

Με την άσκηση 3 τα παιδιά μαθαίνουν ν' αντικαθιστούν ονόματα με την αντωνυμία "του, τη, το".

Η άσκηση 4 είναι μια ευχάριστη δραστηριότητα για τα παιδιά με διαπολιτισμικό χαρακτήρα.

Ενότητα 20η: Το σπίτι μας

1. Γενικοί στόχοι.

- Να επικοινωνούν γραπτώς με συγγενείς τους που διαμένουν στην Ελλάδα ή άλλους.
- Να δίνουν και να παίρνουν πληροφορίες για το σπίτι τους ή το σπίτι γνωστών τους.
- Να μάθουν πώς γράφεται ένα γράμμα και να ασκηθούν σε αυτή τη μορφή επικοινωνίας.
- Να μιλήσουν για το ταξίδι μιας επιστολής (ανάπτυξη προφορικού λόγου).

2. Ειδικόί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι:

- Να περιγράψει τα σπίτια της περιοχής του, τα σπίτια του τόπου καταγωγής των γονιών του και να κάνει συγκρίσεις.

- Να ασκηθεί σ' αυτή τη μορφή επικοινωνίας μαθαίνοντας πώς να γράψει ένα γράμμα και ποια διαδικασία πρέπει να ακολουθήσει για να φτάσει το γράμμα στον παραλήπτη.

β. Ψυχοπαιδαγωγικός στόχος:

- Να αισθανθεί τη χαρά της επικοινωνίας με δικούς του ανθρώπους, στέλνοντας ή παραλαμβάνοντας ένα γράμμα και συνεπώς να συνειδητοποιήσει τη σπουδαιότητα εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας.

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

- Να εμπλουτίσουν το λεξιλόγιό τους με λέξεις που σχετίζονται με τον τόπο διαμονής και την κατοικία τους.
- Να κατακτήσουν το λεξιλόγιο που τους είναι απαραίτητο για να μπορούν να χρησιμοποιούν αυτή τη γραπτή μορφή επικοινωνίας.
- Να μάθουν να γράφουν ένα απλό γράμμα σε φιλικό πρόσωπο.
- Να μιλήσουν για το ταξίδι μιας επιστολής.
- Να περιγράφουν ένα σπίτι αποκωδικοποιώντας το σχέδιο του.

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Σε αυτό το μάθημα ο δάσκαλος έχει τη δυνατότητα να ανεφερθεί στο πώς γράφεται ένα γράμμα και ποια διαδικασία ακολουθείται για να φτάσει στον παραλήπτη. Μπορεί ο δάσκαλος να σχεδιάσει στον πίνακα ένα φάκελο και να σημειώσει τα απαραίτητα στοιχεία του αποστολέα και του παραλήπτη (ονοματεπώνυμο, διεύθυνση, Τ.Κ., πόλη, χώρα) καθώς και τη θέση του γραμματόσημου. Επισημαίνει το γεγονός ότι, αν αυτά τα στοιχεία είναι ελλιπή ή ανακριβή, τότε το γράμμα δεν πρόκειται να φτάσει.

Εκμεταλλεόμενος το γράμμα του παιδιού που αναφέρεται στο σπίτι, μπορεί ο δάσκαλος να κάνει συζήτηση για την παρουσίαση ενός σπιτιού και των χώρων του. Έτσι ο μαθητής θα έχει την ευχέρεια να χρησιμοποιήσει το ανάλογο λεξιλόγιο. Στη συνέχεια ο δάσκαλος μπορεί να ζητήσει από τους μαθητές να αναφερθούν στο δικό τους σπίτι, στους χώρους του και στα έπιπλα που έχει.

Στην άσκηση 1 ο μαθητής μεταφέρει φράσεις από τον Ενικό στον Πληθυντικό.

Η άσκηση 3 είναι άσκηση εμπέδωσης των βαθμών του επιθέτου.

Στην άσκηση 4 γίνεται αντικατάσταση των ονομάτων από αντωνυμίες.

Με την άσκηση 5 ο μαθητής εμποδώνει το λεξιλόγιο που σχετίζεται με το σπίτι.

Η άσκηση 6 είναι άσκηση παρατηρητικότητας ενός σχεδίου και αποκρυπτογράφησης του.

Ενότητα 21η: Το καναρίνι της Ισμήνης

1. Γενικός στόχος.

- Να συζητήσουν για τα αγαπημένα τους ζώα, τη φροντίδα που χρειάζονται και τη δυνατότητα συνύπαρξής τους με τον άνθρωπο.

2. Ειδικοί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι:

- Να αγαπούν και να προστατεύουν τα ζώα.
- Να εντάσσουν στο χρονικό πλαίσιο των καθημερινών δραστηριοτήτων τους την ενασχόλησή τους με το αγαπημένο τους ζώο.

β. Ψυχοπαιδαγωγικοί στόχοι:

- Να λένε τα βιώματά τους από τη συναναστροφή τους με μικρά κατοικίδια ζώα.
- Να εκφράζουν τα συναισθήματα που νιώθουν από τη συμβίωσή τους με τα αγαπημένα τους ζώα.

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

- Να κατακτήσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας που αναφέρεται στα κατοικίδια ζώα, τη φροντίδα τους, τη τροφή τους κ.λ.π..
- Να μιλήσουν για το αγαπημένο τους ζώο.
- Να σχηματίζουν τη γενική κτητική των ονομάτων.
- Να απαντούν καταφατικά σε ερωτήσεις αυξάνοντας τις φράσεις.
- Να σχηματίζουν υποκοριστικά σε -ακι, -ακος, -ιτσα, -ουλα.
- Να μετατρέπουν εικονικό λόγο σε γραπτό χρησιμοποιώντας ρήματα και κατανοώντας την έννοιά τους.

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Οι μαθητές παρατηρούν την εικονογράφηση, διαβάζουν τους διάλογους, συζητούν για το θέμα της ενότητας και κάνουν υποθέσεις για το κείμενο που ακολουθεί. Τους δίνεται η ευκαιρία να αναφέρουν τις δικές τους εμπειρίες και βιώματα για το θέμα. Μιλούν για τα αγαπημένα τους ζώακια, για τις φροντίδες που τους παρέχουν και τα συναισθήματα που νιώθουν.

Στην άσκηση 1 ο μαθητής μαθαίνει να χρησιμοποιεί τη γενική κτητική των ονομάτων.

Στην άσκηση 2 ο μαθητής απαντά καταφατικά στις ερωτήσεις, αλλά και επαυξάνει τις φράσεις ή προτάσεις.

Στην άσκηση 3 κατανοεί το αντίθετο νόημα κάποιων λέξεων.

Η άσκηση 4 είναι επαναληπτική για την εμπέδωση της αποστρόφου.

Στην άσκηση 5 το παιδί γράφει τα υποκοριστικά των λέξεων σε -ακι, -ακος, -ιτσα, -ουλα.

Η άσκηση 6 έχει διπλό στόχο. Το παιδί μετατρέπει τον εικονικό λόγο σε γραπτό και συγχρόνως κατανοεί την έννοια του ρήματος.

Η άσκηση 7 είναι μια ευχάριστη δραστηριότητα – παιχνίδι.

Ενότητα 22η: Οι μέρες της εβδομάδας

1. Γενικός στόχος.

- Η γνώση των ημερών της εβδομάδας.

2. Ειδικοί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι:

- Να αντλεί πληροφορίες από κείμενα με χρονική αλληλουχία δραστηριοτήτων.

- Η επαφή με ελληνικά δημοτικά τραγούδια αποτελεί στοιχείο συνοχής των μελών μιας κοινότητας και διατήρησης του λαϊκού πολιτισμού.

β. Ψυχοπαιδαγωγικοί στόχοι:

- Ο προσδιορισμός της ροής του χρόνου με την εναλλαγή των ημερών της εβδομάδας, μέσα από διαφορετικά γεγονότα που συμβαίνουν κάθε μέρα.

- Να εντάσσει τον εαυτό του στο χρόνο και να τοποθετεί τις πράξεις του σ' αυτόν.

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

- Να κατακτήσουν τα παιδιά το λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας που αναφέρεται στις μέρες της εβδομάδας.

- Να μπορούν να αντιλούν πληροφορίες από γεγονότα που έχουν χρονική αλληλουχία.

- Να αντικαθιστούν ονόματα με προσωπικές αντωνυμίες.

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Στην ενότητα υπάρχουν τρία διαφορετικά ποιήματα με τον ίδιο στόχο. Να εμπειδώσουν τα παιδιά τα ονόματα αλλά και τη σειρά των ημερών της εβδομάδας. Δίνεται η ευκαιρία στο δάσκαλο να σχολιάσει τις ομοιότητες και τις διαφορές που υπάρχουν στα ποιήματα που είναι διαφορετικής προέλευσης (ποίημα του Γ. Κρόκου, ελληνικό δημοτικό, διασκευή από γαλλικό).

Οι ασκήσεις 1 και 2 είναι ασκήσεις κατανόησης του κειμένου.

Με την άσκηση 3 τα παιδιά μαθαίνουν τη σωστή σειρά των ημερών της εβδομάδας.

Η άσκηση 4 είναι μια ευχάριστη δραστηριότητα.

Με την άσκηση 5 το παιδί μαθαίνει τη σωστή θέση των ημερών της εβδομάδας στη χρονική αλληλουχία.

Η άσκηση 7 είναι άσκηση που απαιτεί την αντικατάσταση των ονομάτων από την προσωπική αντωνυμία αυτός, η, ο.

Ενότητα 23η: Το προϊόνισμα του δέντρου

1. Γενικοί στόχοι.

- Να ευαισθητοποιηθούν τα παιδιά μπροστά στο μεγάλο πρόβλημα της καταστροφής του περιβάλλοντος.
- Να συνειδητοποιήσουν τις ωφέλειες του ανθρώπου από τα δέντρα (δάση).

2. Ειδικοί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι:

- Να διαμορφώσουν θετικές στάσεις απέναντι στη φύση ώστε να μάθουν να επαγρυπνούν για την προστασία της.
- Να διατυπώσουν προτάσεις για την προστασία του δάσους.
- Να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά την αξία της αρμονικής σχέσης του ανθρώπου προς το περιβάλλον.
- Να κατανοήσουν ότι η επιβάρυνση του φυσικού περιβάλλοντος έχει σοβαρές συνέπειες για τον άνθρωπο.

β. Ψυχοπαιδαγωγικοί στόχοι:

- Να συνειδητοποιήσουν ότι οι δεσμοί που αναπτύσσονται μεταξύ του ανθρώπου και της φύσης εξαρτώνται άμεσα από τη σωστή συμπεριφορά προς αυτή.
- Να κατανοήσουν ότι μπορούν να πάρουν πρωτοβουλίες για την προστασία του περιβάλλοντος και τη βελτίωση της ζωής τους.

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

- Να κατακτήσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας που αναφέρεται στην προστασία του δάσους και της φύσης γενικότερα.
- Να μιλήσουν για το δάσος και τα αγαθά που προσφέρει στον άνθρωπο.
- Να μάθουν παροιμίες για τα δέντρα.

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Το επικοινωνιακό εικονογραφημένο κείμενο που προηγείται της ενότητας, αποτελεί αφορμή για συζήτηση, όπου τα παιδιά ανακοινώνουν τις δικές τους εμπειρίες ή βιώματα από τα οικολογικά προβλήματα που αντιμετωπίζει ο άνθρωπος στην καθημερινή του ζωή. Τα παιδιά συνειδητοποιούν ότι πολλές φορές ευθύνεται ο άνθρωπος για την οικολογική καταστροφή. Μέσα από την ανάλυση του κειμένου "Το προϊόνισμα του δέντρου" τα παιδιά διαπιστώνουν ότι μπορούν και μόνο τους να πάρουν πρωτοβουλίες για την προστασία του περιβάλλοντος.

Οι ασκήσεις 1 και 2 είναι ασκήσεις κατανόησης του κειμένου.

Στην άσκηση 3 γίνεται διδασκαλία της γενικής κτητικής.

Στην άσκηση 4 γίνεται μεταφορά των προτάσεων από τον ενικό στον πληθυντικό αριθμό ή αντίστροφα.

Στις ασκήσεις 5 και 6 τα παιδιά μαθαίνουν τη μεταφορική σημασία ορισμένων φράσεων.

Στην άσκηση 8 γίνεται διάκριση του "της" από το "τις".

Ενότητα 24η: Καλώς ήρθες θεία!

1. Γενικοί στόχοι.

- Να γνωρίσουν τα μέσα συγκοινωνίας.
- Να διηγούνται τη μέρα τους κάνοντας χρήση χρονικών εννοιών.
- Να ονομάζουν και να αναγνωρίζουν τα μέρη της ώρας.

2. Ειδικόί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι:

- Να μιλήσουν για τη χώρα καταγωγής τους και να ευαισθητοποιηθούν σε ό,τι έχει σχέση με την Ελλάδα.

- Να κατανοήσουν ότι η επαφή με αγαπημένα πρόσωπα από τη χώρα καταγωγής στηρίζει την ταυτότητα των απανταχού Ελλήνων.

β. Ψυχοπαιδαγωγικοί στόχοι:

- Να αποκτήσουν ένα πλαίσιο ερμηνεία συναισθηματικών καταστάσεων ώστε να είναι σε θέση να συμπεριφέρονται ανάλογα σε διάφορες συναισθηματικές καταστάσεις που αντιμετωπίζουν.

- Να γίνουν ικανά να αφηγούνται ένα ταξίδι τους αναφέροντας ή περιγράφοντας τα μέσα συγκοινωνίας που χρησιμοποίησαν και τους τόπους που επισκέφτηκαν με χρονική αλληλουχία.

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

- Να κατακτήσουν το βασικό λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας που αναφέρεται σε ταξίδια και μέσα συγκοινωνίας.

- Να μιλήσουν για ένα τους ταξίδι στην Ελλάδα ή αλλού.

- Να μιλήσουν για συγγενείς τους στην Ελλάδα.

- Να χρησιμοποιούν ευχές που σχετίζονται με την υποδοχή αγαπημένων προσώπων.

- Να λένε την ώρα σε διαφορετικές χρονικές στιγμές.

- Να κατανοήσουν τη δομή φράσεων με αόριστο.

- Να μάθουν τη δομή καταφατικών απαντήσεων σε απλή ερώτηση.

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Η άφιξη, η αναχώρηση, η αντάμωση και ο αποχωρισμός από αγαπημένα πρόσωπα είναι φαινόμενα πολύ συχνά στη ζωή μας.

Η ενασχόληση στο σχολείο με το φαινόμενο αυτό υπαγορεύεται από τη φυσικότητα του θέματος και την ανάγκη να γίνει αντικείμενο επεξεργασίας στο μάθημα αυτό που αγγίζει πολύ συχνά το παιδί.

Όσο πιο πολλές περιγραφές ταξιδιών γίνουν στην τάξη, τόσο το καλύτερο. Στην περιγραφή του ταξιδιού, τα παιδιά θ' αναφερθούν ελεύθερα και φυσιολογικά στα μεταφορικά μέσα με τα οποία ταξίδεψε ο καθένας, στα ονόματα που έχουν σχέση με στάθμευση, άφιξη, αναχώρηση, ανάπαυση, διάλειμμα κ.λ.π. (αεροδρόμιο, λιμάνι, σιδηρόδρομος, σταθμός, πρακτορείο λεωφορείων, χώρος στάθμευσης αυτοκινήτων, βενζινάδικο).

Η άσκηση 1 προϋποθέτει την κατανόηση του κειμένου για να τοποθετηθούν.

σωστά οι αριθμοί στα τετραγώνια.

Στην άσκηση 3 το παιδί κατανοεί τη δομή καταφατικών απαντήσεων σε απλή ερώτηση (θα πας ταξίδι;).

Η άσκηση 4 έχει στόχο την εσωτερίκευση της δομής φραστικών συνόλων σε άοριστο χρόνο.

Η άσκηση 5 είναι άσκηση καλλιέργειας του προφορικού λόγου με την περιγραφή των εικόνων και εκμάθηση της ώρας.

Ενότητα 25η: Πάσχα

1. Γενικοί στόχοι.

- Να αναβιώσουν και να αισθανθούν τα παιδιά τη συγκίνηση που αναδύει η εορταστική ατμόσφαιρα του Πάσχα.

- Να συνειδητοποιήσουν ότι η γιορτή του Πάσχα δημιουργεί μια βαθύτερη αίσθηση αγάπης, ειρήνης και επικοινωνίας.

2. Ειδικόί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι:

- Η γιορτή του Πάσχα με τα σχετικά προς αυτήν έθιμα (επιτάφιος, κόκκινα αβγά, σουβλιστό αρνί, ευχές) αποτελεί πυρήνα συνοχής της οικογένειας και της κοινότητας.

- Η σύγκριση με πασχαλινά έθιμα άλλων λαών αναπτύσσει μια διαπολιτισμική δυναμική στην τάξη.

β. Ψυχοπαιδαγωγικός στόχος:

- Με τη διδασκαλία των ηθών και εθίμων αλλά και με τη σύνδεση της ενότητας με την γιορταστική ατμόσφαιρα των ημερών επιχειρείται να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά το βαθύτερο νόημα των ημερών που είναι η αγάπη.

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

- Να κατακτήσουν τα παιδιά το πλούσιο λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας που αναφέρεται στο Πάσχα το μεγαλύτερο θρησκευτικό γεγονός με σχεδόν οικουμενικό χαρακτήρα.

- Να εκφράζουν πασχαλινές ορθόδοξες ευχές.

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Το επικοινωνιακό κείμενο που αναφέρεται στο Πάσχα δίνει τη δυνατότητα στο δάσκαλο να παρακινήσει τα παιδιά να μιλήσουν για τα ήθη και τα έθιμα του ελληνικού ορθόδοξου Πάσχα, για τα ήθη και τα έθιμα άλλων τόπων και να κάνουν συγκρίσεις. Η προφορική διατύπωση ευχών προσφέρεται ως διαλογική άσκηση.

Η άσκηση 1 είναι άσκηση κατανόησης του κειμένου.

Η άσκηση 2 προϋποθέτει την κατάκτηση του σχετικού με την ενότητα λεξιλογίου ώστε ο μαθητής-τρια να μπορεί να βρει το λάθος που υπάρχει.

Με την άσκηση 3 το παιδί απαντά με απλές ή μεγάλες προτάσεις σε μια ερώτηση.

Με την άσκηση 4 το παιδί ξαναγράφει την ίδια πρόταση αλλάζοντας τους όρους.

Η άσκηση 5 είναι μια ευχάριστη δραστηριότητα και βοηθάει στην εμπέδωση λεξιλογίου σχετικού με το Πάσχα.

Ενότητα 26η: Ένα ωραίο δώρο

1. Γενικοί στόχοι.

- Να διαμορφώσουν μια εικόνα για τον κόσμο των επαγγελμάτων.
- Να αναγνωρίσουν διάφορα επαγγέλματα.
- Να συνειδητοποιήσουν τη σημασία του επαγγέλματος για το άτομο και το σύνολο.

2. Ειδικοί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι:

- Να γνωρίσουν διάφορους τύπους επαγγελμάτων συνδεδεμένων με το χώρο άσκησής τους.
- Να εκφράσουν τις επαγγελματικές τους προτιμήσεις και να κάνουν σχέδια για το επαγγελματικό τους μέλλον.
- Να κατανοήσουν ότι όλα τα επαγγέλματα συμβάλλουν στην πρόοδο και την ευημερία του κοινωνικού συνόλου.

β. Ψυχοπαιδαγωγικοί στόχοι:

- Να αντιληφθούν ότι το επάγγελμα ολοκληρώνει την προσωπικότητα του ανθρώπου.
- Να κατανοήσουν τις δυσκολίες αλλά και τη γοητεία της επαγγελματικής ενασχόλησης του ανθρώπου.
- Να μιλήσουν για τα επαγγέλματα των γονιών τους.
- Να συνειδητοποιήσουν ότι η επιλογή του επαγγέλματος σχετίζεται με βιωματικές καταστάσεις από την παιδική ηλικία (οικογενειακά πρότυπα, άμεσο περιβάλλον, σχολείο).

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

- Να κατακτήσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας που αναφέρεται στα επαγγέλματα.
- Να μάθουν τα παιδιά να αναφέρονται σε ερωτήσεις που αφορούν στην επιλογή επαγγέλματος και να εκφράζουν τις σχέψεις τους και τις προτιμήσεις τους γύρω απ' αυτό.
- Να ταυτίσουν επαγγέλματα από την περιγραφή τους.

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Αφόρμηση για διδασκαλία της ενότητας μπορεί να αποτελέσει το εικονογραφημένο επικοινωνιακό κείμενο που υπάρχει στην αρχή. Τα παιδιά απαντούν στην ερώτηση του δασκάλου "Τι θα θέλατε να γίνετε όταν μεγαλώσετε;". Εκφράζουν τις επαγγελματικές τους προτιμήσεις και γίνεται συζήτηση γύρω από διάφορα επαγγέλματα. Παρακινούνται να μιλήσουν για δικές τους εμπειρίες και βιώματα από τον κόσμο των επαγγελμάτων, όπως τον γνωρίζουν αυτά από το οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον.

Στην άσκηση 1 τα παιδιά, με τη βοήθεια των εικόνων και των λέξεων, περιγράφουν επαγγέλματα.

Η άσκηση 2 έχει στόχο να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά τότε το "της" γράφεται

με ήτα και πότε με γιώτα 'τις'.

Οι ασκήσεις 3 και 4 βοηθούν στην κατάκτηση του λεξιλογίου των επαγγελμάτων.

Η άσκηση 5 προϋποθέτει τη γνώση του λεξιλογίου που σχετίζεται με τα επαγγέλματα.

Η άσκηση 6 είναι μια ευχάριστη και δημιουργική δραστηριότητα που έχει σχέση με τα επαγγέλματα.

Ενότητα 27η: Το πληγωμένο περιστέρι

1. Γενικός στόχος.

- Να προσπατεύουν και να φροντίζουν τα αδύναμα πλάσματα της φύσης.

2. Ειδικοί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικοί στόχοι:

- Να μιλήσουν για φροντίδες πληγωμένων ζώων (κέντρα περίθαλψης πληγωμένων πτηνών).

- Να διαμορφώσουν θετικές στάσεις απέναντι στα ζώα.

β. Ψυχοπαιδαγωγικοί στόχοι:

- Να συνειδητοποιήσουν τα παιδιά την αξία της αρμονικής σχέσης του ανθρώπου με τα ζώα.

- Να συνειδητοποιήσουν την ευθύνη των ανθρώπων για τη διάσωση των ζώων.

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

- Να κατακτήσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας που αναφέρεται στην περίθαλψη πληγωμένων ζώων.

- Να μιλήσουν για το πώς μπορούν να φροντίζουν τα πουλιά όταν δεν βρίσκουν τροφή.

- Να σχηματίζουν μια σύνθετη πρόταση από τρεις ασύνδετες.

- Να ομαδοποιούν συγγενικές λέξεις.

- Να σχηματίζουν λέξεις με πρώτο συνθετικό το μόριο -ξε και το επίρρημα ξανά.

- Να κατανοήσουν το φώνημα-γράφημα <σμ> και να σχηματίζουν μετοχές σε -σμενος, -σμενη, -σμενο.

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Η διδασκαλία του κειμένου μπορεί να ξεκινήσει από προσωπικά βιώματα των παιδιών. Το επικοινωνιακό εικονογραφημένο κείμενο προσφέρει αυτή τη δυνατότητα.

Το κείμενο διαβάζεται από τον διδάσκοντα με προσοχή στην απόδοση των λεπτών συναισθηματικών καταστάσεων που αναπτύσσονται σ' αυτό μέσα από το διάλογο των παιδιών με τον πατέρα τους.

Η ανάγνωση του κειμένου μπορεί να επαναληφθεί με ταυτόχρονη συμμετοχή τόσων παιδιών, όσα και τα πρόσωπα του διάλογου, για να αρθρώνεται ο λόγος στη φυσική διαλογική του μορφή.

Μέσω ερωτήσεων κατανόησης επιδιώκουμε να βιώσουν τα παιδιά την συγκινητική ιστορία του πληγωμένου περιστεριού.

Η άσκηση 1 προϋποθέτει την καλή κατανόηση του κειμένου.

Στην άσκηση 2 τα παιδιά συνθέτουν μια σύνθετη πρόταση από τρεις ασύνδετες.

Στην άσκηση 3 υπάρχει μια οικογένεια λέξεων με πρώτο συνθετικό το "Έλλην". Η άσκηση αυτή βοηθάει στην ομαδοποίηση συγγενών λέξεων που είναι ο στόχος της άσκησης 4.

Στις ασκήσεις 6 και 7 τα παιδιά σχηματίζουν μετοχές σε -μενος, -η, -ο και μαθαίνουν τη σωστή παραγωγή και γραφή του φωνήματος-γραφήματος <σμ>.

Στις ασκήσεις 8 και 9 έχουμε σχηματισμό σύνθετων λέξεων με πρώτο συνθετικό το μόριο -ξε και το επίρρημα "ξανά".

Ενότητα 28η: Η μαμά

1. Γενικός στόχος.

- Ο δεσμός του παιδιού με τη μητέρα.

2. Ειδικοί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικός στόχος:

- Να παρουσιάσουμε τους στενούς δεσμούς που συνδέουν τα παιδιά με τη μητέρα.

β. Ψυχοπαιδαγωγικός στόχος:

- Να εκφράσουν τα συναισθήματά τους για τη μητέρα μιλώντας για τη σχέση τους μ' αυτήν, για το χρόνο που τους αφιερώνει, για τον τρόπο που τα φροντίζει.

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

- Να κατακτήσουν το βασικό λεξιλόγιο της ενότητας που αναφέρεται στη μητέρα.
 - Να μιλήσουν για τις εξόδους τους από το σπίτι παρέα με τη μητέρα τους.
 - Να μάθουν τις συνηθέστερες δομές του λόγου που τους είναι απαραίτητες για να επικοινωνήσουν μέσα στο θεματικό πλαίσιο.

- Να κατανοήσουν τη δομή του ενεστώτα των ρημάτων σε -ώ.

- Να εμπεδώσουν τους δυο τύπους του συγκριτικού βαθμού των επιθέτων.

- Να κάνει χρήση των χρονικών επιρρημάτων "χτες, σήμερα, αύριο" και να τοποθετείται στο χρόνο.

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Πριν τη διδασκαλία της συγκεκριμένης ενότητας ο δάσκαλος θα πρέπει να είναι ενημερωμένος για την οικογενειακή κατάσταση όλων των παιδιών. Πριν από την ανάγνωση του κειμένου μπορούν τα παιδιά να μιλήσουν για τη δική τους μητέρα και να την περιγράψουν. Να μιλήσουν για τα εξωτερικά της χαρακτηριστικά, αλλά και για διάφορες πτυχές του χαρακτήρα της.

Μπορούν επίσης να αναφέρουν ένα χαρακτηριστικό επεισόδιο που να αντικατοπτρίζει τη σχέση τους μαζί της.

Η άσκηση 1 προϋποθέτει την κατανόηση του κειμένου.

Στην άσκηση 2 υπάρχουν χρονικά επιρρήματα ώστε να μπορέσει το παιδί να τοποθετείται μέσα στο χρόνο.

Στην άσκηση 3 το παιδί φτιάχνει σύνθετες λέξεις.

Η άσκηση 4 είναι άσκηση κατανόησης του κειμένου.

Στην άσκηση 5 γίνεται εμπέδωση του ενεστώτα των ρημάτων σε -ώ και η σωστή ορθογραφία τους.

Η άσκηση 6 είναι άσκηση εμπέδωσης των δύο τύπων του συγκριτικού βαθμούς των επιθέτων.

Η άσκηση 7 είναι μια ευχάριστη δραστηριότητα όπου τα παιδιά με βάση τις εικόνες συμπληρώνουν το σταυρόλεξο.

Ενότητα 29η: Η βάφτιση

1. Γενικοί στόχοι.

- Να μάθουν με ποιο τρόπο παίρνουμε τα ονόματά μας και γινόμαστε χριστιανοί.

- Να οικειοποιηθούν τη διαδικασία του ελληνορθόδοξου βαπτίσματος και των εθίμων που σχετίζονται μ' αυτό.

2. Ειδικοί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικός στόχος:

- Να μιλήσουν για τη δική τους βάφτιση ή τη βάφτιση παιδιών του στενού οικογενειακού περιβάλλοντος.

β. Ψυχοπαιδαγωγικοί στόχοι:

- Να μάθουν να συμμετέχουν στις χαρές της οικογένειας και στις ευκαιρίες συνάντησης των μελών της, με αφορμή χαρούμενα γεγονότα όπως είναι η βάφτιση ενός παιδιού.

- Να συνειδητοποιήσουν ότι η αναφορά σε έθιμα ελληνικά είναι στοιχείο συνοχής της οικογένειας και της κοινότητας.

γ. Γλωσσικοί στόχοι:

- Να κατακτήσουν τα παιδιά το βασικό λεξιλόγιο της θεματικής ενότητας που αναφέρεται στη βάφτιση.

- Να μάθουν τις συνηθέστερες δομές του λόγου που είναι απαραίτητες για να επικοινωνήσουν μέσα στο συγκεκριμένο θεματικό πλαίσιο.

- Να μπορούν να κάνουν διάκριση του πού-που, πώς-πως και η-ή.

- Να εμπεδώσουν τη δομή του ενεστώτα του ρήματος "λέω".

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Ο δάσκαλος-α μπορεί να ξεκινήσει τη διδασκαλία της ενότητας από το εικονογραφημένο κείμενο "Στην εκκλησία" και την εικονογραφημένη ιστορία που ακολουθεί. Τα παιδιά μπορούν να σχολιάσουν το χώρο που γίνεται το μυστήριο, τα πρόσωπα, τα ρούχα που φοράνε και την αναφορά που γίνεται στο όνομα του παιδιού. Δίνεται έτσι η ευκαιρία να περάσει ακόμα ένα ελληνικό πολιτισμικό στοιχείο που σχετίζεται με τη βάφτιση.

Στη συνέχεια μπορεί να διαβαστεί το επικοινωνιακό κείμενο "Να το βαπτίσουμε στην Ελλάδα;".

Ο διάλογος επεκτείνεται από τα παιδιά και ο διδάσκων δέχεται όλες τις εκδοχές. Επίσης, μπορεί ακόμα ο δάσκαλος να έχει ζητήσει από τα παιδιά να φέρουν φωτο-

γραφίες από τη δική τους βάφτιση ή άλλων μελών της οικογένειάς τους.

Με την άσκηση 1 το παιδί γνωρίζει οικογένειες λέξεων.

Η άσκηση 2 είναι άσκηση κατανόησης του κειμένου.

Με την άσκηση 3 το παιδί μαθαίνει τη διάκριση του ‘πού-που, πώς-πως, ή-η’.

Η άσκηση 4 προϋποθέτει την κατανόηση του σχετικού λεξιλογίου.

Με την άσκηση 5 το παιδί μαθαίνει και εμπεδώνει τη δομή του ενεστώτα του ρήματος ‘λέω’.

Ενότητα 30η: Η χελώνα και ο αετός

1. Γενικός στόχος.

- Να έλθουν σ’ επαφή με τον ελληνικό λαϊκό πολιτισμό και τις πνευματικές εκφάνσεις του, όπως είναι οι μύθοι του Αισώπου.

2. Ειδικοί στόχοι.

α. Κοινωνικοπολιτισμικός στόχος.

- Να μάθουν τα παιδιά να επιδιώκουν κάτι που είναι μέσα στις φυσικές τους δυνατότητες.

β. Ψυχοπαιδαγωγικός στόχος.

- Να μάθουν να θαυμάζουν τους άλλους για κάτι θετικό.

γ. Γλωσσικοί στόχοι.

- Να κατακτήσουν το σχετικό με τη θεματική ενότητα λεξιλόγιο.

- Να κατανοούν μεταφορικές και αλληγορικές σημασίες λέξεων και εκφράσεων.

- Να συνθέτουν λέξεις από άλλες.

- Να εμπεδώσουν το οριστικό και αόριστο άρθρο.

- Να μετατρέπουν προτάσεις από τον ενικό στον πληθυντικό.

- Να απαντούν σε μια ερώτηση με διαφορετικούς τρόπους.

- Να διακρίνουν τα ρήματα.

- Να αντλούν τις απαραίτητες πληροφορίες από ένα απόσπασμα.

3. Μεθοδολογικές υποδείξεις.

Το μάθημα μπορεί να αρχίσει με συζήτηση είτε αφήνοντας τα παιδιά να μιλήσουν για άλλους παρόμοιους μύθους που γνωρίζουν, είτε με απόρριψη από την πρώτη εικονογραφημένη σελίδα του βιβλίου. Μέσα από τη συζήτηση είναι σημαντικό να οδηγηθούν τα παιδιά να ανακαλύψουν το δίδαγμα του μύθου. Τα παιδιά μπορούν να χωριστούν σε μικρές ομάδες και να προσπαθήσουν να λύσουν τα αινίγματα.

Οι ασκήσεις 1 και 2 του τετραδίου δραστηριοτήτων βοηθούν τα παιδιά να μάθουν να συνθέτουν λέξεις από δύο άλλες απλές.

Η άσκηση 3 προϋποθέτει την κατανόηση του κειμένου από το παιδί.

Η άσκηση 4 έχει στόχο την εμπέδωση του οριστικού και αόριστου άρθρου.

Με την άσκηση 5 το παιδί εξασκείται στην μετατροπή προτάσεων από τον ενικό στον πληθυντικό.

Η άσκηση 6 στοχεύει να μάθει το παιδί να απαντά καταφατικά σε μια ερώτηση με διαφορετικούς τρόπους.

Με την άσκηση 7, η οποία γίνεται υπό τη μορφή παιχνιδιού, το παιδί μαθαίνει να διακρίνει τα ρήματα.

Τέλος, η άσκηση 8, που είναι μια ευχάριστη δραστηριότητα, μαθαίνει τα παιδιά να αντλούν τις πληροφορίες που χρειάζονται από ένα απόσπασμα.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

Πρόλογος	1
Τεύχη 2ο & 3ο	
Μέρος πρώτο	
1.0 Εισαγωγή	4
2.0 Αποδέκτες του υλικού και οι στόχοι του	4
3.0 Αρχές και επιστημονική θεμελίωση του υλικού	5
4.0 Τα χαρακτηριστικά των τευχών	7
4.1 Το τεύχος 2ο, Παίζω και μαθαίνω (Βιβλίο)	7
4.2 Το παιχνίδι με καρτέλες	9
4.3 Το τεύχος 2ο, Παίζω και μαθαίνω (Τετράδιο)	10
4.4 Το τεύχος 3ο, Βλέπω και διαβάζω (Βιβλίο)	11
4.5 Το τεύχος 3ο, Βλέπω και διαβάζω (Τετράδιο)	12
5.0 Δυνατές διδακτικές τεχνικές χρήσης των τευχών (2ου, 3ου)	12
6.0 Μερικές μεθοδολογικές επισημάνσεις	17
7.0 Επίμετρο	19
Μέρος δεύτερο	
0. Οι μύθοι – κατάλογος	20
1. Η κότα που γεννούσε χρυσά αυγά	21
2. Βάτραχος και βόδι.	22
3. Η γάτα που έγινε νύφη.	23
4. Άλογο και γάϊδαρος.	25
5. Η ελιά και το καλάμι.	26
6. Ο ήλιος και ο αέρας.	27
7. Ο βοσκός κι η θάλασσα.	28
8. Ο φαλακρός.	28
9. Αράπης και καμήλα.	29
10. Λύκος και λελέκι.	29
11. Η απρέπεια των μελισσών.	30
12. Ο μυλωνάς κι ο γάϊδαρος.	31
13. Γεωργός και φίδι.	32
14. Αλεπού και τράγος.	32
15. Ο αμάραντος και το ρόδο.	33
16. Το ανόητο κοράκι κι η αλεπού.	33
17. Ο υλοτόμος (ξυλοκόπος) κι ο Ερμής.	34
18. Λαγός, σκαθάρι κι αετός.	35
19. Ο Ερμής, οι κοντοί και οι ψηλοί.	35
20. Χελώνα κι αετός.	35
21. Το μικρό και το μεγάλο ψάρι.	36
22. Δαίδαλος και Ίκαρος.	36
23. Η κότα, η γάτα και το γουρούνι	37

Τεύχος 4ο Μαθαίνω να διαβάζω (Βιβλίο)

Μαθαίνω να διαβάζω (Τετράδιο)

Μέρος πρώτο

1.0 Αποδέκτες του 4ου τεύχους και στόχοι του	39
2.0 Η δομή του τεύχους Μαθαίνω να διαβάζω	39
3.0 Ορισμένες μεθοδολογικές υποδείξεις	40

Μέρος δεύτερο

0	Ενότητες, κατάλογος	44
1η	Η Στέλα και ο Σταμάτης (Στ, στ)	45
2η	Η Ειρήνη κι η μαμά της (Ει, ει)	45
3η	Καλοκαίρι στην Ελλάδα (Αι, αι)	46
4η	Μια ελληνική οικογένεια (Οι, οι)	47
5η	Οι ζωγραφίες του Μπάμπη (Μπ, μπ)	48
6η	Δύο καλοί φίλοι (Ντ, ντ)	49
7η	Ο πονόδοντος (μπ, ντ) (επαναληπτική)	50
8η	Η ζημιά (γγ)	50
9η	Ο Καραγκιόζης (Γκ, γκ)	51
10η	Διαγωνισμός ζωγραφικής(γγ, γκ) (επαναληπτική)	52
11η	Ελληνικό φαγητό(Τζ, τζ)	53
12η	Ένα τσίρκο στην τάξη μας(Τσ, τσ)	54
13η	Η Τζένη φοβήθηκε(τζ, τσ) (επαναληπτική)	55
14η	Το παιχνίδι του κρυμμένου θησαυρού(Αυ, αυ)	56
15η	Η Ναυσικά στο Ναύπλιο(Αυ, αυ)	57
16η	Ετομασίες για ταξίδι(Ευ, ευ)	58
17η	Στο δάσος(Ευ,ευ)	59
18η	Ένα κολιέ γεμάτο χρώματα(χθ-θλ-χρ-φτ-μπλ-πρ)	60
19η	Η σβούρα του Κοσμά(σμ,σβ,σγ)	61
20η	Κυριακή απόγευμα(ντζ)	62
21η	Το καΐκι του θείου(αί - αϊ - οι-οϊ)	63
22η	Τι βλέπω από το παράθυρό μου(Διπλός τόνος)	64
23η	Ο μικρός μου αδελφός(Απόστροφος)	65

Τεύχος 5ο Διαβάζω και Γράφω (Βιβλίο)

Διαβάζω και Γράφω (Τετράδιο)

Μέρος πρώτο

1.0 Αποδέκτες του 5ου τεύχους και στόχος του	66
2.0 Η δομή του τεύχους	66
3.0 Ορισμένες μεθοδολογικές υποδείξεις	67

Μέρος δεύτερο

0.0	Οι ενότητες, κατάλογος και στόχοι τους	70
1η	Μάθημα Ελληνικών	79
2η	Ο Καραγκιόζης και οι αγκινάρες του πασά	80
3η	Ένα ατύχημα	81
4η	Το μωρό μας	81
5η	Η μαμά άργησε	82
6η	Ο πατέρας μου κι εγώ	83
7η	28η Οκτωβρίου	84
8η	Πόλεμος ή ειρήνη;	86
9η	Οι συλλογές των παιδιών	87
10η	Χριστούγεννα-Πρωτοχρονιά	87
11η	Οι δώδεκα μήνες και το βαρέλι τους.	88
12η	Τα παιδιά παίζουν τα αγάλματα	89
13η	Το ραδιόφωνο	90
14η	Μια αλλιότιχη εκδρομή	91
15η	Το δόντι της Ισμήνης	92
16η	Τα μαγαζιά	93
17η	Απόκριες	95
18η	Τα γενέθλια του Κοσμά	95
19η	25η Μαρτίου	97
20η	Το σπίτι μας	98
21η	Το καναρίνι της Ισμήνης	99
22η	Οι μέρες της εβδομάδας	100
23η	Το πριόνισμα του δέντρου	101
24η	Καλώς ήρθες θεία	102
25η	Πάσχα	103
26η	Ένα ωραίο δώρο	104
27η	Το πληγωμένο περιστέρι	105
28η	Η μαμά	106
29η	Η βάφτιση	107
30η	Η χελώνα και ο αετός	108

